

FEJÉR MEGYEI

KÖNYVTÁROS

MARTY MIHÁLY
KÖNYVTÁR

1995 -08- 22

Székesszeg

XXXIII.-XXXIV.

ÉVFOLYAM

1993/2-1994/1

FEJÉR MEGYE KÖNYVTÁROSAINAK TÁJÉKOZTATÓJA

FEJÉR MEGYEI

KÖNYVTÁROS

XXXIII. - XXXIV.
é v f o l y a m

1993/2. - 1994/1.

FEJÉR MEGYE KÖNYVTÁROSAINAK TÁJÉKOZTATÓJA

T A R T A L O M

CENTENARIUMI ÜNNEPSÉGEK A MEGYEI KÖNYVTÁRBAN

- VOIT KRISZTINA Bevezető gondolatok Kégli Ferenc
100 éves Könyvtár Székesfehérváron
című könyve bemutatóján 3
- TOTH GYULA A közművelődési könyvtárak és a
megyei könyvtárak eszmetörténeti
problémái 6
- MURANYI LAJOS Egyesületi könyvtárak
a reformkori Fejér vármegyében 21
- KÉGLI FERENC 100 éves könyvtár
Székesfehérváron 40
- VOIT KRISZTINA "Vár állott: most kőhalom." Magán-
és közgyűjteményeink sorsa a II. világ-
háborúban és az azt követő néhány
esztendőben. (1944-1950.) 49
- HEGEDŰS ÉVA Mozaikok a Vörösmarty Mihály
Megyei Könyvtár történetéből
(1952-1992.) 67

*

Fejér megye településeinek közművelődési
könyvtári ellátása 1993-ban 82

Fejér megye munkahelyi közművelődési
könyvtárai 1993-ban 89

L á t t u k , o l v a s t u k 91
Könyvbarát tábor a Iovasberényi
könyvtárban (Horváthné Elbert Mária)
Válaszlevél Hegedűs Évának... (Kleinné)
Új színfolt a KÖNYVHÉTEN 1994.
(Escher Ilona)

K ö n y v j e l z ő (Harmat József) 100

T á j é k o z ó d á s (Magony Imre) 111

Hegedűs Éva köszöntése
(Arató Antal) 113

H u m o r (Csaba Orsolya) 114

K r ó n i k a 1993. június 16. - 1994. június 15.

Egyesületi hírek 123

116

Fejér Megyei
Könyvtáros

Fejér megye
könyvtárosainak
tájékoztatója

SZERKESZTI

a Szerkesztő Bizottság

Felelős szerkesztő:

Hegedűs Éva

KIADJA

a Vörösmarty Mihály
Megyei Könyvtár,
Székesfehérvár,
Bartók Béla tér 1.
Telefon: 312-684
Telefax: 311-634
Felelős kiadó:
Dr. Arató Antal

KÉSZÜLT

a Vörösmarty Mihály
Megyei Könyvtár
szedésével az
ALBA REGIA RT
nyomdaüzemében
250 példányban
Székesfehérvár

E SZÁMUNK MUNKATÁRSAI

DR. ARATÓ ANTAL, a Vörösmarty Mihály
Megyei Könyvtár igazgatója; CSABA
ORSOLYA, a Vörösmarty Mihály Megyei
Könyvtár munkatársa; ESCHER ILONA,
a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár
munkatársa; HARMAT JÓZSEF, a Vörös-
marty Mihály Megyei Könyvtár munka-
társa; HEGEDŰS ÉVA, a Vörösmarty Mi-
hály Megyei Könyvtár igazgatóhelyet-
tese; HORVÁTHNÉ ELBERT Mária, a lo-
vasberényi községi könyvtár vezetője;
KÉGLI FERENC, az Országos Széchényi
Könyvtár osztályvezető-helyettese;
KLEINNÉ DR. HORVÁTH MAGDOLNA, a móri
Radó Antal Városi Könyvtár igazgató-
ja; MAGONY IMRE, a Vörösmarty Mihály
Megyei Könyvtár munkatársa; DR. MURA-
NYI LAJOS, a Magyar Tudományos Akadé-
mia Könyvtárának osztályvezetője;
DR. TOTH GYULA, a Berzsenyi Dániel
Tanárképző Főiskola tanszékvezető ta-
nára; DR. VOIT KRISZTINA, az Eötvös
Lőránd Tudományegyetem Könyvtárinfor-
matikai Tanszékének docense.

I S S N 0139-2115

A borítón Dési Huber István Olvasó lány című művének reprodukciója

Bevezető gondolatok Kégli Ferenc: 100 éves könyvtár Székesfehérvá- ron című könyve bemutatóján*

Tisztelt Polgármester Úr, Hölgyeim és Uraim,
Kedves Egybegyűlték!

Az alkalom, amelyre most összegyűltünk kettős ünneplésre is szolgál. Egyfelől egy könyvtárat ünneplünk és azt a nem gyakori tényt a magyarországi közművelődési könyvtárak történetében, hogy egy ilyen könyvtár 100 esztendő s jubileumára készülődhetünk. A másik ok egy fiatalember pályájának egy fontos állomása: első nagyobb lélegzetű monográfiáját most adhatjuk olvasói és kollégái kezébe.

Az együtt örvendezés lehetőségét az adja meg - az egybegyűlték előtt nyilván nem titok -, hogy ennek a kötetnek a témája a 100. születésnapját köszöntő székesfehérvári megyei könyvtár története. Annak a nehéz 100 esztendőnek a története, amelyben sok-sok kudarc és újragyűrködés érte egymást, és amelyben azonban mindig akadtak lelkes, városuk felemelkedéséért küzdő polgárok, akik tudták, hogy egy város akkor lesz igazán "lakható", ha nemcsak a járdák, utak, csatornák, a közvilágítás terén jobbitanak, hanem meg akarták teremteni azokat a feltételeket is, amelyek lehetővé teszik, hogy a polgárok képesek legyenek városuk alakítására maguk is, tudják, ismerjék meg a polgári lét eszméjét és gyakorlatát, akár külföldi, akár hazai példák nyomán - és akár tudományos értekezésben, agitativ vitairatban, vagy valamilyen regényes történetben.

Mindennek a letéteményese pedig a könyvtár, egy olyan könyvtár, amely a város polgárainak rendelkezésére áll. És a különféle kaszinók, egyesületek vagy éppen olvasókörök zártságával szemben - minden polgár számára nyitva áll, társadalmi különbségek nélkül.

* Az 1993. november 29-i könyvbemutatóra sem Voit Krisztina nem tudott eljönni (hóvihar miatt), sem a "bevezető gondolatok" nem érkeztek meg időben. E közléssel ezt a hiányt pótoljuk.

Az eszme megvalósítása, tudjuk jól, a magyar könyvtárügy történetéből, teljes mértékben sohasem tudott megvalósulni. Mégis valóban ünnepre méltó, ha néhányszor, néhány városnak sikerült végigjárni ezt a girbe-gurba utat és ma is "töretlenül" állja az új idők új viszontagságait.

A mű, amelyből az olvasó végigjárhatja az elődök küzdelmeinek útját, Kégli Ferenc munkája a "100 éves könyvtár Székesfehérváron" címmel jelent meg. A szerzőt a jelenlévőknek aligha kell bemutatnom, azonban engedjenek meg nekem néhány személyes megjegyzést is.

Kégli Ferencsel egyetemi évei alatt volt szerencsém megismerkedni. Már gyakorló könyvtárosként kiegészítő szakon végezte tanulmányait és ekkor keresett meg, hogy szeretné szakdolgozatként a fehérvári Megyei Könyvtár, illetve a Fejér megyei Múzeumi Egyesület történetét megírni. Az utóbbi inkább csak háttérinformációt adhatott, amennyiben a múzeum és a könyvtár legtöbbször egy intézményt jelentett még a két világháború között is.

A vállalt téma nem volt könnyű, hiszen először úgy tűnt, adatok alig állnak rendelkezésre. Gyors sikereket várni itt nem lehetett. Kégli Ferenc kitartó szívós munkával ásta elő a levéltárból és a korabeli sajtóból szinte munkája minden sorát. Aki kézbe veszi ezt a kötetet elámul a jegyzetapparátus hallatlan nagyságán. Ez a hatalmas cím- és sajtóközlemény-mennyiség, a levéltári jelzetek sokasága mind-mind megannyi részadatot rejt és ugyanakkor a kutatás számára is újabb és újabb kiinduló pontokat.

Kégli Ferenc munkája iskolapéldája lehetne a kitartó filológiai kutatás eredményességének; hogyan lehet sok kicsi adatocskából összegyűrni és felépíteni egy történés-sort egészzé és eközben a történések logikáját, okait és okozatait sem téveszteni szem elől.

Végezetül hadd mondjak itt még néhány szót arról, hogy a számomra miért külön öröm még ennek a könyvnek a megjelenése.

Tanári pályámon igen sokszor találkozom tehetséges fiatal kollégákkal, akik a szakdolgozatuk készítése során nagy

lelkesedéssel vetik bele magukat a munkába és az eredményeik is predesztinálják őket arra, hogy továbbra is kutatómunkával foglalkozzanak. Azonban az államvizsga és a végzés után csak egész kevesen, mondhatnám csak néhányan jönnek vissza és vállalkoznak arra, hogy doktorátust szerezzenek. De még ennek megszerzése sem biztosíték arra, hogy igazi kutatókká képesek válni. A körülményeik ezt nem teszik lehetővé. A mindennapi munka, az életmód, amely napjaink rohanó és elfolyó életét meghatározza, nem kedvez egy olyan tevékenységnek, amely sem jövedelmet, sem gyors sikereket nem ígér. A tehetségek sora kallódik így el és nincs erő - úgy tűnik - amely ezt a folyamatot megállítaná. És itt nemcsak sorsokról és az "utánpótlásról" van szó hanem - mindannyian tudjuk - a magyar tudományosság jövőjéről.

Ezért is kettős öröm lehet számunkra ez a délután: mégis van Magyarországon 100 esztendő jubileumot ünneplő közművelődési könyvtár és ezért még lehetnek reményeink, hogy lesznek - és vannak - fiatal kutatóink, akik nem engedik magukat sodortatni a mindennapok árával.

Köszönet mindenkinek, akik ebben segítő kezet nyújtanak.

V o i t K r i s z t i n a

Címlap
és
borító

A közművelődési könyvtárak és a megyei könyvtárak eszmetörténeti problémái*

A könyvtáraknak mind több ezer (legújabb ismereteink szerint legalább négy és félezer) évre kiterjedő története azt mutatja, hogy arculatuk aszerint alakult, amiként változott az a fenntartói - egyéni és/vagy szűkebb-tágabb társadalmi - igény, melynek létrehozásukat és működésüket köszönhetik. Ebben az értelemben minden könyvtár valamely, a tevékenységével összefüggő eszmény megtestesítője. Ez az eszmény az, amelynek elérését törekszik rendszerint minden könyvtár megközelíteni, s ez határozza meg az adott könyvtár funkcióit, szolgáltatásait és gyűjteményét, elhelyezését és elrendezését, könyvtárosai tevékenységének stílusát és módszereit - szóval: egy-egy könyvtár, vagy a könyvtárak különböző csoportjainak egész működését. A tulajdonos részéről jelentkező igények és elvárások minden könyvtár esetében kitapintható eszményének nemcsak kivitelezői, hanem a legtöbbször megfogalmazói is maguk a könyvtárosok. Minden bizonnyal ugyanígy volt ez a korai évezredek könyvtáraiban, csak hogy ezekről nem maradt fenn forrás, illetve csak visszakövetkeztetni lehet rájuk. A szélesebb körű nyilvánosság igényeit a kora-újkorban először megfogalmazó Gabriel Naudé és Gottfried Wilhelm Leibniz - a nemcsak tudósnak és filozófusnak, de könyvtárosnak is jeles - könyvtári gondolkodók munkássága óta viszont tetten érhető az elmúlt évszázadokban keletkezett és fennmaradt szakmunkákban, dokumentumokban, nemritkán levelezésben. Amióta pedig könyvtárpolitikáról beszélhetünk (Magyarországon a 18. század utolsó harmadától!) a könyvtáreszmény megfogalmazása a könyvtárpolitikával foglalkozók feladata. (A könyvtárpolitika feladata persze ennél tágabb, de kétségtlenül központi magja egy-egy könyvtár, könyvtártípus eszményének kijelölése.)

* Az 1993. december 6-án, a könyvtártörténeti konferencián felolvasott előadás.

Ebben a gondolatmenetben a könyvtártörténetírásnak - legalábbis az utóbbi évszázadokra vonatkozóan - célszerű kiterjesztenie a figyelmét a könyvtárpolitika, a könyvtári eszmények-eszmék vizsgálatára is, hiszen ez lenne az a viszonyítási alap, fogódzó, amelynek segítségével az egyes könyvtárak, könyvtár csoportok, végső soron az egész könyvtárügy működése és tevékenysége megítélhető, értelmezhető és értékelhető. Hazai könyvtártörténeti monográfiáink - az átfogóak sokszor még kevésbé, mint az intézménytörténetek - azonban ezidáig nem fordítottak erre elegendő gondot, s ezért is inkább leírások, mint oknyomozók. A hazai könyvtárpolitika/könyvtáreszmény története - néhány rész tanulmányt leszámítva - feldolgozatlan, de nem sokkal jobb a helyzet az egyes könyvtártípusok eszme és/vagy problémátörténeti áttekintése terén sem.

Előbbre tartanánk akkor is, ha meghatározó jeles könyvtárosaink, könyvtári teoretikusaink munkásságát feltártnak/feldolgozottak tudhatnánk.

A hiányok pótlására itt és most aligha vállalkozhatunk, azonban eddigi saját kutatási eredményeink igen erős summázatával talán érdeklődést kelthetünk, s az intézménytörténettel foglalkozók számára viszonyítási alappal, az ilyen munkákat olvasók számára orientáló/értelmező segítséggel szolgálhatunk. Szabó Ervinnel, a könyvtári teoretikussal és könyvtárpolitikussal való korábbi és hosszú foglalatosskodás (ennek egy része olvasható Tóth Gyula: Szabó Ervin útja az Emlékiratig. = A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár évkönyve. 21. köt. 1983-1984. Bp. 1988. 119-131. p.) arra készítetett, hogy a dualizmus kori közművelődési könyvtári irányzatokkal és teoretikusokkal is foglalkozzunk. Legutóbb a megyei könyvtárak és hálózatuk létrejöttének 40. évfordulója szolgáltatott okot az előzmények áttekintésére. (Ld. A megyei könyvtári hálózat problémátörténete. = Könyvtári Figyelő, 1992. 4. sz. 660-673. p. - Ezt többen hallhatták is a VEAB Könyvtártudományi Munkabizottságának 1992. júniusi szombathelyi megemlékező összejövételén.) Végül mondandónk kifejtéséhez jól hasznosítható az az áttekintés, amit az OPKM egy nagyobb kutatási programja részeként készítettünk (Rétfalvi Gábor

közreműködésével) 1991. Őszen Az iskolai könyvtárak funkciója, szerepe az oktatás-nevelés szolgálatában (problématörténeti áttekintés) címmel. (A mintegy 6 szerzői ívnyi tanulmány remélhetőleg 1993/94. telén végre publikussá válhatik a fővárosi önkormányzat jóvoltából, a Bárczy István Füzetek között.) Mindez felment a részletek ismertetésétől. Még így is csak bizonyos mozzanatok, jelenségek mozaikszerű, bizonynyal eklektikus megfogalmazására van most lehetőség.

*

Nem azért, mert manapság divatos az előző évtizedeknek ellentmondani, de a nagyobb távlatú problématörténeti áttekintések egybecsengő tanulsága, hogy az eszményképek, de főleg a könyvtári valóság nem szorosán követte a társadalmi alapokat, a politikai felépítményt, s az utóbbi két évszázad is igazolja, hogy a könyvtár mint intézmény konzervatív: nem gyorsan vagy azonnal reagál a változásokra; belső fejlődéstörténeti periodizációja nem vagy csak tágasan esik egybe a társadalom- és politikatörténeti korszakokkal. (Csak zárójelben: az is a könyvtárak számos paradoxona közé tartozik, hogy ugyanakkor ez a lomha reagálású közgyűjtemény a benne felhalmozott tudás- és ismeretanyag révén az új eszméáramlatok eredője és terjesztője és ilymódon a mindenkori progresszió egyik forrása, életrehívója és éltetője!) Viszont az is igaz, hogy a közművelődési könyvtárak szerteágazóan sokféle csoportját alkotó könyvtárak - minthogy közvetlenebb és szorosabb társadalmi kapcsolódásúak, mint pl. az oktatásügy és a pedagógiai gondolkodás szűrőjén és lassítóján áttörni kényszerülő iskolai könyvtárak - szorosabban követték a társadalmi mozgásokat.

Ha az iskolai könyvtárt - ezt az egyik voltaképpeni legősibb könyvtárt - nem a tulajdonos oldaláról, hanem abból a szempontból vizsgáljuk, hogy mikortól nemcsak a pedagógus ismeretátadó voltának forrásvize, hanem mikortól áll hangsúlyozottan a tanulóifjúság szolgálatára is, akkor - számos

előzmény mellett - a Ratio Educationis, de méginkább az 1868-as népoktatási törvény szülötte és akkor sorakozott föl Magyarországon a polgári könyvtártípusok közé. Első nagyobb, persze távolról sem homogén korszakára (1868-1902) az a jellemző, hogy rövid néhány év után (amikor is elvben a nevelői könyvtár vállalkozott rá), a népiskolai ifjúsági könyvtár és a népkönyvtár közös létrehozására és működtetésére törekvés volt a jellemző. Híveinek egyik legjelesebbike, Dolinay Gyula valóságos könyvtárpedagógiát kerekített hozzá: Szintén kevesen tudják, hogy már 1902-ben - tehát Ferenczi Zoltán nevezetes könyvtártani kötete előtt egy évvel - megjelent munkájában, Neményi Imre, széleskörű európai kitekintés és hazai tájékozottság alapján, viszont már más, akkor modern iskolai könyvtáreszményt vázolt Az iskolai könyvtár kezelése (= Neményi Imre: Ifjúsági könyvtárak és ifjúsági olvasmányok a nevelés szolgálatában. Bp. Lampel, 1902.) c. munkájában.

Az 1902-1952. közötti félévszázadban az iskoláskorú fiatalok könyvtári ellátására egyedül az egyik iskolai (mert hogy mellette ott van még továbbra is a külön és erőteljesebben fejlesztett nevelői) könyvtár, az ifjúsági vállalkozott. A népkönyvtár - és más közművelődési jellegű könyvtárak - nem tekintették feladatuknak az iskola korosztály szolgálatát. Ebben a vonatkozásban elméleti intermezzo Ferenczi Zoltán és Szabó Ervin vélekedése. Ferenczi 1907-ben azt fejtegette, hogy "mindössze pár évtizedes az a meggyőződés (ti. Európa-szerte T.Gy.), hogy az iskolai könyvtár csak alig vehet részt a legszerényebb népkönyvtár munkájában is, tehát hogy mindkettőre szükség van... a népkönyvtár még legkisebb fokán és legegyszerűbb fájában is más, mint az iskolai, ifjúsági vagy tanulói könyvtár, bár ha kisebb részben a könyvtári anyag lehet bennük azonos... [az iskolai könyvtár] célja szerint elsősorban az iskola tantárgyainak segédeszköze, támogatja a tanulót, hogy a magán, vagy úgynevezett osztálybeli közös olvasmánnyal ismereteit maga is gyarapítsa... működését talán ott végzi, hol a népkönyvtár feladata kezdődik... a felállítás sorrendjében mindenesetre első az iskolai könyvtár. Ez mint a népkönyvtár alapja, kezdője, emennek útját egyengeti..." /F.Z.: A

népkönyvtárak nemei = Múzeumi és Könyvtári Értesítő, 1907. 3-4. füz. 155-163. p. / Ezzel szemben Szabó Ervin 1910-ben azt írta híres Emlékiratában (tegyük hozzá: csak ez egyszer és bizonyos taktikai okokból is!) hogy "az iskolai könyvtárak teljesen céljuk tévesztett intézmények... minden jóakarató utasítás ellenére előbb-utóbb felülkerekedik bennük az iskola, a tanítói tekintély elve és az uniformozás... Az iskolában nincs másra szükség, min a tanári szobában egy lexikonra, néhány kézi- és tankönyvre, szótárra és a legfontosabb pedagógiai folyóiratok folyó évfolyamának számaira. Minden egyebet a tanár és tanuló egyaránt teljesebben, gyorsabban és kényelmesebben kap meg az általános könyvtárban..." (Szabó Ervin: Emlékirat közösségi nyilvános könyvtár létesítéséről Budapesten. = Szabó Ervin magyar nyelven megjelent könyvtártudományi, művelődéspolitikai cikkeinek, tanulmányainak és kritikáinak gyűjteménye. 1900-1918. Bp. 1959. 207-265. p.)

1952 azért korszakhatár az iskolai könyvtárügy történetében, mert Magyarországon ekkortól tűnt úgy, hogy megvalósulhat a Mc Colvin-i igény, (Mc Colvin: Gyermekkönyvtárak. Bp. 1961. KMK. fordítás és sokszorosítás) az ún. kétcsatornás ellátás: a minisztérium és az I. könyvtárügyi konferencia szorgalmazta az iskolai könyvtárak fejlesztését, ill. a konferencia kezdeményezte, - az addig csak a Fővárosi Könyvtárban Szabó Ervin óta működő, de máshonnan hiányzó gyermek- és ifjúsági könyvtár megszervezését a megyei és járási, valamint városi könyvtárakban.

Végül az újabb fordulópont az iskolai könyvtárak történetében az 1960-70-es évek fordulóján következett be azáltal, hogy a neveléstörténeti paradigmaváltásnak nevezhető új felfogás következtében - hogy ti. az iskola nem képes teljes életre szóló ismereteket nyújtani, hanem csak az alapokat rakhatja le és késztetést adhat, meg módszereket nyújthat a permanens művelődéshez -, formailag pedig a nevelői és az ifjúsági könyvtár összevonásával létrejött egységes könyvtár az ismeretszerzés alapvető forrásává, pedagógiai tényezővé vált, legalábbis teoretikusan; s nemcsak mint a tanítás-nevelés eszköze, hanem mint minden tárgy forrása, a tanulás színtere

jelent meg.

Ezek az iskolai könyvtáreszmény-váltás igazi pillanatai /s érintőlegesen hatottak a közművelődési könyvtárügyre is!/. Lényegük persze sokkal bonyolultabb, összetettebb és árnyaltabb, s nem jelenti azt, hogy a gyakorlatban a könyvtárak rögtön e szerint is működnek. Mindenesetre jelzi azt a legfőbb tanulságot, hogy az iskolai könyvtár nem könyvtári kérdés, hanem az iskola, a közoktatás, konkrétan a pedagógiai gondolkodás és gyakorlat, az iskolában dolgozók ügye. Ez sem ad persze magyarázatot arra - éppen ezért további kutatásokat igényel - , mi az oka annak, hogy a közoktatási kormányzat hol enyhébb, hol erőteljesebb és tudatosabb, de kétségkívül a különböző korszakokban felbukkanó törekvése ellenére, az iskolai könyvtár mindmáig - finoman szólva - nincs igazán helyén sem a pedagógiai folyamatban, sem az iskola tevékenységében, a pedagógusok tudatában.

Éppen ezért kérdés az is, hogy az iskolai könyvtáreszmény megfogalmazása vajon a fenntartók és igénybevevők igazi igényeit fogalmazta-e meg? Vagy éppen a sajátos "periféria-jelenségről" van-e szó, amelyben a kulturális haladás nem természetes folyamat, hanem a hatalomnak a lemaradás behozását célzó, felülről szorgalmazott és a külföldi példákat segítségül hívó törekvéséről van szó. - Hasonló a helyzet a közművelődési könyvtáreszménnyel is!

*

Nincs itt se mód persze a részletes kifejtésére, még kevésbé a bizonyítására annak, hogy (a 18. századi társadalmi-kulturális haladásunknak is bizonyonnyal köszönhetően és a közművelődési könyvtáraknak a progresszióval való összefonódása következtében) Magyarországon is megtalálhatók voltak az időtájt azok a könyvtárfajták, amelyek Európa-szerte, sőt az Újvilágban, az USA-ban is a gyökereket, az első kezdeményezéseket jelentették.

A jakobinus olvasóköri a 18. század végén, a könyvkereskedői kölcsönkönyvtárak és Lesekekabinét-ek ugyanekkor és a 19. század elején, majd a Széchenyi István-kezdemenyezte kaszinók könyvtárai, később a különböző olvasóköri és egyletek könyvtárai szinte egybeestek a külföldi példákkal. Bizonyyal ebben szerepe volt - nemcsak a külföldi eszmenyképeknek, hanem - a 18. században megerősödött főúri és főpapi, sőt a Fülöp Géza kimutatta középnemesi, értelmiségi és polgári magánkönyvtárak példájának. (Vö: Fülöp Géza: A magyar olvasóközönség a felvilágosodás idején és a reformkorban. Sp. Akadémiai Kiadó, 1978.)

Fontos aláhuzni ezekkel kapcsolatosan, hogy bár iránymutató kezdemenyezésre, de különböző állampolgári csoportok saját erejére épülő, azok által fenntartott és nyilván igényelt könyvtárakról van szó, s ezek voltaképpen - részben eltérő formában, de lényegileg azonos búvópatakként - egészen az 1950-es évek elejéig, sőt egyes helyeken azután is fennállottak, az állam és a hatóságok könyvtáraival párhuzamosan, - összehangolás helyett inkább pótlásul, néha rivalizálva.

Ebben a gondolatmenetben lemaradásunk a fejlettebb - eleinte az angolszász, később a skandináv és más nyugat-európai - országoktól a 19. század közepén következett be, amikor is nem sikerült az összes állampolgár számára létesített, azok adójából és akaratából létrehozott könyvtárakkal felváltani az előbb említetteket. Ugy tűnik, a lakóhelyi könyvtárak ügye és eszmenye mindmostanáig ekkortól aszinkronitásban volt és van a helyi hatóságok akaratával, törekvéseivel, s talán lehetőségeivel is. Festetics László kezdemenyezése az 1820-as évek közepén megyei és városi könyvtárak létesítésére több megye közvéleményét megmozgatta, de kisebb eredményeket leszámítva, legtöbb helyen a könyvtáralapítás ügye - mint a Vas megyeiek írták is 1842-ben - elhalasztódott <egy boldogabb időre>. Az okokra valahol ott kell keresnünk a választ, ahol Schwarcz Gyula 1864-ben Angliába kiküldött levelében: (sőt: sajnos jó jósnak is bizonyult!) "... miért nem állítanak hát föl, kérdezi ön, magántársulatok kellő könyvtárakat? A felelet röviden ez: nincs pénz; a megyei népesség legnagyobb részének merev részvéltlensége

annyira nyilvánvaló, hogy előre látná mindenki a bukást, másrésről, a kereskedő, iparos és földműves osztály embereit hiába is vasárnapi-iskoláznók: ők ugyan nem emelnek nálunk könyvtárat még egy ideig... minálunk nem annyira azért égető szükség könyvtárak felállítása, hogy azok már a tanuló nemzedékeknek segédforrásokat nyissanak, mint inkább azért, hogy azok a még szendergő rétegekben kíváncsiságot, tudományos részvétet gerjesszenek..." /Érdekes módon a levél eredetileg éppen itt, a Székesfehérvári évkönyv címen 1865-re kiadott naptárban, majd a Magyar Sajtó 1864. augusztus 30-i számában jelent meg. Közli a Könyv és könyvtár a magyar társadalom életében. 1849-től 1945-ig. Szerk. Kovács Máté. Bp. Gondolat. 1970. 70-73. p./

A megyei könyvtári gondolat, eszmény tovább élt, s részben közművelődési egyesületek, részben a múzeumi törekvések részeként, számos mai, jelentős közművelődési könyvtárunk gyökerei a 19. század utolsó éveire nyúlnak vissza. /Ez mostani megemlékezésünk, ünnepségünk oka is! Csakhogy ezek a könyvtárak nehezen boldogultak, inkább tudományos gyűjtemények voltak, vonzaskörük meglehetősen szűkös volt. /Persze igazi értékeik felderítése még további kutatásokat igényel! S velük párhuzamosan előbb a Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége - voltaképpen a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium -, később a Földművelésügyi ill. a Honvédelmi Minisztérium is állított fel népkönyvtárakat.

1907-ben Ferenczi Zoltán több írásában (A nép- és városi könyvtárainkról. = Múzeumi és Könyvtári Értesítő, 1907. 1. füz. 13-18. p.; Az olvasásról a köz- és népkönyvtárakkal kapcsolatban. = Uo. 2. füz. 73-80. p.; A népkönyvtárak nemei. im; Népkönyvtárak, vándorkönyvtárak - azok szervezése és az esteli könyvtárak kérdése. = A szabad tanítás Pécsen 1907-ben megtartott országos kongresszusának naplója. Szerk. Vörösvári Ferenc. Bp. Franklin, 1908. 352-378. p. ill. kissé később A könyvtárak, mint a nemzeti művelődés eszközei. = Múzeumi és Könyvtári Értesítő, 1909. 4. füz. 188-196. p.) sokat foglalkozott a népkönyvtárak és a nyilvános közkönyvtárak kérdésével. Ezekből kiderül, hogy ugyanúgy ismerte az angolszász könyvtári

törekvéseket, mint előbb Kudora Károly első hazai könyvtártudományi monográfiájában (Könyvtártan. Bp. 1893.), vagy Gyaluy Farkas esszéjében (A könyvtári tudományok célja és feladatai Magyarországon. Kolozsvár, 1903.), sőt még a konzervatívnak minősíthető Gulyás Pál is, hogy Szabó Ervinről, mint e gondolkodásmód legmarkánsabb és eredményesebb úttörőjéről, ne is ejtsünk több szót, hiszen ez - talán?! - közismert. A népkönyvtárakat Ferenczi szerint a kisebb településeken kell szervezni, s "amint az állam kötelessége az iskolákról való gondoskodás, akként kötelessége könyvtárakkal arról gondoskodni, hogy az iskolából kikerültekre nézve a továbbképzés útja el ne vágassék." Mégpedig "az állam a feladatát kétféleképpen teljesítheti: vagy maga ellát és tart fenn könyvtárakat, vagy kötelezi a törvényhatóságokat pótdadó által és ő maga is, ebben az esetben anyagilag és erkölcsileg támogatja őket." (T.Gy.: az előbbit választotta!) Előbb a 10.000-nál, később 2.500-nál (sic! ld. az angol köznevelődési könyvtári törvénykezés "fejlődését!") népesebb településeken - Ferenczi szerint - városi könyvtárakra van szükség: "Ezek alapítása elsősorban már nem állami feladat. Ilyeneket főleg a megyei és városi törvényhatósági adóból kell fenntartani, s legfőleg az állam kisebb-nagyobb segélyét vehetik igénybe."

Ezek a városok, "... a városaikban lévő különböző célú könyvtárak egyesítésével egy középponti könyvtárat alapítsanak...

E középponti városi könyvtár feladata az, hogy fiókkönyvtárakkal és könyvkiadó helyekkel, esetleg fiókolvasótermekkel hálózza be szükség szerint a város külső területeit, azon szintén amerikai terv szerint, hogy centralizálni kell az erőket és decentralizálni a könyveket; azaz a könyvtár fő alapelve: a könyvtárakat a néphez juttatni, mégpedig a legjobb könyveket lehetőleg sok olvasó kezébe adni, a legolcsóbb módon." Ez a megfogalmazás egészen közel áll a közismertebb Szabó Ervin-i gondolatokhoz, s az angolszász elveket magyar talajba elültetni szándékozó és eredményeket teremtő törekvéseihez. Csakhogy Szabó Ervinnek nagyobb "szerencséje" volt a székesfőváros nagyratörő, ambíciózus főpolgármesterével, Bárczy Istvánnal és

munkatárzaival, pl. Wildner Ödönnel, Harrer Ferencsel, akik legalábbis addig a mértékig támogatták, amíg a városatyák meg nem akadályozták az impozáns könyvtárárpület megépítésében. (Tudni kell a főnököket megválasztani?!) Azonban az akkor, körülményekre is jellemző az az eset, amikor Szabó Ervin a kölcsönzödij bevezetését ellenzőknek Eduard Reyer professzor (a bécsi Városi Könyvtár megteremtője és igazgatója) szavaival így válaszolt: "Teremtsetek előbb angol állapotokat, válasszatok olyan községtanácsosokat, akik a népkönyvtáraknak elegendő anyagi eszközöket szavaznak meg..."

Az adott szituációban a Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelőisége emlékiratokkal (1909, 1912) próbálta a VKM támogatását elnyerni részletesen kidolgozott koncepcióihoz (ld. Múzeumi és Könyvtári Értesítő, 1909. 1. füz. ill. 1912. 1. füz.), lényegében sikertelenül. Wlassics Gyula 1913. október 5-i közgyűlési beszédének megfogalmazásában: "A megyei hatóságok közönyét is meg kell törni. Megyei könyvtárunk alig van... A megye székhelyén vagy nagyobb járási székhelyein ott volna a nagyobb közkönyvtár, mely az egyes vidéki közkönyvtárakat szünet nélkül ellátná új küldeményekkel... Javaslatunkkal közvetlenül fogunk a megyékhez fordulni, de nem zárkozunk el attól sem, hogy a kormány és törvényhozás közbelépésével lendítsünk könyvtárügyünkön..." (Wlassics Gyulának a Múzeumok és Könyvtárak Országos Szövetsége Közgyűlésén Sopronban 1913. október 5-én elmondott megnyitó beszéde. = Múzeumi és Könyvtári Értesítő, 1913. 3-4. füz. 217-227. p.) Vajon a volt kultuszminiszter, az egyetemi tanár tudós jogász még hitt a törvényhozás és a törvény erejében? Pedig túl sok oka könyvtárügyekben aligha lehetett rá már akkor is.

Wlassicstól vett idézetben már benne van a megyei hálózat eszméje is. (Közbevetőleg: Nagy-Britanniában 1919-ben hozták létre a megyei könyvtári hálózatokat!) Mihalik Józsefnek 1913-ban készült egy részletes tervezete "A magyar közművelődési könyvtárak szervezése" címmel. Ez a Gulyás Pállal folytatott vitában csiszolódott. (Mihalik József: Reformok. = Múzeumi és Könyvtári Értesítő, 1915. 3-4. füz. 151-165. p.; Gulyás Pál: Könyvtári problémák. = Múzeumi és Könyvtári Értesítő, 1917. és

könyvtárakról. = Múzeumi és Könyvtári értesítő, 1918.) Természetesen ennek az igen korai és korszerű elvnek és tervnek a részletes bemutatására nincs itt mód, mely a kistelepülések könyvtári ellátását megyei (?), sőt inkább több járást átfogó körzeti (?), vagy járási (?) rendszerben tervezte megszervezni. Sőt ma már tudjuk, hogy a Tanácsköztársaság idején ugyanezt, aztán az 1945-1948 közötti időszakban is hasonló elveket fogalmaztak meg. (Vö: Mai magyar művelődéspolitikai. Elvek, tervek, eredmények. Bev. Kovács Máté. Bp. 1946. 7-35. p. A körzeti könyvtárak szervezése c. fejezet; Köhalmi Béla: Községi könyvtárpolitika. = Városi Szemle, 1947. és Kiny.; Sebastyén Gáza: Az 1947. évi törvénytervezet. = Könyvtártudományi Tanulmányok. 1968. Bp. OKDT, 1968. 581-606. p.) Egy Mihalik-idézet talán valami keveset elárul a mintegy hatvan könyvtárra épülő hálózat lényegéről (és persze a könyvtári rendszerszervezéshez is ad figyelmeztető útbaigazításokat!): "...Culyás Pál teljesen figyelmen kívül hagyja a tervezeteibe bevont városok közművelődési viszonyait, a lakosság különböző rétegeinek kulturális fejlettségét, a városok és a környezet szociális nemzetgazdasági, nemzetiségi és egyéb... viszonyait.... Beható és gondos mérlegelés alapján kell esetről-esetre, városról-városra határozni a fölött, hogy az egyes helyeken. . milyen terjedelmű, minő fokú könyvtárra van szükség; hány és mely községek vonandók vagy vonhatók be vándoroltatás céljából az anyakönyvtár hatáskörébe; miből álljon ezek könyvtára; gondoskodni kell megfelelő kezelőszemélyzet megnyeréséről; garanciákat kell szerezni a könyvtár biztonságáról, állandó működésének biztosításáról és a könyvtár vándoroltatásának akadálytalan lebonyolításáról..."

1946-47-ben jól látták az előző időszak buktatóit: "Magyarország két nagy kísérletet tett a múltban falusi könyvtáraink megszervezésével: egyet 1897-ben, egyet az 1923-ban (sic! Helyesen: 1825/27-ben! T.Gy.) elindított népkönyvtári vállalkozással, amely a haladó demokratikus államokban már megbukott: az izolált kiskönyvtáraknak kizárólagos rendszerével. A népkönyvtárügy modern könyvtári alakja a körzeti rendszer.

Magyarországot tehát mind saját kára, mind a külföldi tanulságok arra kényszerítik, hogy az egész falusi könyvtárügyet átszervezze... Az új körzeti rendszer szerint a falusi könyvtárak anyaga két részből fog állni. A falu állandó, saját anyaga azokat a műveket foglalja magában, amelyekre folyamatosan szükség van (pl. kézikönyvek). A másik változó részt a körzeti központtól kapják..." Figyelemre méltó és az utókornak is figyelmeztető, hogy az 1947-es törvénytervezet a 10.000-nél kisebb lélekszámú településeket kötelezően vonta volna a körzeti könyvtárak rendszerébe, a 10-30.000 lakos közöttiek dönthettek volna, hogy belépnek-e vagy önállóan szervezik meg a könyvtári szolgáltatásokat, vagyis csak az ennél nagyobbak gondolhattak egyértelműen önálló könyvtári szervezet fenntartására és működésére. (Csak ismét zárójelben: a külön, hasonló ellátórendszer mellett, inkább a körzeti rendszerbe való bekapcsolódást ajánlották a munkahelyi könyvtáraknak is!)

1949-ben még körzeti könyvtári rendszer szervezése indult, (noha nem igazán az előbbi eszmények szerint működött) s 1951-ben már 30 körzeti könyvtár működött, sőt az ötéves terv végéig 60 körzeti könyvtár köré összesen 5000 népkönyvtár szervezését tervezték. 1952. március 17-18-án, az Országos Népművelési Értekezleten viszont Nemes Dezső már azt jelentette be, hogy a könyvtárhálózat "... szorosabb, tervszerűbb összefogása érdekében 1952-53-ban létre kell hozni a megyei és járási könyvtárak hálózatát." Indoklásul azt hozta fel, hogy "a körzeti könyvtárak nem végeznek tényleges könyvtári munkát, hanem adminisztratív-szervező és részben ellenőrző fiókjai a Népkönyvtári Központnak..." (Nemes Dezső: A népművelési munka soron lévő feladatai. = Könyvbarát, 1952. 4. sz. 1-4. p.) Hittünk mindezidáig ennek az érvelésnek, s még olyan szaktekintély is, mint Csúry István, aki 1964-ben azt írta a körzeti könyvtárakról, hogy "azok elhelyezése, hatósugara nem illeszkedett az ország közigazgatási beosztásához, nem volt szoros kapcsolata a területi közigazgatási szervekkel és ... nem volt a szó teljes értelmében könyvtár. Márpedig igen meggyőző szervezési elv az, hogy a kisebb könyvtárakat hálózati központként valamely ténylegesen működő könyvtár irányítsa..."

Csakhogy azóta olvashattuk a Nógrád megyeiek jubileumi összeállításában (Kírmondó, 1992. 3. évf. 9. sz.) - vajon felfigyeltünk-e rá?! -, hogy a Salgótarjánban 1949. április 28-án megalakult "Nógrád-Hont Vármegyei Körzeti Könyvtár" júniusban "megkezdte nyilvános kölcsönzési szolgáltatását a városi részlegében (alapkönyvtár)", majd pedig októberben "olvasótermet nyitottak a Körzeti Könyvtárban"! Aligha hiszük, hogy kakukkfiókaról volt szó (persze további kutatásokat igényel!), sokkal inkább arról, amit Csúry imént megszakított gondolatmenetében olvashatunk: "Persze, ez utóbbi immanens hibákat jóformán csak logikai alapon süthették a körzeti könyvtárakra, mert fennállásuk ideje rövid volt ahhoz, hogy róluk tapasztalatilag meggyőződjhessenek, vagy hogy épp ellenkezőleg, az intézmény bebizonyította volna alkalmasságát." (Csúry István: A megyei könyvtárak hivatása és helye a magyar könyvtárügy rendszerében. Megyei könyvtárigazgatók konferenciája. 1964. április 9-11. A konferencia jegyzőkönyve. Bp. 1964. 8-9. p.)

Ha ehhez hozzávesszük, hogy mind Nemes Dezső érvelése, mind pedig aztán a híressé vált 2042-13/1952. MT. határozat idevonatkozó része, végül néhány korabeli írás árulkodik arról, hogy nem igazán az előbbiekről volt szó! - nos akkor feltehetjük a kérdést, hogy igazán magyar hagyományokban gyökerező volt-e a megyei könyvtári hálózatok megszervezése? Vagy inkább a körzeti rendszernek valós helyszíni elemzések nyomán megszervezett változata lett volna (lenne ma is?) a működőképesebb változat? Mindenesetre 1957-ben a minisztériumi képviselő egyértelműen fogalmazott: "... a megyei és járási könyvtárak hálózatát a volt Népművelési Minisztérium szovjet példa alapján szervezte meg!" (Vö. Gombos Károly: Az állami közművelődési hálózat időszerű kérdéseiről. = A könyvtáros, 1957. 1. sz. [június!] 1-4. p.) Az egyik ok bizonyítanival a jól szervezett hierarchia kialakítása és a megerősödő centralizáció volt, tehát igazgatási, ellenőrzési célok motiváltak. A másik - és talán kevesebbet emlegett - ok, hogy tovább tartott a közművelődési könyvtári "magyar átok": A minisztertanácsi határozatot beharangozó cikkben olvasható: "A városi és falusi könyvtárak eddigi munkájának legnagyobb

nehézsége éppen az volt, hogy a helyi tanács a könyvtárakat nem érezte saját intézményének..." S ha nem is az állam központilag - mint 1897-től, majd 1925/26-tól, s végül 1949-től is! -, de nem a helyi közösségekre, hatóságokra bízta a könyvtárfenntartást. "A Minisztertanács azért utalja a megyei könyvtárakat a Megyei Tanács, a járási könyvtárakat a Járási Tanács hatáskörébe, hogy ezáltal is biztosítsa számukra a működés területén szükséges segítséget." (A Minisztertanács határozata nyomán javítsuk meg a könyvtárak munkáját! = Könyvbarát, 1952. 5. sz. 2-4. p.) Minden bizonnyal ugyanúgy nem használt ez, mint a középkori könyvtárak (s használtak inkább láncokat!), de a helyzetre igazán jellemző, hogy az I. országos könyvtárügyi konferencián a moszkvai könyvtári főiskola tanárát is segítségül hívták, hátha az illetékesek elszégyellik magukat és a fejükreolvasás hatni fog: "Fontos útmutatás volt számunkra Csekina elvtársnőnek az a figyelmeztetése is, amelyben megállapította, hogy több városban a tanács nagyfokú részvétlenséget mutat a könyvtári munka iránt... nem érzi magát a könyvtár gazdájának..." (Darabos Pálné: Fejlesszük városi könyvtárainkat! = Könyvbarát, 1952. 6. sz. 3-5. p.)

Hogy végülis miként alakult a helyzet az ezutáni 40 évben, azt egyrészt sokan közvetlenül érzékelhették, másfelől - a visszaemlékezések mellett - szisztematikus történeti kutatásokat és oknyomozást igényel. Mindenesetre a kérdést úgy is fel lehet tenni: vajon a közművelődési könyvtárak közismert modelljei, megvalósított könyvtáreszményei valóban a fenntartó, a használó, a valós tulajdonos igényeit, szükségleteit, elvárásait formálták-e könyvtárpolitikává és gyakorlattá? Vajon szerencsés volt-e a bármennyire is tetszetős, de más gyökerű modellt adaptálni? /Ezzel persze nem a külföldi példák elvetését szeretnénk sugallni!/ Vajon sorcsapás-e vagy inkább felderítésre vár, hogy éppen azok a hatóságok nem érzik magukénak a könyvtárakat - tisztelet a kivételnek! -, amelyek voltaképp a használói akaratot, az adózó polgárok akaratát megtestesítő gazdák volnának?! (Ez persze nemcsak megyei könyvtári, lakóhelyi, közművelődési könyvtári kérdés, hanem éppúgy az iskolai, sőt a munkahelyi közművelődési és/vagy

szakkönyvtárak is feltehetik maguknak!)

Gondolom, didaktikus tanulság nincs, annál inkább a kutatóknak szóló kérdések ezek.

A konferencia előadói: Komlói József (fenti képen),
Voit Krisztina (lenti képen).

Egyesületi könyvtárak a reform- kori Fejér vármegyében

Az előzmények

Az egyesületek megalakítása Fejér megyében sem a XIX. században kezdődött. Eltekintve a vallásos mozgalmaktól (kongregációk) és a céhek szervezeteitől, a város első egyesületének az 1727 körül megalakult polgári lövészegyletet (Schütz-Companie) tekinthetjük.

A kaszinók megalakulásáig újabb egyletek nem jöttek létre a megyében; a Széchenyi István által 1827-ben alapított Pesti Casinonak azonban szinte a kezdetektől fogva több megyei és városi személyiség lett tagja.

Az irodalmat kedvelő, könyveket vásárló közönség a reformkorban is elsősorban az arisztokraták, a tisztviselők, a papok, a tanárok, az orvosok és az ügyvédek közül került ki, ők voltak azok, akik előfizetéseikkel (prenumeráció) hozzájárultak ahhoz, hogy fontos magyar nyelvű művek megjelenhessenek.

Az egyesületi könyvtárak megalakulása előtt lényegében csak magán és egyházi könyvtárak léteztek a városban és a megyében. (Már 1725-ből van tudomásunk a város egyik polgárának könyveiről.)

A vizsgált korszakban az egyházi könyvtárakról van a legtöbb adatunk; a török uralom után a városban megtelepedő szerzetes közösségek lelkipásztori és népnevelő munkájában nélkülözhetetlen munkaeszköz volt a könyv.

A jezsuiták könyvtára a rend feloszlásakor, 1773-ban 1610

Az előadással azonos című - 1994-ben megjelenő - könyv alapján a szerző összeállította.

Tekintettel arra, hogy a kiadvány bőséges jegyzetapparátust tartalmaz, ezúttal ennek közlésétől - helyhiány miatt is - eltekintettünk.

művet tartalmazott 2334 kötetben.

A ferencesek könyvtáráról, mivel a rendet nem oszlatták fel, nem készült leltár; "a könyvtár működéséről a konvent azóta elpusztult Historia domusa őrzött meg egy értékes adatot: másoknak, különösen plébánosoknak adtak ki kölcsön könyveket, és azok mindig pontosan visszakerültek."

A karmeliták száz éves működésük során nem tudtak jelentősebb könyvtárat kialakítani, noha rendházukban "színes stukkókkal díszített, aranyozott faragású szekrényekkel ellátott - bár nem nagyméretű - könyvtárhelyiség"-gel is rendelkeztek, amely 1750-ban készült el. Az 1798-ban feloszlását kérő rendnek 1799-ben 232 mű (303 kötetben) volt a birtokában. "A megmaradt csekély számú könyv a csakhamar [1802-ben] megalakult szemináriumi könyvtár alapjául szolgált."

A ma is meglévő püspöki könyvtár az 1777-ben alapított székesfehérvári egyházmegye könyvszerető vezetőinek hagyatékából gyarapodott. Elsőként a nagyműveltségű Séllyei Nagy Ignácot (1730-1788) kell említenünk, akinek "szerény könyvtára nem tűri az összehasonlítást kortárs főpapok... könyvgyűjteményeivel."

Horváth János (1769-1835) püspök, a tudós társaság tiszteleti tagja, fiatal kora óta szerette a könyveket. Könyvgyűjteményében a "felvilágosodás és a nemzeti öntudatosodás eszméinek hatására a világi elem és a magyar nyelvűség hangsúlyosan jut" érvényre. Gyűjtötte a magyar írók alkotásait és a nyelvújítással foglalkozó műveket, de a francia és a német szerzőket is; gyűjteményében huszonöt külföldi folyóirat is található. Könyvtárából szívesen kölcsönöztek mások is, hatása jelentős volt a környezetében élő papságra. Könyvtára a hagyatékáról készült jegyzék szerint 3271 kötetből állott.

"Barkóczy László (1791-1847) személyében egy európai látókörű, igényes műveltségű, a reformkor gondolataival rokonszenvező, s főképp a korszerű népiskolai oktatás terén fáradozó főpap került" 1837-ben a püspöki székbe. Könyvtárát tudatosan fejlesztette; a fennmaradt számlák arra utalnak, hogy pesti és bécsi könyvkereskedőkkel tartott kapcsolatot. Könyvgyűjteménye "sokirányú szellemi érdeklődéséről tanuskodik": kora teológiai irodalma mellett sok benne a történelmi,

természettudományi, orvosi és földrajzi témájú könyv. Nyelvi összetételét tekintve 537 latin, 534 német, 231 magyar és 138 francia nyelvű könyve volt. Tizenegy évig működött a városban, amely díszpolgárává is választotta. Ez idő alatt jelentős szerepet játszott a nemesi kaszinó létrehozásában, s elnökként tevékenyen részt vett a székesfehérvári Gazdasági Egyesület, majd a Fejér Megyei Olvasótársaság munkájában is.

A XVIII. században keletkezett városi gyűjtemények "közül a jezsuita könyvtár volt a legrangosabb, szellemi kisugárzásában a legjelentősebb, a ferences téka pedig a leghosszabb életű. Eltűnésük a város könyvkultúrája szempontjából kétségtelenül hátrányos hatású volt. Sokáig kellett még várni, míg a 19. század folyamán kialakult a ciszterci gimnázium értékes tanári szakkönyvtára."

A főgimnázium tanári könyvtáráról a XIX. század elejéről vannak adatok, már a ciszterci rend időszakából: ezek szerint "Dréta Antal, pásztói apát és zirci adminisztrátor, hogy a tanítás munkája igazán mélységes alapokon nyugodjék, gondoskodott hasznos könyvekről. Még 1813-ban megvette a székesfehérvári ház számára Paintner Mihály prépostnak és főigazgatónak mintegy 5000 könyvből álló jeles bibliotékáját."

Meg kell említenünk a korszak másik jelentős szakkönyvtárát, a vármegyei levéltár könyvtárát is. "A levéltárosok munkájához szükséges történeti, jogi, igazgatási jellegű kézikönyveket tartalmazó gyűjteménynek Székesfehérvárott is léteznie kellett már az első levéltárosi állás megszervezésétől, a 18. század végétől kezdve." Ma már nagyon nehéz lenne rekonstruálni a régi vármegyei könyvtárat, de igen sok könyv található belőle az utód, a Fejér Megyei Levéltár könyvtárában.

A városban nyilvános könyvtár nem volt korszakunkban. Történt ugyan kísérlet erre: 1818-ban Ybl József helyi kereskedő "azt kérte, hogy a cenzúra által engedélyezett könyveket, tankönyveket bizonyos használati díjért az egész megye olvasó közönségének kölcsönözhesse. A fehérvári tanácsnak nem volt

ellenvetése, de a helytartótanács nem adta meg a szükséges engedélyt."

Olvasóegyletek Székesfehérváron és Fejér megyében

Az első olvasóegyletet a székesfehérvári kispapok alakították meg az 1820-as évek legelején. Bár "csak magánjellegű, baráti körben művelték a hazai nyelvet", tevékenységüket joggal nevezhetjük olvasóegyletnek. Már 1823-ban járatták a Szépliteraturai Ajándékot, s 1830-tól 1837-ig ott találjuk a "Fejérvári Tiszt. Nevendék Papság"-ot a Tudományos Gyűjtemény előfizetői között. (Ezekon kívül még két folyóiratot járattak ekkor, 1843-ban pedig ismét négyet.)

Pontosabb adatokat és az olvasótársaság meglétét alátámasztó alapszabályokra történő utalást csak 1845-ből találunk:

"A pesti kispapok társaságának alapszabályai szerint szervezkedett s őket (...) levéllel kereste fel a színi előadásairól korábban már ismert székesfehérvári kispapok szemináriumában létesült Olvasó Társulat. Ez a társulat 1845-ben alakult, de csak annyit tudunk róla, hogy a pestieket tekintették példaképüknek, és hogy különböző lapokat járattak."

A kispapok egyesületének további életéről nem tudunk; nem tudjuk, csak következtethetünk arra, hogy a pesti "irodalmi iskola" nyomaiban haladhatott.

Vidéken az első Fejér megyei olvasókör a rácalmási -1833-ban már működő s feltehetőleg akkor alakult - Egyesület a nemzeti erkölcsök terjesztésére és olvasó, amelyről meglétén kívül többet nem tudunk. (A szilasbalmási kaszinó, amely szintén ekkor jött létre, nem tartozik vizsgálódási körünkbe, mivel ekkor még Veszprém megyéhez tartozott. Ugyanebből az okból csak megemlítjük, hogy a mezőszentgyörgyi olvasótársaság működéséről 1828-tól kezdve vannak adatok.)

Kaszinók és olvasóegyletek - 1838-1849

A vármegye nemesi és a város polgári kaszinóját, amelyekről még kívánunk szólni, 1838 tavaszán alakították meg.

1840. május 31-én alakult meg a Fejér Megyei Olvasótársaság Székesfehérváron, majd két év múlva vidéki "fiókjai" is létrejöttek.

Amikor a helytartótanács 1845 januárjában a vármegyéktől és városoktól bekérte a működő egyletek alapszabályait, amelyek rendkívül fontos forrásoknak, az alábbi egyletekről volt tudomása a vármegyei közigazgatásnak.

Modrovich Elek, a sármelléki járás egyik szolgabírája február 12-én az alábbiakat jelentette:

"Alsó- Alapon létezik egy Casinói Társaság, mellynek azonban tudomásunk szerint rendszabályai nincsenek. - továbbá ugyan Alsó Alapi pusztában jelenleg létesült Véd egyesületi társaság, melly társaságnak rendszabályait meg nem kaphatván, így bé sem mutathatjuk."

Mészöly Elek, a sármelléki járás másik szolgabírájának február 17-i jelentéséből arról értesülünk, hogy "a székeken és Kálozon egy Olvasó Társaságon kívül más társulatok nem léteznek; - ami pedig a Kálozi Olvasó Társaságot illeti, ennek rendes alapszabályai nem lévén, azt nem mutathatjuk bé, célja egyéb éránt ennek a társalgás és az elmének olvasás általi művelése."

Vicenty Ferenc főszolgabíró ugyanekkor kelt jelentése a leghomályosabb; ezt írja: "A Sármelléki járás felső kerületében mindennemű közös irányú egyesületek keletkezése és azoknak rendszabályai éránt nyomozódván, de még mind ekkoráig ilyenek fölállítását ezen kerületben sehol [!] sem tapasztaltuk. Vagyon ugyan Móor Mező Városában Casinói társaság, annak szabályai vagynak, mellyek egyenessen azon Társaság fent állására kiterjesztettek vagynak."

Rejtély azonban, hogy egyrészt ezekről az egyesületekről semmi nyom nem maradt napjainkra; másrészt pedig az 1845-ben még bizonyára létező olvasótársasági fiókokról szó sem esik.

Már az 1848. évi forradalmi események után, talán májusban alakult meg az egyetlen paraszti olvasókör Sárboárdon, amelyet Sallai Pál, helybeli református tanító szervezett felvilágosító céllal. A Két garasos olvasókör valóban a tagok csekély hozzájárulásából fedezte az olvasnivalót: "Két garas mellett három százan hallgatják a közköltségen szerzett népi lapok és könyvek tanait lakó helységemben" - írja a Pesti Divatlapban megjelent cikkében a tanító. Sallai ki is fejté, mit ért népi lapokon és könyveken: elsősorban a Vas Gereben szerkesztette Nép Barátja c. politikai hetilapot, valamint Táncsics Munkások Ujsága c. lapját. A vármegyében élő Boross Mihály és Fekere János röplapjai mellett népszerű történelmi és természettani könyvek olvasását is fontosnak tartja Sallai, a református tanító, a "népnövelés" érdekében.

A Fejérvári Casino könyvtára (1838-1849)

A nemesi kaszinó könyvtára 1838. augusztus 1-jén nyílt meg. A kaszinó helyiségeiről keveset tudunk. (Maga a kaszinó a mai Városház tér 2-ben, a Bezerédy-ház első emeletén volt.) Amennyire az évente megjelenő kaszinókönyvekben található "Rendelet"-ből kiderül, négy szobából állt: a tekéző (biliárd-) és a nagyobb játszó szobából, ahol a dohányzás is megengedett volt, az írószobából és az olvasószobából; ez utóbbiban "szerény és kiméllő csend"-nek kellett lenni: senki "hangos értekezés vagy zajos magaviselete által mások figyelmét ne háborgassa."

Az olvasószoba - mint maga a kaszinó - reggel nyolctól este tizenegyig volt nyitva. Kölcsönzés nem volt: az alapszabály kimondta, hogy sem könyveket, sem újságokat, "valamint földképeket, irományokat onnét akármilyen szín alatt elvinni nem szabad." A vagyontárgyokról három példányban "lelettár" készült: egyik példánya a levéltárban az egyik jegyzőnél, a másik a rendelkező igazgatónál, a harmadik a komornyiknál. Ezekbe "azonnal minden szerzemények árukkal együtt bekerültek. Mivel ezek jelenlegi ismereteink szerint nem maradtak fenn, keveset tudunk a könyvtár anyagáról.

A folyóiratok és hírlapok viszonylag magas számára viszont

következtetni tudunk a rendelkezésre álló számadásokról: hírlapokra 161-281 forintot fordítottak évente, s ez az összeg a kiadások 4-9 %-át tette ki.

Igaz, hogy 1839-ben a vendég Tarczy professzor jó néhány magyar hírlapot hiányolt - akkor az alapítás nehézségeire tekintettel elnézőleg -, de úgy tűnik, hogy a helyzet 1845-ben sem volt sokkal jobb, mert az újabb látogató, Telegdi Kovács László, debreceni ügyvéd így ír: "Elég kényelmesen vannak a szűk szobák bútorozva, de hírlapja igen kevés; sem [Pesti] Divatlap, sem életképek nem volt: könyvek annál kevésbé."

Visszatérve a számadatokhoz: meglepetést okoz, hogy külön könyvgyarapításról nincs adat, noha az alapszabály és a rendeletek több helyen is szólnak erről. Lehetséges, hogy a kor szokásainak megfelelően a tagok saját könyvtáruk egy részét bocsátották az olvasószoba rendelkezésére letétként? További rejtély számunkra a "különbféle árjegyzékekre" fordított, viszonylag magas összeg, amely az utolsó ismert évtől, 1845/46-ban eléri az összes költség 18 %-át.

A Székes-Fejérvári Casino könyvtára (1838-1849)

A nemesi kaszinóval ellentétben, amely tagjait az egész megyéből toborozta, a polgári kaszinó elsősorban városi egyesület volt; helyiségeit 1838. május 29-én nyitotta meg a mai Fő utca 15-ben, Majer Sebestyén házában.

A szervezeti életben alig van különbség a két egyesület között. A kaszinó "állandó fenntartása, szabály szerinti kormányzása és a közgyűlési határozatok végrehajtása" a vezetőség feladata volt.

Az igazgatók számos feladatot láttak el: az általános teendőkön kívül a rögtöni orvoslást igénylő panaszok kivizsgálása és elintézése, rendkívüli utalványozás stb. tartozott kötelmeik közé. Különösen fontos feladatuk volt, hogy az "egyesület könyvtára, irományai és bútorai jó karban tartásokra felügyeljenek", "az elhatározott hírlapok és könyvek megszerzése rájuk bízván, azoknak pontos megjelenésekre" ügyeljenek.

A polgári kaszinó sajátossága volt, hogy rendelkezett az egyesület megszűnéséről is, amikor kimondta, hogy ebben az esetben "a Casino javai az elaggott polgárok intézetéhez esnek" (a Rendeleték 11. pontja szerint).

A polgári egyesület helyiségeiről nagyon keveset tudunk. A "Rendeleték" első pontja kimondja, hogy a "Casino teremei kora reggeltől késő estvig kellő világítással nyitvák, a könyvtár, hírlapok és minden egyéb kényelmek használhatók leendenek."

A könyvtár rendelkezett olvasó szobával, ahol a dohányzás "tilalmaztatván, szerény és kémálló csend" kívántatott meg. A könyveket és hírlapokat a kaszinóból kivinni, kölcsönözni nem lehetett. Fontos adalék a könyvtárról kialakítható képhez, hogy a polgári kaszinónak volt kötet-katalógusa, mégpedig két példányban: a jegyzőnél, illetve az egyik igazgatónál. Az állomány a vásárlásokon kívül egyéni letétekkel is gyarapodott; ez utóbbiakat "ideigleni haszonvételekre beadottak"-nak nevezték. A leltár ("lelettár") vezetése itt is az egyik igazgató tiszte volt.

Említettük már, hogy a megnyitáskor Majer Sebestyén házában működött a kaszinó; Majer 1841-ben eladta házát Clawa Antalnak, s ebben az esztendőben már a neve sem szerepelt az egyesület tagnévsorában. Ekkor tehát a polgári kaszinó feltehetőleg a Fekete Sasban (a mai Ady Endre utca 7-ben) működött tovább megszűnéséig.

A Fejér Megyei Olvasótársaság könyvtára (1840-1846)

A társaság június elsejével kezdte meg működését Rosty Zsigmond Uri utca 14. (ma Jókai u. 10.) számú házának emeleti négy szobájában, de a könyvtár megnyitására csak 1840. novemberében került sor.

Ez idő alatt rendezték be a helyiségeket és gyűjtötték össze a tagoktól a könyvtár gerincét alkotó jelentős mennyiségű könyvanyagot, amely 1842-ben már 2269 műből (4680 kötetből) állott.

Legnagyobb meglepetésünkre az olvasótársaság első két évkönyvében nincs nyoma könyvtárosnak a vezetőségben, noha

Madarász József emlékirata szerint "csöszibeli Márkus István" volt az első könyvtárosa az egyesületnek. Madarász ugyanakkor megfélekedzik Czigány Györgyről, aki 1842/43-ban volt központi könyvtárnok, de említi Fekete Jánost, aki 1843/44-ben töltötte be ezt a tisztséget. A harmadik évtől kezdve azután egy központi és hat fiókkönyvtárost választottak.

A könyvtár működése

A könyvtár használatát az alapszabály igen röviden szabályozta, a részletek kidolgozását a választmányra bízta. Így azt, amit a könyvtárról tudunk, az alapszabályból, a pénztári számadásokból, a fennmaradt néhány dokumentumból és könyvekből, valamint az állomány nyomtatott katalógusából tudjuk, illetve ezekből következtettünk rá.

Az olvasótársaság kezdettől fogva hálózatban gondolkodott: "A fő könyvtár Sz. fehérváron leend, - kúltár pedig mind azon helyen s környéken, hová ilyent a Választmány szükségesnek látand" - olvasható már az 1840. évi szabályokban. Két évvel később már a hat "kúltár" helyét is közli az évkönyv: Alap, Baracska, Bicske, Csákvár, Rácalmás és Sárbogárd.

A könyvtár megalapítása

A könyvtár törzsanyagát alkotó, a tagoktól "kölcsonzött" könyvekről részletes, a könyvek állapotát is feltüntető jegyzéket készítettek, s ezeket sorszámmal látták el. Három jegyzék került elő: a 6., a 15. és a 16. sorszámu. Az egyik a Mérey László kamarástól kölcsonzött 782, a másik a Madarász Józseftől kölcsonzött 81, a harmadik pedig a Madarász Gedeontól kölcsonzött 82 kötet könyvet tartalmazza. (1840. június 1-jei, illetve 1840. augusztus 15-i dátummal.)"

További letétekről is vannak közvetett bizonyítékaink: a könyvtár fennmaradt anyagának vizsgálata során ugyanis kitűnik, hogy a könyvtáros a letétek sorszámaát és a könyvjegyzék sorszámaát is feltüntette a könyv utolsó oldalán. Ezáltal már a könyv kézbevételekor tudni lehetett, kié az adott mű, s a tag

esetleges kilépésekor vagy a könyvtár felszámolása esetén gyorsan visszakereshető volt a letét. Mivel ezáltal további letétek sorszámaihoz jutottunk, s a könyvekben található possessorbejegyzések is útbaigazítanak, megkockáztatjuk azt a feltevést, hogy a könyvtár anyagának zöme letétekből származott; a letétek java a könyvtár 1840. novemberi megnyitója előtt került be a könyvtárba, de a később belépő tagok jóvoltából is kerültek még be könyvek az állományba; némelyikük közel ötszáz címet tartalmazott (vagy még többet is).

Név szerint bizonyosnak látszik, hogy a 17. szám alatt Kovachich Kandid (minimum 24 db), a 18. szám alatt Soós Imre (minimum 97 db), a 26. szám alatt Fekete János (minimum 117 db) könyve került be az állományba. (Feltevés csupán, hogy a 25. szám alatt szereplő orvosi könyvek Kövesy Ferenc városi orvostól származnak. Ugyanígy csak feltevés, hogy a nem azonosított letétek tulajdonosai között ott kellett lennie a Karácsony-testvéreknek, a Salamon-család tagjainak, Barkóczy László püspöknek, Madarász Lászlónak, esetleg a könyvgyűjtő Batthyány Kázmérnak is.)

A katalógus ismeretében - elsősorban a latin nyelvű anyagot tekintve - szembeötlő a régi, XVII-XVIII. századi orvosi, természettudományi és a teológiai művek nagy száma. Ebből is azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a beadott "letétek" egyszerre, nagyobb tömegben kerültek a könyvtár állományába. Így már érthető, miért kellett közel fél esztendő várni a könyvtár megnyitására.

Allománygyarapítás

A már említett jelentős mennyiségű letéten kívül, melyekben folyóiratok, hírlapok és kéziratok is voltak, fontos szerepet játszott a vásárlás is. Az évkönyvek adatai szerint az első három esztendőben könyv-, folyóirat- és hírlapbeszerzésre 1920 forintot fordítottak összesen:

	1841	1842	1843
Könyvekre	500 Ft	343 Ft 4 kr	676 Ft
Hírlapokra és folyó- iratokra (újságokra)	158 Ft 4 kr	59 Ft 4 kr	193 Ft 48
	658 Ft 4 kr	402 Ft 8 kr	869 Ft 48

Ezek a viszonylag magas összegek arról tanuskodnak, hogy rendszeres állománygyarapítás folyt. (A kiadások szembeálló ingadozása a hitelbe vett könyvek árának kiegyenlítésére utal, nem a tárgyévben beszerzett anyag árára.)

A gyarapodás mértékére csak következtethetünk: a győri olvasótársaság hasonló (5-600 forintos) ráfordítással évente 300-350 művet szerzett be. Körülbelül ilyen mértékben gyarapították a Fejér megyei Olvasótársaság könyvállományát is.

A fennmaradt könyvanyag alapján hat vásárlásra következtethetünk: 1840 és 1842 nyara között két, 1842 ősze és 1844 között négy alkalommal vásárol(hat)tak könyvet az olvasótársaság számára.

A 23. számot viselik: Magyar Apolló (1835), Davila: Geschichte der Bürgerlichen Krieger (1817), Katona Elek: A kereskedéstudomány (1838), Szubercics: A szabad királyi városok (1839), Robertson: Geschichte Carls des Fünften (1819), Kovacsóczy M.: Jerusálemi sz. János lovagrend (1837), Masson: Le puritanisme de Seine (1832), Masson: Daniel le Lapidaire (1832).

A 27. számon mindössze a Kliegl-könyv található (1842) két kötetben.

A 28. számú "jegyzéken" Brassai Sámuel: Bankismeret 1. és 2. füzet (1842), valamint Fleury: Két elmélkedése (1806) szerepel Virág Benedek fordításában.

A 29. számú "jegyzék"-ről csak két tétel, Vandrák: A philosophiai ethika (1842) és Albertini: Lelki énekek (1842)

maradt meg.

A 32. számú "jegyzék"-en csak német nyelvű művek vannak: Eisendecker: Bürgerrecht im alten Rom (1824), Büsch: Sämtliche Schriften über Banken (1824).

A 35. számú "jegyzék"-en megint csak egy cím maradt fenn: a Lipszéban kiadott Vierteljahrschrift aus und für Ungarn 1843. évi három füzete.

A fenti adatok alapján úgy véljük, hogy az egyesület egy-egy évben egy-két alkalommal vásárolt nagyobb mennyiségű könyvet; egy vásárlás (főleg kezdetben) a száz kötetet is meghaladta, amint azt a 23. és 28. "jegyzék"-en láthatjuk.

A beszerzett könyvek megjelenési éve azt mutatja, hogy kezdetben főleg a visszamenőleges - elsősorban a témát, semmint a frissességet előnyben részesítő - gyarapítás volt fontos számukra. A későbbiekben, egy-két kivételtől eltekintve, a frissebb irodalom beszerzése került előtérbe.

Az olvasótársaság a megvásárolt műveket a címlapjukon tulajdonbélyegzővel látta el. A bélyegző fémből készült, mérete 58x24 mm, felirata ovális keretben: FEHÉR MEGYEI // OLVASÓTARSASÁG.

Hogyan szerezték be a kiválasztott műveket? A már idézett olvasótársasági iratanyagban fennmaradt két levél, amelyeket Carl Geibel (1806-1884) pesti könyvkereskedő írt 1844 áprilisában és májusában. Ezek azt bizonyítják, hogy a könyveket ő, illetve ő is szállította. (Legalábbis 1842-től, hiszen csak 1841 decemberében kapott engedélyt könyvkereskedésre, és 1842 márciusában nyitotta meg üzletét Pesten.) Azt is tudjuk, hogy Geibel vidékre is kiterjesztette tevékenységét: személyesen "beutazta a vidék népesebb s intelligensebb városait, hogy az ott tengő könyvkötőket s kereskedőket commitenseinek (ügyfeleinek) összetoborozza".

Székesfehérváron ekkoriban mindössze egy könyvkereskedő működött, Rader Alajos (1788-1877), aki 1822-ben kapott erre helytartótanácsi engedélyt. Eredeti mesterségét, a könyvkötést is folytatta. Könyvesboltjáról nem sokat tudunk, tudjuk viszont,

hogy a m. kir. egyetem kiadványait csak ő kapta meg terjesztésre a városban, hogy idegen nyelvű könyveket is tartott raktáron, és hogy a Tudományos Gyűjtemény című folyóiratot több évig három példányban fizette elő - feltehetőleg eladás céljából.

Amikor Geibel megnyitotta pesti üzletét, Rader "könyveit Geib[e]l Károly pesti könyvtárostól hozta", vagyis ezek szerint ő volt Geibel bizományosa Székesfehérváron.

A gyarapítás módszereiről csak feltevéseink, illetve közvetett bizonyítékaink vannak. Feltételezzük, hogy rendszeresen használták Heckenast Gusztáv Bibliographiai értesítő című füzetét, amely 1848-tól havonta közölte a megjelent könyv- és periodika anyagot, 1841-től pedig a "Régebbi honi literatúra"-t is hozta; az olvasótársaság katalógusa és az értesítő összevetése során számos műről feltételezhető, hogy ily módon szereztek tudomást azok megjelenéséről. Az olvasótársaság nyomtatott katalógusában több könyvkereskedői és kölcsönkönyvtári katalógus is szerepel (a letétekből került az állományba), ami arra utal, hogy a tagok maguk is tervszerűen gyűjtöttek könyvet és ezt a "tudományukat" is "bevitték" az olvasótársaságba.

Az állomány elhelyezése

Az állomány elhelyezésére, a raktározás módjára is a fennmaradt könyvek utolsó lapján található, betű(k)ből és számokból álló "jelzetek" utalnak, amelyből a betű(k) talán a szekrényt, a szám pedig a sorrendet határozta meg. (Mindössze egy könyvön maradt meg a könyv gerincén egy címke, amelyen feltüntették a számot, így csak feltevésről beszélhetünk.)

A betűk A-tól Z-ig terjednek, s általában b vagy k kiegészítést is kaptak. (Ez utóbbiak feltehetőleg a főkönyvtár és kútlárak anyagát különböztették meg.)

A betűk nem utalnak egyértelmű tartalmi megkülönböztetésre, mivel az azonos "jelzetű" könyvek egy-egy csoportjában mindig található oda nem illő tétel. El kell tehát vetnünk a szakrendi elhelyezés meglétét; tény azonban az, hogy törekedtek a

tárgyukban hasonló könyvek egy csoportban tartására.

Ismerve a korabeli magánkönyvtárak berendezéseit, úgy véljük, hogy a nagyalakú hírlapokat, térképeket a könyvtárszoba asztalán helyezhették el.

Az állomány feltárása (katalógusa)

A könyvtár állománya elsősorban könyvekből, folyóiratokból, hírlapokból állt, de megtalálható volt benne néhány térkép és kézirat is. Az állomány feltárását és az olvasók tájékoztatását a már többször is említett katalógus biztosította, amelynek alapján valamelyest rekonstruálható az olvasótársaság könyvtára.

A 72 oldalas katalógus a veszprémi és a győri olvasótársaságéval ellentétben nem szakrendi, hanem nyelvi felosztást, s azon belül betűrendet alkalmaz az alábbiak szerint:

I. Magyar Könyvek	437 tétel	892 darab
II. Német Könyvek	687 tétel	2262 darab
III. Diák Könyvek	1057 tétel	1401 darab
IV. Francia, Olasz és Angol Könyvek	88 tétel	125 darab
	2269 tétel	4680 darab

Itt kell megemlítenünk a nyelvi besorolás következetlenségeit, illetve felületességeit is, hiszen több német könyv is bekerült a "diák könyvek" csoportjába latin címe miatt; így például M.C.Landorp: Des Heiligen Römischen Reiche Acta publica v.a. 1608 bis 1691., J.F.Maldoner: Synopsis militaris, Oder..., Kaspar Neumann: Praelectiones chemicae... Oder gründlicher Unterricht der Chemie vagy J.J.Woyt: Gazophylacium medicophysicum, Oder Schatzkammer... című műve. Azt viszont természetesen tartjuk, hogy a kétnyelvű művek - mint például a svéd-latin nyelvű Wilkina saga vagy a latin szótárak - ebbe a csoportba kerültek.

Mennyiségét tekintve a német nyelvű irodalom a legnagyobb

(48,3 %), viszont a latin nyelvű címek száma a legtöbb (darabra csak 29,9 %). A magyar nyelvű anyag csak az állomány egyötödét teszi ki (19,1 %), az egyéb, az idegen nyelvű művek aránya 2,7 %. (Itt a francia könyvek vannak többségben, ezen kívül néhány olasz, 1 angol, 1 szlavón és egy arab kézirat szerepel.)

A betűrendet meglehetősen nagyvonalúsággal kezelte a katalógus összeállítója, mivel a besorolás hol a szerző, hol a cím alapján történt. (Mentségére szolgáljon, hogy a mű szerzője sokszor nem is szerepel a könyvön, illetve tipográfiaiilag a cím volt a hangsúlyos.) A katalógus 3. oldalán például így következnek az adatok: Acsády Ignác magányos Magyar törvény
Alföldi levelek. Gr. Dessewffy Emiltől
Alakoskodási módok Bentham után

Az adatok sokszor hiányosak, hiszen egy műről csak annyit közölt a katalógus készítője, amennyi kézírással elért egy sorban. Emiatt a cím kihagyásokkal, rövidítve, olykor csonkán szerepel, a szedő "jóvoltából" időnként hibásan is.

A katalógus olyan sietősen készült, hogy hibák tömkelegével kellett megjelennie. A betűrend "gyarlóságai" mellett eltörpülnek a szerzői nevek írásában található hibák. (Feltételezésünk szerint a katalógus diktálás után készült, amely aztán számos félrehallást okozott.) További hibák a kézirat félreolvasása révén kerültek a nyomtatott katalógusba. (Nagyon megnehezíti a tételek azonosítását az is, hogy sokszor csupán a szerző keresztnévét adja meg a katalógizáló. A téves névalakok feloldására, valamint a cím alatt leírt szerzős művek azonosítására tett kísérletek többnyire reménytelennek bizonyultak.)

A periodikumok esetében néha nincs jelezve az évsszám, mint a Budapesti Szemle, az Ismertető stb. leírásában.

Nehezíti a művek azonosítását az is, hogy a katalógus soha sem közli a mű megjelenési évét és a többkötetes műveket sem jelzi. Esetenként megadja a példányszámot: [Budapesti] Arvízkönyv 3 példányban... 15 db, Jósika Miklós Regényei. 4 példány ; máskor csak következtetni lehet a darabszámból - például a különböző színdaraboknál.

A katalógus lezárása és kinyomtatása

Szólnunk kell röviden arról is, hogy hol és miért éppen Halle városában készült ez a katalógus, hiszen az olvasótársaság évkönyvei helyben nyomattak (kivéve az 1842/43. évit, mert az Pesten készült Beimel József nyomdájában - valószínűleg Szammer Pál halála miatt.) A könyvállományban néhány, a cenzúra által tiltott mű is szerepelt, így logikusnak tetszik, hogy külföldön nyomtatták ki a katalógust. Sajátos egybeesés - és a véletlen ki is zárható -, hogy Carl Geibel szülővárosa is Halle volt, és Halléban már a XVIII. században jelentek meg magyar nyelvű művek. A Fejér Megyei Olvasótársaság katalógusa annak a Heynemann Eduárdnak a nyomdájában látott napvilágot (feltehetőleg 1842 végén vagy 1843 elején), ahol kinyomtatták Wesselényi Miklós: Szózat a magyar és szláv nemzetiség ügyében (Lipcsében, Wiegand Ottónál, 1843), Auguste de Gerando: Néhány észrevétel... (Uo. 1843, név nélkül) és Fényes Elek: Magyarország hátramaradása ügyében (Lipcsében, Ottónál, 1844) című munkáit is.

A könyvtár használata (szabályok)

Már a kezdet kezdetén határozták mind az újságok, folyóiratok, mind a könyvek háromhavonkénti cseréjéről, illetve köröztetéséről, hangsúlyozva, hogy - elsősorban az újságok esetében - "a főtárból a kultúrákba s innét sorba, de változtatott renddel kivihetők" az újabbakkal "felváltott előbbi szám"-ok. (Egy-egy havi újság egy könyvnek felelt meg.) A szabályok mind a helybenolvasást, mind a kölcsönzést lehetővé tették a tagoknak.

A könyvek terjedelmétől függően szabályozták a kölcsönzési napok számát és ezt a könyvek címlapjára is bejegyezték tintával. A határidők 15 naptól 60 napig terjedtek - legalábbis a fennmaradt könyvanyagban ezek szerepelnek.

Rendkívül szigorúan bántak a késedelmes olvasókkal: napi 20 krajcárban szabták meg a késedelmi díjat (50 kr = 1 ft)! Ez rendkívül magasnak számított, hiszen pl. Veszprémben csak 1 krajcár volt a "büntetés". Még ennél is szigorúbban büntették a

"lánckölcsönzést": aki a társaság könyvét másnak kölcsönadja, "első ízben 5 forint fizetését, - a másodikban 20 forintét megintéssel, - a harmadikban pedig a társak közötti kitörlésnek büntetését szenvedti a Jury által megmarasztalt vétkes". A szigorúságot nemcsak az állomány védelme indokolta (általában egy-egy mű csak egy példányban állt rendelkezésre), hanem az alapszabály első pontjának "rugalmas" kezelése is. Leszögezték ugyan, hogy "törvényekkel egyező kéziratok s nyomtatványok" megszerzése a céljuk, de ennek ellenére számos tiltott mű szerepelt az állományban.

Az állomány összetétele

Nem könnyű röviden jellemezni ezt a több mint 2500 tételű könyvanyagot. Amiben alapvetően különbözik ez az anyag a győri vagy a veszprémi olvasóegyletetétől, az a könyvtár tematikai, nyelvi sokszínűsége és a XVII-XVIII. századi könyvanyag bősége. A latin és az olasz nyelvű könyvek alkotják a könyvtár legrégebbi rétegét; a német, francia és a magyar a legfrissebb: a XVIII. század végi és XIX. századi művek a dominálóak.

Míg a fenti megyék olvasótársaságai elsősorban a kortárs szép- és szakirodalomból építették fel állományukat, addig Székesfehérváron a már jelentős köznemesi, értelmiségi, papi és főnemesi könyvkultúrát tükröző letéti anyag továbbépítésével folyt a gyarapítás. A gyűjteményt enciklopedikus volta mellett bizonyára esetlegesség is jellemezte, de elmondható róla, hogy alapvetően minden igényt, még a szűkebb szakmai (orvosi, természettudományi, teológiai, stb.) igényeket is kielégítette. Ez utóbbi jelleg talán valamennyi korabeli egyesületi könyvtártól megkülönbözteti.

A könyvtár sokoldalúsága széleskörű világirodalmi, politikai, történelmi, közjogi, államelméleti, gazdasági, földrajzi és természettudományos tájékozódást tett lehetővé olvasói számára, biztosítva a mindennapok praktikus ismereteihez való hozzáférést is.

Ez a gyűjtemény közvetve rávilágít arra, hogy az olvasótársaság tagjai olvastak latinul, németül, franciául

(néhányan bizonyára angolul és olaszul is), és ez a nyelvtudás eleve európai látókört, alapos műveltséget tételez fel, ami egyben alapja is a széleskörű tájékozódásnak. Nyilvánvalóan voltak köztük különbségek életkorban, iskolázottságban stb., de a legaktívabbak - feltételezhetően az alapítók és a rendelkező tagok - a korabeli átlagon felüli műveltséggel rendelkeztek. A könyvanyag alaposabb vizsgálata arról is tanúskodik, hogy a letétek egykori gazdái könyvszerető, könyvgyűjtő- és olvasó emberek voltak nemzedékekre visszamenőleg, s nem kevés közülük külföldi egyetemet is megjárt, vagy legalábbis Európát beutazó férfiú volt.

Az olvasótársaság megszűnése

A Fejér megyei Olvasótársaság 1846-ban szűnt meg. Az újraalakulás szándéka megvolt, mivel a könyvtár anyaga együtt maradt, és továbbra is a Rosty-házban, a társaság egykori helyiségeiben tárolták a könyveket évi 200 váltó forint bérleti díj ellenében.

Az újraalakulásra azonban már nem került sor. Nem sokkal később, feltehetőleg már a szabadságharc leverése után a vármegyei levéltárba kerülhetett a gyűjtemény, ahol Rosty Zsigmond volt a főlevéltáros.

1944 őszén egy figyelműnkre számot tartó hír jelent meg a Fejér Megyei Napióban *Bombabiztos helyen van a fejérmegyei levéltár* címmel: "A Fejér megyei Levéltárban van egy ötezer kötetes könyvtár, amit a Fejérmegyei Olvasó Társulat alapított (...) és amit megszűnése után kezelés végett a levéltárnak adott."

Újabb húsz esztendő elmúltával Könczöl Imre megtalálta az egyesület néhány iratát és nyomatott katalógusát, kutatásairól publikációjában is beszámolt, de a könyvtárról vagy annak a levéltárban és a megyei könyvtárban található töredékéről semmit sem tudott.

A Fejér megyei könyvkultúra fejlődésében fontos állomást jelentett a Fejér Megyei Olvasótársaság könyvtára; a legnagyobb és legjelentősebb egyesületi gyűjtemény jött létre 1840-ben Székesfehérváron, szinte egyidőben a győri és a veszprémi olvasótársasággal.

A vármegye kulturális élete sokat veszített azzal, hogy a könyvtár, illetve a társaság nem maradt fenn tovább, hiszen eltekintve az 1850-ben újra alakuló városi kaszinótól, csak a kiegyezés évétől kezdődően jöttek létre jóval szerényebb egyesületi könyvtárak a városban. Az első nyilvános könyvtár megalapítására pedig csak a kilencvenes években került sor.

M u r á n y i L a j o s

Előadó Murányi Lajos

100 éves könyvtár Székesfehérvá- ron*

Az 1870-es évek elejére már megérlelődött a helyzet egy városi nyilvános közkönyvtár létesítésének az elhatározására. El kell mondanom azt is, hogy korábban is volt már elképzelés egy nyilvános közkönyvtár létesítésére. Pauer János nagyprépost az 1870-es évek közepén a városnak kívánta ajándékozni saját, jelentős, nagyértékű könyvtárát, az állomány gyarapítására pedig alapítványt kívánt létrehozni. Püspökké való kinevezése után azonban érdeklődése a püspöki könyvtár irányába fordult és elállt a városi nyilvános könyvtár alapításának szándékától.

A városi közkönyvtár alapítása - ha áttételesen is -, Jókai Mór 50 éves írói jubileumához kapcsolódik. Fehérvár Törvényhatósági Bizottsága, az önkormányzat akkori képviselőtestülete, a többi városhoz hasonlóan 1893 tavaszán díszpolgárává választotta választotta a jubiláló író, és a korábbi Ori utcát, - melyet Murányi Lajos is említett, a Fejér Megyei Olvasótársaság könyvtárának elhelyezésével kapcsolatban -, nevezte el Jókai utcának. (Akkor is előfordult már, hogy valakiről az életében utcát neveztek el.) Révai Mór János budapesti könyvkiadó ötlete volt, hogy a jubileumra megindítsa Jókai Jókai összes műveinek 100 kötetes nemzeti díszkiadását. Előfizetési felhívása 1893 november elején érkezett meg Székesfehérvárra, Havranek József polgármesternek címezve és azt kérve, hogy a város annyi példányban rendelje meg a díszkiadást, ahány iskolája, közkönyvtára és egyéb kulturális intézménye van. A vezető tisztviselőkben valószínűleg fel sem merült az, hogy ne rendeljék meg díszpolgáruk összes műveinek nemzeti díszkiadását, a felhívásban említett közkönyv-

* Elhangzott az 1993. december 6-án, könyvtártörténeti konferencián

tár fogalma és a 100 kötet megvételének a lehetősége pedig felidézhetette azokat a korábbi elképzeléseket, amely egy nyilvános közkönyvtár létesítésére irányultak. Így a városi tanács javaslatára a Törvényhatósági Bizottság 1893. november 24-én "zajos éljenzések közepette" a Jókai jubileummal kapcsolatban - egyebek mellett - következő határozatot hozta: "Megbízatik a tanács, hogy Jókai Mór összes munkáinak 200 ft-os kiadását 1 példányban rendelje meg, ezt gondos őrizet alá véve intézkedjék az iránt, hogy az egy létesítendő közkönyvtárnak képezze alapját." A megrendelés és a befizetés december elején meg is történt. E dokumentumok alapján tehát a város Törvényhatósági Bizottsága könyvtáralapító határozatához, Jókai összes művei nemzeti díszkiadásának megrendeléséhez kell kapcsolnunk a Székesfehérvári Városi Közkönyvtár létrehozását, mondhatnánk úgy is, hogy alapkövének - kis szójátékkal - "alapkönyvének" a lerakását. Az eredeti 100 kötetből már csak a 38-40. és a 95. sorszámú található a jogutód, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár állományában, a többi kötetet, főleg elhasználódás címén, törölték az állományból.

Az alapításkor mindössze 7 olyan város volt az országban, amely saját fenntartásban közkönyvtárat működtetett, tehát ez a korai, század eleji alapítás előkelő helyet biztosíthatott volna Székesfehérvárnak az ország városai között, azok között, amelyek hajlandók voltak a kultúrára, a könyvtárra áldozni. Amíg azonban a városok többségében egy már meglévő könyvgyűjtemény teremtett lehetőséget a könyvtáralapításra, illetve az alapítás után általában nagyobb arányú könyvtárfejlesztéseket hajtottak végre, addig Székesfehérváron az történt, hogy a zajos éljenzések közepette elhatározott könyvtárnak majdnem az egész gondolata, eszméje az enyészetté vált. Tulajdonképpen Fittler Béla tiszti főügyésznek köszönhetjük azt, hogy az 1895. évi költségvetés tárgyalásakor megemlítette, hogy tervezzenek már valamennyi összeget a könyvtár fejlesztésére is. Azt is mondhatnánk - természetesen nem kis elfogultsággal -, hogy Fittler Béla szinte az jelentette a könyvtárnak, amit IV. Béla

Magyarországnak a tatárjárás után. Mindenesetre a közgyűlés 1895-től évi 100 forintot, majd a pénzváltás után, 1900-tól 200 koronát biztosított a könyvtár fejlesztésére. Lássuk, mit jelenthetett ez a 200 korona! Az állami főreáliskola tanári könyvtárára ennek négyszeresét, 800 koronát költhetett el ugyanekkor; a ciszter gimnázium ifjúsági könyvtára is 100 koronával többet, 300 koronát fordíthatott beszerzésre. A költségvetési keretből vásárolt könyveket - illetve az esetenként ajándékba kapott könyveket - a főjegyzői hivatalban helyezték el és kezelésére általában a főjegyző kapott megbízást. Így az első kezelője Koltai Tóth István volt 1907-ig, őt követte Kerekes Lajos főjegyző 1913-ig, őt Juhász Viktor főlevéltárnok 1920-ig, majd Csitáry G. Emil (később csak Csitáry Emil), egészen 1932-ig. (1931 decemberétől már mint polgármester volt a könyvtár igazgatója.) Csitáry idejében korszakos változáson ment keresztül a könyvtár: leltározták állományát, nagyarányú könyvtárfejlesztést hajtottak végre. Majdnem megduplázódott a könyvek száma; ekkor került a könyvtárba a 450 kötetes Dévay-gyűjtemény, és Lauschmann Gyula vármegyei tisztifőügyész könyvtára. Csitáry Emil működése idején kapott teret ismét az a gondolat, hogy ez a könyvtár valójában a városi közkönyvtár céljára alapított. Az ő érdeme az, hogy amikor megüresedett a Szent Imre utcában (ma Oskola utca) a régi reálgimnázium épülete, mód nyílt arra, hogy a könyvtár más városi intézménnyel együtt önálló elhelyezést, önálló termeket kapott. Ekkor már a könyvtár kezelésére Dr. Kiss Jenőt, a reálgimnázium latin-történelem szakos tanárát kérték fel, aki tanári munkája mellett látta el a könyvtári teendőket. A Szent Imre utcai épületbe való átköltözést leltározás, katalóguskészítés, a kezelési szabályzat elfogadása követte. A 7368 kötetes könyvtárt 1933. október 13-án adták át új helyén a közönségnek. Nem kapta meg azonban a későbbiek folyamán a közkönyvtári státuszt a Közgyűjtemények Országos Főfelügyelőségétől, ugyanis nem rendelkezett az ahhoz előírt feltételekkel. Nem volt megfelelő költségvetése, bár a fenntartó biztosított némi keretet a működtetésre; nem volt önálló személyzete; nem rendelkezett a későbbiekben sem olvasóteremmel;

nem volt folyamatos a nyitvatartása sem. Az intézményben csak kölcsönzés folyt, ugyanis az olvasóterem berendezésére, állandó könyvtári alkalmazottakra nem jutott a városnak pénze.

A kezelési szabályzatban rendkívül magas biztosítási díjat állapítottak meg, ezért a nyitást követő 2-3 hónapban mindössze 7 olvasó iratkozott be. Később, Kiss Jenő javaslatára csökkentették a biztosítás összegét és akkor már az olvasók száma is gyarapodott, de ez soha nem lépte túl a bővítés 200 főt. Pl. 1934-ben csak 104, 1938-ban 150 olvasója volt a könyvtárnak, ok 10 000 kötetből hetente egyszer, 2 órában kölcsönözhettek csak. Ezért, ha nem is cáfolom, de nem is támasztom alá Komlósi József vélekedését, hogy az olvasókörök tevékenységét csökkentette volna a városi könyvtár. Sajnos a heti egyszeri 2 óra kölcsönzési idő, a viszonylag kis állomány, az olvasóterem hiánya igazából nem jelenthetett konkurenciát sem a városban működő magánkönyvkereskedések könyvtárainak, sem pedig az egyesületi könyvtáraknak. Csak hasonlításként említem, hogy Győrben például, mely szintén törvényhatósági város volt, 1938-ban a 300 olvasó 45 000 kötetből válogathatott heti 15 óra nyitvatartási időben.

A könyvtár nem tudott gyökeret verni a Szent Imre utcában, az eredeti 7 helyiségből a 40-es évekre mindössze 3 helyisége maradt. A városnak a könyvtár elhelyezésére újabb megoldást kellett keresnie.

Először a mai Táncsics utca (az akkori Szent Korona utca) 2. sz. alá költöztette át a könyvtárat. Am az ott sem tudott sokáig megmaradni; nem voltak megfelelők a körülmények. Tulajdonképpen egy magánlakásba helyezték el a gyűjteményt, úgy, hogy az állománynak egy részét a fürdőszobában, a padlón tárolták. Végül, 1940-ben arra az elhatározásra jutott a város, hogy egy új kultúrházat épít Horthy Miklós kormányzásának 20-ik évfordulója tiszteletére, amelyben a könyvtárnak is megfelelő elhelyezést biztosít. Valójában a nagy előadóterem és a színpadterem alá tervezték a könyvtárat, még hozzá 3 szintes raktárral. A raktárak között egy lift adta volna a lehetőséget a könyvek mozgatására, a Jókai utca felsőli soron pedig az emeleten a könyvtárosi szobát és az olvasótermet, alatta pedig

a gondnoki lakást tervezték.

Az építkezés meg is kezdődött 1941 őszén, Horthy Miklós hozzájárulását adta, hogy az ő nevét viselje az intézmény. Csakhogy akkor Magyarország már hadviselő fél volt, kevés volt a munkaerő, s bár igazából '42 őszén már be akarták fejezni az építkezést, csak addig jutottak, hogy a tél beállta előtt sikerült befedni az épületet. A belső berendezése valójában soha nem készült el.

A könyvtár közben nem maradhatott a Szent Korona utcában, ezért a volt ciszter gimnázium épületében, valamelyik teremben helyezték el ideiglenesen. Majd innen is ki kellett szállítani a Móri úti plébánia mellett lévő, a volt olemi iskola épületébe, ami olyan állapotban volt, hogy a víz becsurgott a könyvekre. Kiss Jenő ugyan kölcsönzést ekkor már nem folytatott, de a gyarapítást, gondozást elvégezte. Végül ő is oda jutott, hogy lemondással fenyegette a város vezetőit, hiszen nem tudott felelősséget vállalni könyvekért. Kiss Jenő lemondó beadványára megmozdult a város. Megvizsgálták a "kulturpalota" könyvtári részének az állapotát, s úgy találták, hogy oda tulajdonképpen be lehet költöztetni az intézményt. 1944. május 1-jén így nyílt meg újra a városi könyvtár.

A leltározott állomány ekkor 8 229 mű volt, ami körülbelül 10 000-10 500 körüli kötetnek felelt meg. Ez a leltározott állomány volt. Ugyanis az történt, hogy csak az volt leltározva ebben az időszakban, amiért számadással felelt a könyvtár. Az ajándékként beérkezett könyvanyag, továbbá a Széchényi Könyvtár duplum hírlapjai soha nem kerültek tényleges állományba vételre. Összességében tehát mindezekkel együtt nem 10 000, hanem valójában 15-16 ezer kötetes állománnyal rendelkezett a könyvtár, amely elfért a 3 raktárszint középső részén. Az alsó szintre a Városi Levéltár anyaga került, a felső szintet pedig tartalékként tartották, üresen állt. A májusban megnyílt könyvtárnak novemberre még csak 93 olvasója volt. Ez érthető hiszen a könyvtár továbbra sem rendelkezett főállású könyvtárossal, az olvasóterem sem nyílt meg, nyitvatartása pedig heti 2x2 órára, a téli időszakban pedig - takarékoság miatt - heti 1x2 órára szorítkozott. A háborút átvészelte a könyvtár állománya. Sajnos Kiss Jenő a front elől kitelepített

tisztviselőkkel együtt menekülve Németországban, bombatalálat következtében meghalt.

A háború után a polgármester kérésére Kopasz Gábor városi főlevéltárnok lett a gazdája átmenetileg az egész épületnek. Majd a pedagógus szakszervezetet kérték fel, hogy az itt lévő anyagot válogassa át, selejtezze, tehát a fasiszta, szovjetellenes könyveket vonja ki az állományból és egyébként is valami rendezést hajtson végre. Szemere Gyula és Somfai László végezte ezt el, és végül Szemere Gyula kapott megbízást - tanári munkája mellett - a könyvtár gondozására, vezetésére. Meglehetősen viszontagságos körülmények között (még nem voltak üvegek a raktáráblakon), végezte a leltározás munkáját, majd 1946. november 1-jén megnyitotta a könyvtárat az olvasók számára. A kölcsönzésre alkalmas állomány '49-ben kb. 4 000 kötet, az olvasók száma 250 volt.

Tulajdonképpen ebben az időszakban kiegyensúlyozottan működött a könyvtár, ahhoz képest, hogy nem volt sem főállású könyvtárosa, sem folyamatos nyitvatartása. Szemere Gyulának a diákjai segítettek a kölcsönzési időszak alatt. Említésre méltó még, hogy 1949 februárjában a minisztérium közgyűjteményé nyilvánította a könyvtárunkat. Tehát amit nem sikerült '33-ban elérni, mint státuszt, a könyvtár most megkepte. Ugyanebbe a helyiségbe költözött 1958 áprilisában a körzeti könyvtár. Szemere Gyula nem tudta vállalni azt, hogy egy raktárban vannak a körzeti könyvtár és a városi könyvtár könyvei is. Lemondott. Egyébként is támadások érték a kispolgári tartalmú könyvek kölcsönzése miatt.

Az átszervezett városi könyvtárat a körzeti könyvtárral együtt május 21-én avatták fel ünnepség keretében. Új olvasótermet rendeztek be, minden gyönyörű volt. Igaz, az állomány a Magyar-Szovjet Baráti Társaságtól kapott 25-30 példányos művek révén is mindössze 3 000 kötetnyi volt. A másik probléma az volt, hogy nem volt könyvtárosa. Végül a város vezetői úgy oldották meg a helyzetet, hogy az épületben lakó gondnok férjét bízták meg a könyvtár kezelésével. Neki viszont nem volt képzettsége; először elment 6 hetes, bentlakásos tanfolyamra, majd elkezdte működtetni a könyvtárat. A másik

problémát az jelentette, hogy '51-ben semmiféle gyarapítási, fejlesztési költséget nem irányoztak elő a könyvtárnak. Az újságok is kifogásolták, hogy nem jó a könyvtárszervezés - mindössze egy paraszt olvasója volt! -, nincsenek fiókkönyvtárak. Fiókkönyvtárakat később hoztak létre, az egy paraszt olvasó száma is a cikket követően év végére már kétfőzre gyarapodott. [Derűltség.]

Az történt, hogy ebben az időszakban a megyei tanács, és ott is a Népművelődési Osztályon Kőnczöl Imre érezte, hogy valamit tenni kell, s ezért már gondot fordítottak arra, hogy a városi könyvtár költségvetési előirányzata bekerüljön a jövő évi tervek közé. 4 könyvtárosi státuszt, a háborús károk kijavítását, (még mindig voltak akkor is), és egyáltalán a normális könyvtári szolgáltatás megindítását tervezték '52-re. Ráadásul a sors úgy hozta, hogy Kőnczöl Imre vált a városi könyvtárának vezetőjévé. Még '52 előtt, '51 novemberében átvette Szapper Istvántól a könyvanyagot. Ő is megdöbbsent (bár voltak ismeretei), amikor látta a helyzetet. Valójában a városi könyvtár anyaga a raktárakban rendezetlen, ömlesztett állapotban hevert, s a körzeti könyvtártól kapott néhány száz, mondjuk ezernyi kötet (a Magyar-Szovjet Baráti Társaság ajándéka) volt a forgalomban. Több mint 700 olvasó volt nyilvántartva de az átvételt megelőző hónapban csak 173-an kölcsönöztek! Kőnczöl Imre írja visszaemlékezéseiben, hogy amikor az első napokban mindig olyan furcsa illatot érzett a könyvtárban, azt hitte a könyvek dohosak. Am egyszer lement a legalsó szintre a kazánház elé és akkor látta, hogy a Szapperék (a gondnokék) egy disznót hizlaltak az alsó szint és a kazánház közötti világító udvarban, a körzeti könyvtárosok hallgatólagos együttműködésével. [Derűltség.] Ezt persze azonnal megsűntette. Itt hivatkoznék K. R. Popperre, aki azt írja, hogy az intézmények olyanok, akár a várak: "Az erős falakra hű védők is kellenek". E hű védőket találta meg Kőnczöl Imre az általa kiválasztott munkatársakban: Fekets Gáborban, Szokuti Agnesben (később Dr. Farkas Józsefné) és Kalocsa Irénben - mert ahhoz ragaszkodott, hogy ő választhassa meg őket. Ők nagy lelkesedéssel, buzgalommal és odaadással - könyvtárosi ismeretekkel is rendelkeztek -

gyakorlatiasan láttak a munkához. Így a fehérvári könyvtárnak 1952 nyarára már közel 1 500 olvasója volt, ezek mintegy 5 500 kötetet kölcsönöztek egy hónapban. Ebben az évben az ország 57 városi könyvtára közül a 8-ik helyet szerezte meg az adatai alapján az intézmény.

A könyvtárak fejlesztéséről szóló 1952. évi májusi minisztertanácsi határozat egyebek mellett kimondta, hogy '52 végéig létre kell hozni a megyei tanács intézményeként a megyei könyvtárakat. Fehérváron az történt, hogy nem a körzeti könyvtár vezetőjét, hanem Könczöl Imrét, a városi könyvtár vezetőjét kérték fel ennek megszervezésére. Bizonyára ez is közrejátszott abban, hogy nem a körzeti könyvtár vált önálló megyei könyvtárrá, hanem a városi és a körzeti könyvtár összevonásával alakították ki az új intézményt. Persze a város akkori vezetői nem tudtak alkalmas épületet biztosítani az új megyei könyvtárnak, így az az egykori városi és körzeti könyvtár helyiségeiben kapott helyet. Vezetője - mint említettem - Könczöl Imre lett, első munkatársai pedig a következők voltak: Fekets Gábor, Kocsis István, Mácsai Lajosné, Kalocsa Irén, Somkuti Ágnes és Rő Erzsébet (később Boda Imréné).

* * *

Könyvemben is, és most is - ezúttal talán nagyon összekapottan, vagy szétesően - egy történetet igyekeztem elmondani. Egy olyan intézmény történetét, amelyre nem fogható rá, hogy egy folyamatos sikertörténet lenne. A városi könyvtár létezésének jelentős részében a fenntartási költségeinek csekély volta, elhelyezésének szükségessége, az önálló személyzet hiánya, időnkénti működésképtelensége miatt - az állományában egyre jobban felhalmozódó érték ellenére - az utolsó évet leszámítva, jelentéktelen hatással volt Székesfehérvár szellemi és kulturális életére. Goethe azt írja valahol, hogy "egy könyvtár olyan tőke, amely láthatatlanul kamatozik." Ezt a kamatozást kezdte el a fehérvári városi

könyvtár Könczöl Imre és munkatársai tevékenysége nyomán, s folytatta megyei könyvtárként most már kamatos kamatot nyújtva. Megírva és bemutatva a megyei könyvtár elődje, az egykori városi könyvtár kudarcait és sikereit én bízom abban, hogy a századik évében lévő jelenlegi közintézmény a megyei és a városi önkormányzat együttes támogatásával teljesíteni tudja azt a közszolgálati kulturális küldetését, amiért a múlt század végén létrehozott. Köszönöm figyelmüket.

K é g l i F e r e n c

1893·1993

·SZÉKESFEHÉRVÁR·

VÖRÖSMARTY MIHÁLY
MEGYEI·KÖNYVTÁR

**"Vár állott: most kőhalom".
Magán- és közgyűjteményeink sor-
sáról a II. világháborúban és az
azt követő néhány esztendőben
/1944-1950/"**

Ha számba kívánjuk venni az elmúlt közel ötven esztendő közgyűjteményeinek sorsát - mindannyian tudjuk - az első teendők a háborús események veszteségeinek számbavétele. Ez lehet csak a kiinduló pont. Ehhez fogjuk majd elsőként hozzáadni azokat a károkat, amelyeket a "béke" zúdított az országra: a megszálló csapatok kártevéseit és a hazaiak fosztogatásait, nemtörődömségét és - vandalizmusát. Ez főként akkor megszámlálhatatlan szinte, ha a magyar műkincsállomány egészét nézzük. tehát a potenciális "közgyűjteményeket", a magángyűjtemények /könyv, oklevél és műtárgy/ sorsát is. Ezeknek egy része már a háború előtt közgyűjteménybe került; azok, amelyeket tulajdonosaik "letétként" kezelendően egy-egy nagyobb közgyűjteményben elhelyezve éreztek nagyobb biztonságban. Ez így is történt, az esetek nagy hányadában. Azonban ez egy töredék, a magyar magángyűjtemények java része ebek harmincadjára jutott. Az elhurcoltak vagy menekülők otthonaikat, kastélyaikat kénytelenek voltak védtelenül sorsukra hagyni.

Ezúttal természetesen nem tudjuk valamennyi gyűjtemény útját végigkövetni, csak mozaikszerűen ragadunk ki példákat, megkísérelve bemutatni azt a heroikus küzdelmet, amellyel e javak megmentésén néhányan fáradoztak. Ugyancsak nagy vonalakban vázolnánk fel azokat a jelenségeket, amelyek a koalíciós periódustól az átmenetet adják az új rendszer teljes arzenáljának kialakulásáig, 1949 végéig. Ezen belül is, természetesen csak a gyűjtemények életében kitapintható, és ezúttal csak a Dunántúlra korlátozódó példákkal foglalkozunk. Forrásunk az a hatalmas

* Elhangzott az 1993. december 6-án, a könyvtártörténeti konferencián

gyűjtés, amelyet az Új Magyar Központi Levéltárban, a Magyar Országos Levéltárban a Magyar Nemzeti Múzeum Tanácsa és a Közgyűjtemények Országos Főfelügyelőségének irataiban folytatunk az egykori Művelődéskutató Intézet és a Ts 4 oktatási főirány keretében, közel tíz esztendőn keresztül.

Közismert, hogy a háború közeledtével legnagyobb közgyűjteményeink legértékesebb anyagaikat igyekeztek biztonságosabbnak hitt helyre szállíttatni, gondosan elcsomagolni. Így a veszprémi vár sziklapincéibe, majd innen is tovább - ahogy ezt az ún. "arany vonat", vagy a Csánky-féle hírhedt műkincs szállítási útvonalból ismerhetjük. Sok esetben a kijelölt mentési hely tartósnak bizonyult, mint a Fővárosi Levéltár által használt Szt. István bazilika pincéi. Sok esetben éppen a szállítgatások során pusztult el jelentős gyűjtemény, például az ugyancsak menekített Székely Nemzeti Múzeum vagonjait bombatalálat érte. A háború befejeztével azután megkezdődött ezeknek a megmaradt értékeknek a számbavétele és visszaköltöztetése. Gyűjtemények kerestetik és keresik eltűnt tárgyaikat, vagy éppen a javak gazdáit.

A hazai műkincs- és emlékéanyag számbavétele és a pusztulás felvétele 1945 kora nyarán kezdődik meg. Öggynevezett "Repülőbizottságokat" neveznek ki, feladatuk egy-egy terület bejárása, jelentés tétele. Általában egy múzeológusból, egy levéltárosból és egy könyvtárosból állottak. Egy ilyen jelentésből idézünk a továbbiakban. A jelentés szerint Szombathelyen különösebb kár nem történt. Azonban "Mikes v. püspök répcseszentgyörgyi kastélyának műgyűjteményéből kb. 1/8 részt kitevő anyag hagyatékképpen a szombathelyi szemináriumban őriztetik, a többi műkincset f.év május elején ismeretlen nemzetiségű katonák elszállították. ... a vas megyei Szt. Vid kápolna kirabolva áll, a vassurányi kastély kápolnájának berendezése megsemmisült.

Vasszécsényben mindket XVIII. sz-i Ebergényi kastély ép, az ó-kastélyban jelenleg orosz katonai üdültetés van, belépésre nincs mód, berendezésének sorsa ismeretlen. Tanakajdi Ambrózy-Migazzi kastély épülete áll, berendezését utóbb összetörték, botanikus kertje elpusztult, benne a híres libanoni cédrus is. Táplánszentkereszt /Rosenberg/-Széll kastély épülete

megmaradt, berendezése utóbb elpusztult; Szécheny-grófok kastélya 2 hónapig orosz katonák üdülője volt; Draskovich-kastély kívül ép, belül elpusztult. Bogáton a kastély áll, berendezése hiányzik. Bucsu és Vát-Szentkúti templomát kifosztották, Nemeslőd templomában istálló van. Vasvár helyi múzeumát beszállásolt német katonák elhordták, a vasvári templomnak és rendháznak felszerelése megvan."

Köszegen a pusztulás igen csekély, mivel a régi családok nem menekültek el javarészt így értékeik is - ekkor még - megmaradtak. Azonban a "Chernel palota - melynek tulajdonosai a báró Mike és a báró Schelwer-családok külföldön tartózkodnak - írja a jelentés írója - épp ott időzésünk órájában kerül kiürítésre. A helyszínre sietve meggyőződtem, hogy a palota udvarán már nagyobb mennyiségű antik bútor vár elszállításra, az emeleti helyiségekben pedig ott találtam a helyi kommunista párt megbízottait, akik a további elszállítást készítették elő. A kommunista párt megbízottai előadták, hogy a palota berendezését az orosz katonai parancsnokság zárolta, majd a zárlat fölöldása után megbízta a pártot, hogy annak ingóságait a város szegényei között ossza széjjel..."

Kérő-celldömölkön a Németországba deportált Lásár-család régészeti gyűjteménye került veszélybe, mert az épületbe ukrán családokat telepítettek, akik a tárgyakban erős károkat okoztak. Sárváron és Ikerváron ugyancsak orosz katonai üdülő van és miután a bizottság tagjainak semmiféle papírjuk nem volt az orosz katonai hatóságoktól, így sehová sem jutottak be. Sárvár esetében a vár tulajdonosa - a helybeli plébános közlése szerint - Ferenc bajor kir. herceg még jó idővel a felszabadulás előtt a kastély és a gazdaság 2 vonatrakományt kitevő ingóságait Németországba szállíttatta.

"Szentistvánfán Bezerédy Mária empire kastélyát és berendezését a nyilasok pusztították el. A /30 ezer kötetes/ könyv- és levéltáron kívül tűz martaléka lett az első emeleten lévő kaptár, régi bútorok és műtárgyak, az aranynemezeket, ötvöstartyakat és Bezerédy püspök ezüstműveit a németek /?/ elvitték. Szentistvánfán létesítették a nyilasok az ún. hóhér-iskolát, ahol a hóhérjelölteket az akasztás és a kivégzés más nemeire

képezték. A kastélyban berendezett vézstörvénytörvényszék eltüntetésére érdekében 3 hátrahagyott nyilas pártszolgálatos a kastélyt műtárgyaival együtt felgyújtotta."

Vépen Erdődy Sándor gróf nem menekült el, hanem a plébánián meghúzva magát próbálta menteni "az üdülők által az emeletekről kiszórt régiségek maradványait." A fegyvergyűjtemény elpusztult, de még igen sok kép és régiség lappang a falubelieknél.

A bakófaí Erdődy kastélyba menekített vármezei levéltárat - pár órával a kastélyba telepítendő ukrán családok megérkezése előtt - sikerült megmenteni. A somlyóvári Erdődy kastélyba menekített hadimúzeumot azonban a katonaság széjjelszórtta s az teljesen elpusztult. A falusi cigányokon látni még most is a hadimúzeum régi egyenruhagyűjteményéből darabokat, akik ugyanis nagy örömmel sétálnak a régi díszes tábornoki gálaruhákban. Rum kastélya, melyben Széchenyi Móricnak a pápai kastélyból hozott XVIII. századi pompás magyar bútorai voltak, szintén a pusztulás képét mutatja. A parkban megfigyelhető egy hatalmas intarziás Mária Terézia-kori ruhásszekrény, amelyet a kastélyban üdülők árnyékszékként használnak." Körmenten a Batthyány-Strattmann hercegi levéltár megmentése részben sikerült, azonban a "régiség-gyűjtemény Batthyány-címeres gobelinjeit és ritka perzsa szőnyeget, mintegy két hónappal ezelőtt ismeretlen nemzetiségű katonák teherautókon elszállították. A kastélyba beszállásolt kozákok a híres fegyvergyűjteményt összetörték, kiszórták, széthurcolták. A Zsigmond-kori pompás elefántcsont nyeret, a gyűjtemény büszkeségét... egy kozák katona lovára próbálta s bár láthatta, hogy lovaglásra nem használható - a szentanu szerint - zsákjába tette és elvitte." A fegyvergyűjteményből egyetlen tört sikerült megmenteni. A kastélyba ezúttal sikerült bejutni, azonban a "helyszínen a legszomorúbb látvány a márvány teremben, a sala-terrénában fogadta a belépőket, ahonnan a Batthyány ősök viselettörténeti szempontból nagybecsű képsorozata eltűnt: a katonák vékony szallagokra hasogatták fel azokat."

A búki Szapáry kastély néhány darabját a kertészházban magát meghúzó Szapáry Györgyné mentette meg. Feresznyéről gróf Berchtold Zsigmond képtárát kivitte Meránba, amelyben többek

között Bissolo és Cranach képek is voltak.

Sopronhorpácsi "Széchenyi János kastélyának régi berendezési tárgyai, a kastély fogolytábor lévén, valószínűleg elpusztított. Nagycenkén, Széchenyi István egykori lakóhelyén a kastélyban üdülők kiszórták a könyvtárat, a képeket, a bútorokat - közöttük Széchenyinek Angliából magával hozott darabjait - és elégették. Sopronban számos gyűjtemény - így a Storno - épen maradt, a Városi múzeumot azonban számos kár érte. A Töppler-gyűjtemény bombatalálat áldozata lett, Scholtz János metszet- és rajzgyűjteményét már korábban Amerikába szállította. A bencés gyűjteményt a németek fosztották ki, az Ev. liceum római-kori régészeti gyűjteménye szétszóródott, az épületben hadikórház működött."

Végezetül a művészettörténész jelentés-készítő benyomásait így öszegezte: "Szemleutamról, mely a Nyugat-Dunántúl háború sújtotta területét ölelte fel, lesújtó benyomásokkal tértem vissza. Mindent elkövettem, hogy ahol lehet az államhatalom erejével, ahol lehet rábeszéléssel és meggyőzéssel a magyar múlt emlékeinek borzalmasan megcsonkult töredékeit megmentsem. Legtöbb helyen azonban vagy későn érkeztem, vagy elháríthatatlan s rajtunk kívül álló, ma leküzdhetetlen akadályok álltak utamat. Különösen áll ez a vidéki kastélyok kincseire. A magyar múlt művészeti emlékeinek 80 %-os pusztulását állapíthattam meg..."¹ Hasonló következtetésre jut Kozocsa Sándor, a bizottság másik tagja, aki ugyanezen helyeken a könyvtárak pusztulásáról számolt be. Eszerint a szombathelyi püspöki palota Herzan könyvtára épen átvészelte a háborút, de a Premontrei Gimnázium 20 ezer kötetes könyvtárának "Három raktártermében magyar katonatiszti kórház van szállásolva. Nagy veszélyben vannak a könyvek, mert széthordják. Elviszik olvasni; a kertben, udvaron, padláson akadnak rá /ha ugyan ráakadnak/ könyvtári könyvekre. Sorozatok megcsonkultak, vagy eláztak..."

Köszegen a Városi Múzeum "felső emeletein helyezték el ideiglenesen a Térképészeti Intézetnek a német katonaság által elrabolt több száz csomagból álló térképanyagát. ... a térképgyűjtemény először a Katonai Reáliskola épületében nyert elhelyezést, majd a felszabadulást követő napokban a polgári

lakosság százával vitte el és tüzelőnek használta fel, később mentés céljából került a Városi Múzeumba..."

A vépi Erdődy kastélyból a XVIII. századi francia és angol klasszikusok 6 ezer kötetének pusztulását követi a körmendi Batthyány-Strattmann kastély könyvtárának sorsa: "kiszórták az orosz katonák, úgyhogy egyetlen darab sem maradt meg, a levéltár nagy részét az udvarra hordották és ott gyújtották fel. A könyvtár anyaga égés, esőzés és a lakosság rablásának áldozata lett..." A győri helyzet leírásánál Kozocsa megjegyzi: "Nem tartozik szorosabban megbízásom körébe, azonban kötelességemnek tartom jelteni, hogy Győrben a múlt év folyamán 80 ezer zsidó tulajdonban lévő könyvet gyűjtöttek össze. Ebből 5 ezer kötetet a helyi Kommunista Párt igényelt ki, a többire az Elhagyott Javak Kormánybiztosa tette rá a kezét. Itt kell érdeklődni ennek a 75 ezer kötetnek a további sorsáról. Amennyiben Győr város nem tartana rá igényt. jó lenne az egész könyvvállományt a már említett nagy Kölcsonkönyvtár részére megszerezni."²

Kozocsa Sándornak még egy jelentős útjáról tudunk, amelyet a Khuen-Héderváry kastély könyvtárának megmentésére tett 1945 szeptember elején. Ez a jelentés különösen jellemzően tükrözi a korabeli viszonyokat, hogyan is folytak ezek a kiszállások és bejárások: a jelentést ezért is teljes terjedelmében idézzük:³

"Miniszter Ur!

F. évi szept. hó 7-én kelt nb. megbízása alapján hédervári kiküldetésemről a következőket jelenthetem. F. hó 8-án indultunk útnak Faragó József könyvszakértő urral és Nagy József tolmács úrral. A déli órákban érkezünk Győrbe. Ott azonnal fölkerestem Bay Ferenc főlevéltárnok urat és nála érdeklődtem arról a 80 ezer könyvről, melyek Győrött még a múlt év folyamán zsidó tulajdonból gyűltek össze és ma is gazdátlanul hevernek. Bay szerint a hatalmas könyvanyagról újabban sem történt semmiféle intézkedés. A hédervári könyvtárra vonatkozólag pedig áttelefonált a Főispán úrhoz, aki azonban éppen Budapesten tartózkodik. Így az Alispán úrnál tettünk látogatást, ő a legnagyobb készséggel rendelkezésünkre állott és áttelefonált

Makarenko ezredes úrhoz, Győr-megye orosz katonai parancsnokához, de sem az ezredes, sem helyettese nem tartózkodott Győrben. /A kisasszony napi ünnepre való tekintettel vadászaton voltak, akiket egyébként visszaindulásunk előtt lakásukon ismét kerestünk, de du. 4 óráig nem tértek vissza./

Igy történt meg, hogy a hédervári kastélyba minden előzetes hivatalos bejelentés nélkül érkeztünk. Szerencsére tolmácsunk ügyessége megnyitotta előttünk a könyvtár ajtaját: kísérőnk a kórház egyik őrnagya volt. Gr. Héderváry Lajos úr kastélyában nyert elhelyezést az orosz hadsereg egyik katonai nemibeteg kórháza. A földszint két termében van elhelyezve a kb. 25-30.000 kötetes páratlanul értékes könyvtár. Az egyik helyiséget irodának használják, míg a másik a lábadozó betegek olvasószobája.

A könyvtár főleg XVIII. századi francia és angol klasszikusok gyönyörű bőrkötésű, remekül illusztrált példányaiból áll /Voltaire, Rousseau, La Fontaine stb./. Ezekon kívül szépen vannak képviselve benne latin, görög és olasz klasszikusok értékes editiói. Nagyon érdekes a XIX. századi magyar politikai irodalom első kiadásainak majdnem teljes gyűjteménye /Wesselényi Miklós, Széchenyi István stb./.

Kuriozitás: a rendkívül gazdag szótárgyűjtemény. Nem értéktelen az újabbkori magyar szépirodalom alkotásainak is elég teljes gyűjteménye. A könyvtárban található a Pallas és Révai lexikonok teljes sorozata, a Magyar Nemzet Története, mindezek nagyszerű állapotban.

A könyvtár azonban a bejáró olvasó betegek miatt állandóan veszélyeztetve van. maga az orosz katonai parancsnok is említette, hogy nekik csak útban vannak a magyar, latin és német könyvek, hiszen betegek olvasni sem tudják. Mégis hozzávetőleges megállapítás szerint máris több polc könyvhiány mutatkozik. Ezért az a tiszteletteljes kérésem lenne a Miniszter Úrhoz, méltóztassék intézkedni, hogy ez a páratlanul értékes és a magyar könyvkultúra történetében nagyjelentőségű gyűjtemény minél előbb védett helyre /esetleg ideiglenesen a győri Püspökvárban/ nyerjen elhelyezést.

Tisztelettel jelentem Miniszter Úrnak, hogy Nyílt parancsom

nem volt hivatalos bélyegzővel ellátva, amit az útközben feltartóztató és igazolásra felszólító orosz katonai alakulatok többször is kifogásoltak. Ezenkívül autónknak nem lévén ablakai a hűvös szeptemberi hajnalon erősen megfáztunk és minthogy semmiképpen nem védekezhettem a metsző hideg ellen, nagyon felfázva, majdnem betegen érkeztem haza.

Jelentésem tudomásulvételét kérve, maradok a Miniszter Úrnak mély tisztelettel

alázatos szolgálója

Dr. Kozocsa Sándor

egyetemi m. tanár,
magyar nemzeti múzeumi
könyvtárnok

Budapest, 1945. szeptember 9."

Szeptember 24-én megismétli az útját és végre sikerül találkoznia Makarenkóval, aki beleegyezik a "hédervári könyv- és levéltár elszállításába", csak kiköti, hogy a könyvtár anyagából ki kell válogatni a fasiszta jellegű nyomtatványokat és azokat megsemmisíteni, vagy beszolgáltatni. Az elszállítás maga is rendkívüli feladatot jelent. Három lovasszekérrel először kilenc szekrény anyagát, kb. 9 ezer kötetet kell elhozni a kastélyból és a győri Püspökvárban elhelyezni. Kozocsa megjegyzi: "Sajnos a rossz, mondhatni mezei úton a nem megfelelő szekerek rázása eléggé megviselte a finom XVIII. századbeli pompás kötések bőrányagát." Körülbelül 15 ezer kötet és a teljes levéltár ekkor nem került elvitelre. Ehhez szeptember végéig a VKM-től Kozocsa újabb segítséget és teherautót kért, hogy két napi munkával az anyagot teljes egészében biztonságba lehessen helyezni. Sajnos arról, hogy ez mikor és hogyan történt meg, illetve, hogy a teljes anyag elszállításra került-e, nincsenek adataim.

A dunántúli nagyobb kastélyok és gyűjtemények közül most még

a keszthelyi Festetics kastély helyzetéről szeretnék röviden szólni.

Klempa Károly augusztus 5-én kelt jelentésében már bizonyos helyreállítási munkákról is be tudott számolni, főként a könyvtár vonatkozásában: "A könyvtár nagytermét, a sérüléseket /bútorzat, padló, tető stb./ rendbehozattam, a könyvek a helyükre kerültek. Veszteség nem nagy, kb 8 1/2. A kvalitatív veszteség azonban tekintélyesebb, mert a becsapott akna épp az értékes heraldikai könyvgyűjteményt találta el. A levéltár vasajtaja is jó szolgálatot tett. 10 év óta vezetem a két gyűjteményt, s így szinte minden darabot ismerek. Mivel azonban a katalógus szétszóródott, elkallódott, még hosszú időre lesz szükség, míg az rendbe jön. Ami a műkincseket illeti - főleg képek, porcellán, Hamilton-féle bútorok -, amelyeknek egész történetét szín-darabszám szerint ismerem, pótolhatatlan veszteséget szenvedett. Egy részét elszállították /kb. 29 teherautónyit/, másik része a városban elszórtan van elhelyezve a pártok helyiségében, rendőrségen stb.

Ami a kastélyban megmaradt azt nagy nehezen, amennyire lehetett egy helyre tettük és őrizzük a legnagyobb nehézségek árán."

Herepei János bonyhádi múzeumigazgató egy másik, román kérésre lefolytatott kereső eljárásra válaszolva, ugyancsak beszámolt a kastély állapotáról: "... teljes képtelenség, hogy a Festetics kastélyban beszercei vagy haszóni gyűjtemény-anyag lett volna elhelyezve, mert ha csak egyetlen ládányi könyv, tárgy vagy irat is került volna oda, úgy nem semmisülhetett volna meg, hogy bár egy fencsikényi ne maradt volna meg abban a rettenetesen nagy szeméthalomban, amely termeket, folyosókat, kapuközöket töltött meg még hónapokkal a rombolások után is. S minthogy húsz hónapig tartott rendezői és gondozói munkám ideje alatt nemcsak a kastélyból áthordott anyaggal volt dolgom, hanem a községben is szerteszét kellett nyomoznom a széthordott tárgyak után..."

A Festeticsek dégi kastélyában lévő 25-30 ezres könyvtár 1946 júniusában még megmenthető lett volna, legalábbis kb. a fele. Ezt a megmentett könyvanyagot a helybeli posta irodájában

tárolták, mintegy 8-10 kocsiira való anyagot. A levéltár azonban a jelentésíró szerint is megsemmisültnek tekinthető, " ... azonban - jegyzi meg - valószínű, hogy a falu lakosságánál levéltári és könyvanyag feltalálható volna. A papíryanag erős pusztulásnak van kitéve, a falu népe nem tartja tudományos értéknek. Kérjük a Gyűjteményügyi Bizottság sürgős intézkedését és amennyiben az intézet végezné el a megbízatást, /a Dunántúli Tudományos Intézet/ a költségeknek adópengőbe való fedezését kérjük." Ez a költség mintegy 45 millió adópengőt jelentett. A kastély épületére a földművelésügyi tárca tette rá a kezét és ott üdülőt rendezett be. Hasonló sors várt a keszthelyi kastélyra is. Klempa Károly említett jelentésében segítségkérőn írta: "... gyakran keresnek engem a földművelődésügyi szakoktatás emberei, akik a könyvtárra és a levéltárra szemet vetettek. A könyvtár azonban igen távol áll minden gazdasági vonatkozástól /kb. az állomány egyhuszad része/ s a georgikoni régi tanszerek szinte teljesen elpusztultak, nem a saját hibánkból. Úgy hogy jó lenne a könyvtárt, amely amúgy is külön szárnyat képez, a szakoktatástól igénybevett kastélyépülettel elkülöníteni, mint teljesen különálló igen értékes gyűjteményt." Ez - mint tudjuk - nemsokára be is következik, amikor a gyűjtemény az Országos Széchényi Könyvtár kezelésébe kerül, egyedülállóan a dunántúli régióban.

A pusztulás példáit tovább idézhetnénk és sajnos meg kell állapítanunk, hogy a háborús károknál sokkal nagyobbaknak és jóvátehetetlenebbeknek látszanak azok a károk, amelyeket akár a magyar katonaság követett el, mint például Nádasdladányban. Fügedi Erik számolt be arról, hogy "... a könyvtárt a levéltárhoz hasonló sors érte, hogy mégis nagyobb mérvű pusztulás következett be, annak oka a később beszállásolt magyar katonaság viselkedése volt. A katonák a bőrkötések egy részét lehántották, az illusztrációkat kitépték s a magyar könyvekből sokat elvitték..." A gyors intézkedésnek köszönhetően mégis sikerült a könyvanyag nagy részét és a családi képtár értékeit elszállítani; az Iparművészeti Múzeumba, a Történelmi Múzeumba és a Szépművészeti Múzeumba kerültek, részben ideiglenes jelleggel.

A pusztítás és a pusztulás másik "legtevékenyebb"

résztevője a helybeli lakosság. Ennek megakadályozására is, 1945. június 13-án a kultuszminiszter átiratban fordult a Belügyminiszterhez a családi gyűjtemények védelme érdekében. 1945. július 4-én pedig az Ideiglenes Nemzeti Kormány rendeletet bocsájtott ki "Egyes magángyűjtemények anyagának védelme tárgyában". Ebben kimondják, "a nemzet szempontjából fontos magángyűjtemények /műkincsek, könyv- és levéltárak/ megóvása végett - a Magyar Nemzeti Múzeum javaslata alapján - azok ideiglenes hatósági őrizetbevételét rendeljék el, ha azt a tulajdonos távolléte és a gyűjtemény őrzése tekintetében fennálló állapot közérdekből szükségessé teszi. Az ilyen gyűjtemények védelméről, ha a vallás és közoktatásügyi miniszter másként nem gondoskodik, a helyi hatóságok /polgármester, községi elöljáróság/ kötelesek gondoskodni."¹⁰

A pusztulás azonban ezzel nem volt megállítható és november közepén egy részletes "Útmutató"-t adtak ki a "Nemzeti szempontból fontos magángyűjtemények megmentéséhez." Ebben megállapítják, hogy: "A vidéki magángyűjtemények pusztulása - eddigi befutott jelentések szerint - épp úgy ezer formában jelentkezik, mint a háborús pusztulás és pusztítás maga. Eltekintve a szó szoros értelmében vett hadicselekmények és hadműveletek által okozott károktól, mint amilyenek a tűzérési tűz, vagy a bombázás okozta károk, a beszállásolt katonaság igen sok helyen befűtött a könyvtárral, vagy helyszűke miatt egyszerűen kidobta a levéltárat az udvarra, magával vitt használati tárgyként műtárgyat. A hadműveleteket mindenütt követő szociális változások újabb pusztulást zúdítottak a magángyűjteményekre, a változások alatti zűrzavart kihasználó elemek a gyűjteményeket széthordták, vagy szétlopták, a kúriákban maradt tárgyakat a hatóságok, vagy intézmények a maguk céljaira lefoglalták, sőt elosztották, vagy legalábbis selejtezték, természetesen a maguk szempontjai szerint. Így lett a reneszánsz zsámolyból fejőszék, a régi olasz majolikából tejes csupor, vagy a Tiepolo képből istálló ajtó."¹¹

Az Útmutató külön intézkedett a németek által, vagy a nyilasoktól elszenvedett károk számbavételéről, mint amelyek a Németországgal szembeni esetleges jóvátételi, illetve egyéb

magyar követeléseknél felhasználhatók.

Azonban minden erőfeszítés ellenére a folyamat csak részben volt megállítható. S míg a nagyobb - és főként fővárosi - közgyűjteményeinkben az újjáépítés lázas tempóban folyt és rendkívül látványos eredményeket hozott - addig a vidéki magángyűjtemények és kastélyok sorsa beteljesedett. Jobbik esetben valamilyen közcélra használták fel és alakították majd saját elvárásaik szerint, vagy széthordták, szinte az utolsó tégláig. Így történt például József nádor egykori alcsuti kastélyával, ahol a közel 240 helyiségből álló épületből mára csak a homlokzat maradt, mint egy antik rom; egy hajdan volt világ mementójaként.

1948-ban a fővárosi és a vidéki közgyűjtemények, könyvtárak és múzeumok állapota konszolidálódott. Az 1948. évi jelentések gondoljai már mind a békés építő kor gondoljai: a gyűjtemények fejlesztése, ásatások lehetőségei, helyiségek, pénzügyi források elégtelensége. Egyre nagyobb léptekkel haladt az új közművelődési könyvtári rendszer kiépítése, előbb a körzeti könyvtárak, majd a megyei könyvtárak és hálózataik megteremtésével. Kialakulnak az irányítás új szervei: 1946-ban az Országos Könyvtári Központ, majd az Orsz. Könyvtárügyi Tanács és mellettük 1949 végéig, a Magyar Nemzeti Múzeum Tanácsának meglétéig a Közgyűjtemények Országos Főfelügyelősége is gyakorolta felügyeleti jogait. Azonban már 1948 végén, illetve 1949 elején számos olyan új elem figyelhető meg, amely a közelgő változások előkészítője. A tudományos és a közművelődési könyvtárak állományának "megtisztítása" a fasiszta és szovjetellenes művektől 1945 tavaszától folyt több hullámban, több jegyzék kibocsájtásával.¹² A tiltakozások ellenére, amelyek a tudományos kutatás szabadságát védték¹³, - természetesen végrehajtották. Engedményként minden nagyobb gyűjteményben felállíthatták az ún. zárolt kiadványok táráit, amelynek vezetője személyesen felelős volt az anyag "védelméért" és ezzel egyúttal biztosították azt is, hogy a "kényesebb" témák kutatása csak megbízható kezekbe kerüljön.

1949 elején azután megkezdődött a gyűjtemények új

állományának kialakítása, ha kell, erőszak árán is. Így például előírták, hogy az egyes múzeumok milyen könyveket kötelesek megvásárolni, még akkor is, ha ennek terheit nem a felügyeleti szerv viselte, hanem például a város. Mik ezek a fontos művek, amelyeknek a beszerzése kötelező? Rákosi Mátyás: A magyar demokráciáért; Sztálin: A leninizmus kérdései; Engels: Család, állam, magántulajdon; Lenin-Sztálin: Párt és pártépítés; Marx-Engels: Kommunista kiáltvány; Marx válogatott művei; Rudas László: Materialista világnézet; Andics Erzsébet: Fasizmus és reakció Magyarországon; Lenin: Állam és forradalom; Pach Zsigmond: Magyarország az első világháborúban; Makarenko: Új ember kovácsa. A felsorolt művek mellett a szépirodalmat két Tolsztoj mű, két Steinbeck regény, Illyés "Puszták népe", Nagy Lajos "Farkas és bérány", Böka "József Attila", Waldaphel József "Forradalom előtt" c. munkája, Majakovszkij válogatott versei, Upton Sinclair regényei, és az "Új barázdát szánt az eke" képviseli. A múzeumi könyvtár számára fontosabb szakirodalmat Genthon Egri József monográfiája, Malonyai "A magyar művészet" 5. kötete, a Magyarság Néprajza hiányzó kötete, Györffy István "A ciffraszór", Németh Gyula "A honfoglaló magyarság kialakulása" c. munkája, a Budapest története I-II. kötete jelenti, továbbá a Magyar Művészet c. folyóiratra előfizetés. Az iratot a Közgyűjtemények Orsz. Főfelügyelője, Radnóti Aladár írta alá, aki utóiratként a fentiekhez azért hozzáfűzi: "Amennyiben a felsorolt könyvek közül valamelyiket nem áll módjában megszerezni, helyette az Ethnographia, Néprajzi értesítő, Numizmatikai Közlöny hiányzó számainak pótlását kísérelje meg."¹⁴

1949 májusában megkezdik a hitbizományok megszüntetéséről kiadott 1949. VII. t.c. végrehajtását. Ezen belül is 3. paragrafus tette lehetővé a műtárgyak múzeumi kezelésbe vételét. Eszerint: "...ezeket a műtárgyakat és történelmi vagy közművelődési szempontból jelentős tárgyakat közgyűjteményben kell elhelyezni" - továbbá "... a pénzügyminiszterrel és az igazságügyminiszterrel egyetértve a vallás- és közoktatásügyi miniszter dönti el az ingóságok tekintetében azt a kérdést, hogy bútornak vagy egyéb házi felszerelési tárgynak kell-e azokat

tekinteni és ehhez képest az eddigi hitbizományi tulajdonos tulajdonába kerülnek-e vagy pedig a törvény alapján állami tulajdonba vételüknek van helye."¹⁵

E törvény alapján kísérik meg begyűjteni az elhurcolt vagy szétlopkodott javakat. Így azt is mondhatnánk, hogy bizonyos mértékig a műtárgyak védelmét is szolgálta a törvény.

1949 januárjában, a még 1948-ban kiadott rendelet értelmében, a felosztatott egyesületek vagyonának konfiskálása tovább folytatódik. Ez azt jelenti, hogy az egyesület teljes vagyonának, ingó és ingatlanok, berendezési tárgyainak, muzeális értékeinek, könyveinek teljes elkobzására került sor. Amennyiben az egyesületnek ingatlanjai is voltak, mint például a Balatoni Múzeum Egyesületnek - az egykori jegyzőkönyv tanúsága szerint -, ezek az Államkincstár tulajdonába kerültek. Jelen esetben például egy 1200 q-es rét is, és egy keszthelyi ingatlan.¹⁶ A muzeális tárgyakról leltár készült és ez alapján történt meg az átvétel, majd az elszállítás. Könyvtárak esetében természetesen itt is nagyarányú selejtezést hajtottak végre. Ez az eljárás tipikusnak volt mondható minden egyesület, kaszinó, egyesület, olvasóköri stb. esetében. Legjobb esetben a töredék anyag a városi vagy a körzeti, később a megyei könyvtárakba került.

Szinte egyetlen tollvonással szüntették meg a bonyhádi Székely Múzeumot, amelyet a Völgyégi Telepesek Szövetkezete /bukovinai székely telepesek/ hozott létre és tartott fenn. A szövetkezet 1948-ban önként oszlott fel, de a múzeum különböző ajándékoztatók és más személyek segítségével működőképesnek bizonyult az 1948 decemberében kelt jelentés szerint.¹⁷ Sőt mind könyvtárát, mind gyűjteményeit gyarapítani tudta. Ennek ellenére 1949 szeptember közepén kelt, a belügyminiszterhez címzett megkeresés a múzeum felosztatását és megszüntetését írta elő, amely meg is történt. Az indoklás: "A szóban lévő Egyesület rendeltetésének nem felel meg, mivel a szekszárdi múzeum is foglalkozik Tolna vm. néprajzával. Nincs tehát semmi szükség külön székely múzeum fenntartására. A takarékoság szempontjából is szükséges, hogy a Bonyhádi Múzeum megszűnjék, mivel olyan kis múzeum, ahol kevés anyag van: egy tudományos

tisztviselőt és egy altisztet foglalkoztat. Tisztelettel kérem Miniszter urat, szíveskedjék hozzájárulni, hogy a bonyhádi múzeum anyaga a szekszárdi múzeumba kerüljön."18 Ugyanide csztják be szolgálatra Kerepei Jánost a múzeum igazgatóját, majd nyugdíjazzák.

Mindeközben természetesen folytak a tisztviselői kar megtisztítását célzó műveletek. Az igazoló bizottságok, a bélistázások fokozatosan alakították át a közgyűjtemények tudományos tisztviselőinek, az altiszteknek és egyéb beosztottaknak, könyvtárnokoknak, levéltárnokoknak a sorát. 1949 januárjában újabb körlevél tudatta, milyen újabb részadatokra van szükség a kinevezések és megerősítések esetében benyújtott önéletrajzokban: "... a jövőben minden életrajz benyújtásakor fokozott figyelem fordíttassék arra, hogy azokban a megfelelő adatok pontosan fel legyenek tüntetve /pl katonai szolgálatra mikor, milyen alakulathoz, hová vonult be, milyen rendfokozatot viselt; hol, mikor, milyen hadifogságba került, az alatt hol tartózkodott, mikor tért vissza, stb./ ... mert a hiányos életrajzokhoz minden esetben a hiányok pótlását fogom bekérni..."19 - közli a körlevél aláírója.

Megkezdődik az ügyintézés legapróbb részleteinek előírása. Így például megszabják, kikkel lehet bizonyos iparos és javító munkákat elvégeztetni: a Kisiparosok Orsz. Szövetségében dolgozókkal kizárólag, megszabott elszámolási rend szerint. Hamarosan kiadják a listákat azokról a művészekről, akik kiállíthatnak, munkáikkal nyilvánosan szerepelhetnek és akik nem.

Ami a szerzetesrendek értékeinek - műtárgyak, könyvek stb. - tiszteletben tartását illeti, 1949 elején még az elkobzás látszólag törvényesebb keretek között történik. Így például a zirci apátság egyiptomi gyűjteményének megszerzését Dobrovits Aladár elnöki tanácsos az 1949/13. sz. t.v.r. III. fejezet alapján rendeli el, miután Ortutay azt "nemzeti értékű magángyűjteménynek" nyilvánította és elrendelte a Szépművészeti Múzeumba való szállítását. Ezt a Magyar Nemzeti Múzeum Tanácsának kellett volna fogadatosítani, azonban mire az 1949. dec. 8-án kelt akta a Nemzeti Múzeumhoz megérkezett - 1950. jan. 18-án - az aktára már csak a következő

megjegyzés került: "1949 évi december hó 15-én ugyanezen rendelet már lejött és így intézkedést nem igényel."**

és ezzel egy újabb fejezet kezdődik a magyar gyűjtemények sorsában. A szerzetesrendek feloszlásával azok értékei a pusztulás - pusztítás további listáját gyarapították. De nyugodtan mondhatnánk, hogy ez a pusztulás nem állt meg, és mindazt, ami elveszett, teljességében sohasem fogjuk tudni pótolni. Mert akárkik okozták is - zabráló nagyhatalmak, részeg katonák, mohó harácsolók, vagy buzgó, féltő, szófogadó hivatalnokok, harcias hordó-szónokok, tudva vagy tudatlanul fosztották meg értékeiket az országot és csak azután az egykori tulajdonost.

Talán nem érdektelen emlékeztetni minderre ma, amikor még mindig időszerű a nemzeti értékek - a megmaradt és nagy nehézségek árán megőrzött - nemzeti értékek tudatosítása. Az értékek és érdekek, az új hitek zűrzavarában a tudatlanság, az olcsó sikerek és az értékek fel nem ismerésével szemben, menteni ezt a keveset. Hiszen a jövő ugyanígy számon fogja kérni, amit tettünk és felsorolja bűneinket, mint mi az elődökét.

Végezetül engedjék meg, hadd idézzem az egyik legnagyobb építő magyar kultuszminiszter Klebelsberg Kuno - sajnos ma is eleven - gondolatait, amelyet 1921-ben a M. Történelmi Társulat közgyűlésén elmondott elnöki beszédében fejtett ki, széttekintve a lepusztult, de mégis újra élni akaró országon: "A forradalmi mámor elmúlt. Itt a kijózanodás ideje. Ne álltassuk magunkat! Következnek a szükség és nélkülözés keserves évei. Atyáink nagy örökségét ez a nemzedék eltékozolta. Következik összes viszonyaink összessugorodása. Itt egy ember, ott egy intézmény dől romba... Ez a mentés most a mi nemzedékünk feladata. A veszedelem nagy. A vészjelt e helyről megadni szomorú, de hazafias kötelességem."**

V o i t K r i s z t i n a

J e g y z e t e k

- 1./ OL K 726. 84.cs. 1945-461.
- 2./ OL K 726 Uo.
- 3./ UMKL-XIX-I-13-96-1949.
- 4./ UMKL Uo.
- 5./ UMKL-XIX-I-13-97-1946.
- 6./ OL K 726.86.cs. 1949-719.
- 7./ UMKL-XIX-I-13-136-1946.
- 8./ UMKL-XIX-I-13-97-1946.
- 9./ UMKL-XIX-I-13-147-1946.
- 10./ UMKL-IXI-I-13-118-1945 és
OL K 726.93.cs. Vegyes. [Csánki hagyaték].
- 11./ OL K 726.Uo.
- 12./ Magyar Közlöny 1945. jún. 17. ; 23.
Ld. még: Z. Karvalics László: Könyvbegyűjtés és
bezúzás 1946-ban. = Magyar Könyvszemle, 1993. 4. sz.
404-418. p.
- 13./ Például a szegedi tankerületi főigazgató 1945. ápr.
16-án, az Orsz. Nevelési Tanács ügyvezető alelnöke
1945. jún. 23-i dátummal intézett beadványt a minisz-
terhez.
UMKL-XIX-I-1-h-22.962-1945.
- 14./ K 729.38.cs. 1949-100
A Közgyűjtemények Orsz. Főfelügyelőségének leirata
a Nógrádvármegyei Nagy Iván Múzeumhoz. 1949. I.18.
- 15./ OL K 726.86.cs.766.t.
- 16./ OL K 729.38.cs.1949/56.
- 17./ OL K 729.38.cs.1949/15.
Herepei János jelentése szerint különösen két terü-
leten történt nagy gyarapodás - mind a két esetben
adományok útján. A könyvtár több mint ezer kötettel
gyarapodott; a levéltár beszerzései, amelyek a buko-
vinai székelység telepítéstörténetére vonatkoznak,
külön kiemelendők.
- 18./ OL K 729.38.cs.1949/15. - A beadvány kelte 1949.IX.15.
- 19./ OL K 729.39.cs.1949/275.
- 20./ OL K 726.92.cs.1949/1644.
- 21./ Klebelsberg Kuno: Tudomány, kultúra, politika. Vál.
beszédei és iratai /1917-1932./ Bp. Európa, 1990. 72.p.

📖 A Könyvtártörténeti Konferencia megnyitása
A könyvbemutatón a szerző: Kégli Ferenc 📖

**Mozaikok a Vörösmarty Mihály
Megyei Könyvtár történetéből
/1952-1992/**

Kedves Vendégek, Kollégák!

Mivel az én előadásomnak a címe az, hogy: "Mozaikok a megyei könyvtár 40 évéről", bárki, bármelyik mozaiknál elmehet, bármikor, bármelyik mozaiknál leinthat.

Erről a 40 évről gondolkozva és áttekintve, sok minden eszembe jutott, annál is inkább, mert én magam ebből a 40 évből, 40 évnek a háromnegyed részét (egy kicsit többet is) itt töltöttem a megyei könyvtárban, tehát sok-sok eseménynek, történésnek magam is részese voltam. Arról az egynegyed időszakról, amikor nem voltam itt, igencsak sokat hallottam a nálam is régebbi kollégáktól. Aztán sokat is olvastam róla a mostani felkészülés során. Nem krónikát fogok mondani, hanem próbáltam valamiféle tematikát összeállítani, és abban valamilyen krónikát. Az általam legfontosabbnak ítélt területtel szeretnék először foglalkozni, hogy ezt még akik itt vannak, hallják, aztán már lehet elmenni. [Nevetés.]

A legfontosabb az, ami az épület körüli kérdést illeti. Azért ez a legfontosabb, mert ez a legmegoldhatatlanabb mindmáig a 40 év alatt. Kégli Ferenc az '52-es évvel befejezván a könyvét már utalt arra, hogy a körzeti és a városi könyvtár összevonása időszakában Könczöl Imre már utánanézett, hogy hol lehetne a leendő megyei könyvtárat elhelyezni. Tulajdonképpen '52-től mindmáig zajlik az az időszak, hogy az összes ittlévő igazgató - ki többet, ki kevesebbet - de megállíthatatlanul működött azért, hogy legyen végre egy új könyvtár. Egyelőre nincs! 1952-ben tehát a körzeti és a városi könyvtár összevonásával kapott helyet a Bartók Béla téri épületben a

könyvtár, (akik ismerik jól az épületet, ott fönt, ahol most a gazdasági irodák vannak és az igazgatói iroda).

A megyei könyvtár ünnepélyes avatása 1952 augusztus 19-én este 7 órakor órák történt, méghozzá itt a Bartók Béla téren nagy előkészületekkel, és azt kell mondanom, nagy sikerrel. Mintegy 450 ember vett részt a megnyitón. A Vörösmarty nevet 1955-ben Vörösmarty halálának 100. évfordulóján vette fel a könyvtár.

Próbálok olyasmiket beszöni ebbe az időrendbe, ami az épület körül van, hogy mikor, mi létesült, szóval egy kicsit kapkodós a dolog, de én úgy gondolom, hogy nem lehet egyiket sem kihagyni. Ez azért érdekes, mert aztán maga a könyvkötészet is hol ide, hol amoda került. Mindenesetre 1956-ban a hivatalsegédi lakás, az, ahol most a módszertan van, megürült, és így átmenetileg oda tették be a gyerekrészleget és a könyvkötészetet, s ott a diafilmtár is kölcsönzött. A gyerekrészleg igazából majdhogycsak 10 m² körüli volt. Ekkor kezdte meg a diafilmtár is a kölcsönzést és ezzel a lenti bővülési résszel mintegy 300-350 m²-t birtokolhatott akkor a könyvtár.

Mivel itt van Kovács Jóska is, hadd mondjam el: 1959-ben kapta meg a megyei könyvtár az első művelődési autót, '61-ben a másodikat, '68-ban a harmadikat, de '69-ben már csak újra kettő volt. A művelődési autóról a fiatalabbak nem valószínű hogy tudják, az volt a feladata, hogy az ún. "fehér foltokra", tehát a pusztákra vitt ki könyveket kölcsönözni, vitt előadókat és vitt filmet vetíteni. Írt a Fejér Megyei Könyvtáros című kiadványunkban erről részletesebben Csaba Orsolya, aki ennek az időszaknak és ennek a munkának kulcsembere volt. 1960-ban döntöttek az illetékesek tulajdonképpen arról, hogy a Csók István Képtár melletti dohányzófolyosót (az, ahol most a felnőtt részleg van), alakítsák át. Elégé sok huzavona volt azért ekörül is. Majd Molnár Tibor tervei alapján megtörtént az átalakítás, ez akkor 1 millió forintba került körülbelül. 1963. április 26-án nyílt meg a szabadpolcos könyvtár. Azt megelőzően, ahol most a 3-as raktár van (?), ott kölcsönzött a felnőtt részleg. Zárt raktár volt. Ahol most a beépített szekrények vannak, ott volt a kölcsönzőpult, ahol az ember az olvasóknak

csak a hasát látta, a fejét se, meg a lábát se, ott lehetett kiadni a könyveket, és csak a ruhájukról láttuk, hogy milyen idő lehet odakint. (Pl. eső.) Ezt az időszakot már én is megértem. Azzal, hogy a megyei könyvtár bővült és végre szabadpolcos lett, többediként az országban, ezzel mintegy továbblépési lehetősége lett minden más részlegnek. Nevezetesen: az olvasószoba majdhogynem olvasóterem lehetett, (ott, ahol most a zenei részleg van, ott lett 28 férőhelyes olvasószoba), a másik részen, ahol most az idegennyelvű meg a pedagógiai irodalom van, ott volt az olvasószolgálatnak a munkahelye - tehát eléggé kint -, mert volt egy olyan elv, hogy az olvasószolgálat dolgozzon az olvasók között. Ahol most az olvasószolgálatnak az irodája van, ott kapott helyet a feldolgozó osztály (csoport - még azt hiszem akkor), és így tovább. Ezzel, hogy a felnőtt részleg átjött, a korábbi zárt raktár felszabadult, s ott egy nagyon barátságos, klubszerű gyerekkönyvtárat lehetett kialakítani. A diafilmtár pedig mellette kölcsönzött. A mostani módszertan helyére pedig leköltözött a könyvkötészet. Azaz ez volt a legnagyobb és legjelentősebb - azt hiszem; én úgy ítélem meg a könyvtár életében - ez az 1963-as év. Tehát mindenki egyet tovább lépett. Ez az öröm túl sokáig nem tartott. Én mindig el szoktam mondani, hogy a '63-as költözés után valóban úgy volt szabadpolc, hogy a falak mellett voltak a polcok: és dehogyan volt egyetlen polc is a terem közepén! És a magas polcokra is csak épphogy dísznek tettünk fel könyveket. Ez nem tarthatott sokáig, úgy hogy '66-ban a terem közepére is polcokat kellett beállítani a felnőtt részlegbe, s ez azóta is egyvégtében tart. Van is egy adatom: hogy amíg 1966-ban a szabadpolcon 29 000 kötet volt, 1970-ben 43 000 kötet. És próbálok megsaccolni a gyakorló kollégákkal együtt, vajon most mennyi lehet a szabadpolcon? A szabadpolcos állománynak - úgy hisszük - hogy legalább 1/5-e, de lehet, hogy annál kevesebb. De ez is úgy, hogy - szoktuk mondani magunk között - "kalapálva". És hoi vannak azok a gyönyörű szép idők - Horváth Rozika, Szabóné Judit és mindenki, aki olvasószolgálatos tudhatja -, amikor úgy ajánlottuk a könyveket, hogy külön ajánló polcokon mutattuk be azokat.

Szó sincs most már arról, hogy kínálja magát; jó, ha ki tudja szedni az ember "harapófogóval" a helyéről. Tehát így haladtunk előre és javulás igazából nem jött, miközben eljött a város 1000 éves évfordulója. Hogy mi is valami nagyszerű dologgal kirukkoljunk, megrendeztük az I. Országos Könyvtárépítési Konferenciát; hát nem a konferencia volt persze a lényeg, hanem ennek az előkészületei: megtervezettük a leendő megyei könyvtárt. Ennek a leendő megyei könyvtárnak a tervét Havassy Pál építész, Sallai István és dr. Tombor Tibor készítette el azzal számolva, hogy Székesfehérvár lakossága a századforduló végére 100 000, a megyéé 400 000 körül lesz.

A könyvtárat 1000 m² alapterülettel, de mivel 3 szintre tervezték, 5400 m²-esre gondolták. Az építés költsége 46,4 millió lett volna, a berendezése 3,5 millió forint. 1972-ben megrendeztük ezt a konferenciát. Persze titkon azt gondolván, hogy majd felépül a tervezett könyvtár, de a legeslegfontosabb az volt - és azóta is mindig - hogy legalább maradjon egy hely a könyvtárnak itt a városban, valahol bent, hogyha egyszer mégis megépítik, akkor legalább helye legyen. Meg kell mondjam, (most mit is írunk? '93-at): még egy hely megvan abból, amit kinéztünk. Ugyhogy még van remény!

Akkor tehát nem lett semmi, csak a konferencia. (Erről kiadvány is jelent meg, megírtuk a Fejér Megyei Könyvtárosban is). Neves szakemberek - könyvtáros szakemberek is - eljöttek, véleményt mondtak erről a tervről, ezek ma is olvashatók; a könyvtár makettje pedig ott van az igazgatói irodában a szekrény tetején, mert a KMK, amelynek a leltárában volt, most már odaadta örökre nekünk. [Nevetés.] 1974-ben pedig - ha jól tudom, de nem néztem utána, a múlt hétfőn mondta valaki a közönségből - a levéltár elment az alagsorból, a pincéből. Ez a társbérlet - legalábbis mióta én könyvtáros vagyok - volt, van és lesz. Társbérletben voltunk a levéltárral, társbérletben vagyunk a múzeummal, a József Attila Gimnáziummal. Önállóak soha nem voltunk.

1974. június 3-án foglalkozott a városi tanács vb a város új, általános rendezési tervével, s ebben meghatározta, hogy új megyei könyvtárat is kell építeni. 1975. április 23-án a Fejér

Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága az új megyei könyvtár felépítésének határidejét 1985-ben határozta meg. Azt hiszem ez az a bizonyos '85 vége, amikor Tóth Gyurka megkérdezte Escher Ilonkát, hogy "mikor költözünk?" [Nevetés.] Tegyük hozzá, hogy szilveszter napján volt.

1981 áprilisában, a felülről részleg 2. szintjén megnyílt a zenei részleg 18 m²-en, mert akkor egy újabb mozgás volt - már minthogy 1980-ban -, ugyanis 1980-ban jöttünk át a mai épületbe, ahol az olvasóterem 222 m², az emeleten a gyerekkönyvtár 215 m². Ez az átalakítási munka kb. 3 millióba került. Tehát bővültünk, s ha jól emlékszem, a zenei részleg ekkor kezdte meg a kölcsönzést is.

1983. szeptember 9-én tervezgetett tárgyalás volt az új megyei könyvtár telepítésére, hely kijelölésére. De hát mindig csak tervek, helykijelölések, de az sem egészen komolyan, miközben egyre nehezebben fértünk el a helyünkön, tehát kénytelenek voltunk mindig, mindig valamit csinálni, s persze korszerűsíteni. 1985-ben történt a fűtésszerelés, a hőközpont kiépítése, aminek folyamányaként a kazánház és a pince kiürült, amiket később tömörraktárrá alakítottunk át. A fűtésszerelés költsége meghaladta a 3 milliót, az átalakítással és tömörraktárrá alakítással együtt 4,5 millió Ft-ba került. A pénzeket azért mondom, mert ha ezeket összeadnánk, már rég meg lehetne az új megyei könyvtár. 1986. december 5-én megyei, városi, minisztériumi emberek a KMK illetékeseivel megbeszélést tartottak a Megyei Tervező Iroda beépítési elképzeléseiről. (Természetesen arról, hogy hol legyen az új megyei könyvtár helye.) Megint nem történt semmi.

1987-ben megkaptuk az olvasóterem melletti raktárt. Nem tudom erre ki emlékszik, elég hosszú ideig zárva is voltunk, mert akkor jött a nagy "helycserés támadás", átköltöztettük a raktárak nagy részét. Azt tartottuk mindig szem előtt, hogy az olvasókat a lehető legrövidebb időn belül ki tudjuk szolgálni. Hogy a téren ne kelljen nap mint nap keresztül cipelni a folyóiratokat, alakítottuk ki az olvasóterem mellett a folyóiratraktárt.

1989-ben megint egy csomó pénzt ráköltöttünk az épületre. A

Bartók Béla téri épület tetőfelújítását - mivel a működtetők ott mi vagyunk -, s a villámhárító javíttatását elvégeztettük közel 2 millió forintért. Aztán megint egy darabig csend volt.

Jó ismerőseink közül vetette fel valaki, mégpedig a Székesfehérvári Építész Kör egyik illusztris tagja, építész Csutiné Schleer Erzsébet, akinek nevéhez az Europa Nostra-díjas Rác utca is fűződik, hogy csináljunk már valamit a megyei könyvtár építése, helykijelölése ügyében. Így került sor 1990. december 13-án - Luca napján - a LUCA-NAPI SZÉK című rendezvényre (duplán is az, ugyanis a SZÉK a Székesfehérvári Építész Kör rövidítése). Akkor azért jöttünk össze építészek, könyvtárosok, érdeklődők, hogy az egyszer majd felépülő új központi könyvtár leendő funkciójáról, telepítéséről beszéljünk. A nagyobb nyomaték kedvéért azt az 1972-es makettet is odahoztuk. Hát beszélgetünk... Jó volt beszélgetni az építészekkel. Mást nem nagyon érdekelt.

1991. november 22-én a városi önkormányzat közmeghallgatást szervezett többek között Székesfehérvár Általános Rendezési Tervének a felülvizsgálatára. Akkor ismét szó volt a megyei könyvtárról. Közben itt elfelejtettem mondani, hogy volt egy rendszerváltás is. [Derűltség.] A rendszerváltásból adódóan ugye szóba jöhetnek az egyházi ingatlanok, no és most ahol vagyunk: az volt. Újra reménykedni kezdtünk!

1992. április 15-én a volt egyházi ingatlanok tulajdoni helyzetének ügyében tárgyaltak az illetékesek. A Ciszterci Rend Zirci Kongregációjának akkor az volt a kérése, hogy 1995. május 31-ig kerüljön az Oskola utcai szárny a Zirci Apátság használatába. Erre nem tettek ígéretet. Senki nem tett ígéretet, mert millió más akadálya volt. Bár, hogy őszinte legyek, készült egy előzetes valamiféle terv a könyvtár építése vagy átköltöztetése ügyében, mely szerint az új könyvtár felépítése körülbelül ugyanannyiba kerülne, mint az átköltöztetése mondjuk a volt szovjet laktanyákba. Tehát úgy gondolom, hogy mindenki, aki úgy gondolkodik, hogy a központi könyvtárnak - s teljesen mindegy, hogy megyeinek vagy minek hívják - a városban van a helye, az új könyvtár megépítését támogatja, s nem csak mi akarjuk. Azonban ahogy a tárgyalások folynak, (a legutolsó most

volt 1993. szeptember 16-án a Miniszterelnöki Hivatalban -, ahol semmi más nem történt, mint hogy azzal a tanulsággal lehetett eljönni, hogy az új megyei könyvtárat az egyházon és rajtunk kívül már senki nem akarja! Vagy **most senki** nem akarja. Valószínű, azért, mert közelednek a választások. Hát ennyi. Itt tartunk most. Úgy gondoltam az épületről beszélni a legfontosabb, mert úgy tűnik, hogy szép ez a könyvtár, ez a környezet, de aki vette a fáradságot és invitálásunkra ezt az egész épületet az összes helyiségével, pincétől a padlásig, ahogy szoktuk mondani, velünk végigjárta, végignézte, az azt hiszem elképedve látja - könyvtárosként és olvasóként is -, hogy még így is tudunk működni, hogy viszonylag gyorsan megkapják a könyveket vagy egyéb dokumentumokat az olvasók. Azt már ne is mondjam, hogy duplum raktárunk volt Nádasdladányban, volt a Sóstón és így tovább. Legfeljebb az az egyetlen pozitívum most, hogy száz méteres körzetben itt van minden, ami a miénk.

Szervezeti változások

Beszéltünk már a városi és a körzeti könyvtár összevonásáról megyei könyvtárrá. Annak idején a megyei könyvtár városi fiókkönyvtárakat is működtetett. A város, ahogy fejlődni kezdett, úgy tűnt, hogy egyre többet kezd áldozni a könyvtárára, könyvtáraitra, s felépítették az első - tulajdonképpen fiókkönyvtárnak szánt - könyvtárat a Május 1. téren, ami nagyon szép könyvtár volt, s később az lett a leendő városi könyvtár központja. Régi munkatársunkat, Molnárné Círmikét bízták meg még 1966-ban, hogy ezt alakítsa ki. 1967-ben volt a városi könyvtár megnyitása. Tulajdonképpen e körül is sok érdekes történetet lehetne elmesélni, de nem nagyon érdemes. Legfeljebb csak utalok arra, hogy az a furcsa helyzet volt, hogy a városi könyvtárban voltak olyan kollégák, - ahogy a létszám bővült -, akiknek a megyei könyvtár maradt a munkáltatója, voltak, akiknek a városi tanács. Ez a helyzet sokáig nem volt tartható - ennek ellenére eltartott vagy 11 évig. 1978. márciusában történt meg, hogy a Velinszky László Városi Könyvtárt a Székesfehérvári Városi Tanács teljes egészében a kezelésébe vette.

Ilyen szervezeti változásról beszélhetnék még, hogy a '68-as évek végén a központi járás könyvtárát és felügyeletét elvették, majd 1974-ben újra visszaadták a megyei könyvtárnak.

Beszélhetnék a könyvtári szakfelügyeletről is, mert ilyen is volt 1974-től 1991-ig.

Volt a szervezeti dolgaink között olyan is, hogy közös gazdálkodás a megyei levéltárral. Ezt sincs idő már részletezni.

A fenntartás kérdései közül egyetlen érdekes dolgot szeretnék kiemelni. Országos jelenség, hogy a megyei és a városi önkormányzatok sokat vitatkoznak a megyei intézményeken. Így volt ez nálunk is. Azon vitatkoznak, kié legyen, hogyan, miképp legyen? Tulajdonképpen mi még szerencsések vagyunk, mert ott vagyunk, ahol voltunk, mert van ahol évente kétszer is "gazdát cseréltek", többször is változott a fenntartó. Hogy mennyire vagyunk szerencsések, azt nem tudom, de legalább oda-visszaadás nem volt, s ez biztos, hogy jó. 1991-ben, június 25-től december 19-ig összesen 9 alkalommal foglalkoztak a fenntartás kérdéseivel, azzal, hogy hova tartozunk.

Költségvetés

Néhány dolgot hadd mondjak el arról, hogy milyen pénzügyi viszonyokat élünk meg, hogy milyen az infláció. Ezzel persze semmi újat nem mondok a kollégáknak, de mégiscsak megdöbbentő adatok. Nem is megyek vissza 1952-ig, csak 1972-ig. (Már csak azért sem, mert 1966-ig még együtt voltunk a városi könyvtárral.) Tehát csak húsz évre tekintek vissza. 1972-ben például a megyei könyvtár költségvetése 2 millió körül volt, amiből 271 ezer Ft-ot fordítottunk állománygyarapításra. 1982-ben a költségvetés meghaladta az 5 milliót, állománygyarapításra 761 ezer Ft-ot fordítottunk. 1988-ban a 11 milliós költségvetésből másfél milliót fordítottunk állománygyarapításra. Kihagyok három évet. 1991-ben közel 24 milliós költségvetésből majdnem 2,5 milliót az állományra költöttük. 1992-ben már 26 millióból 3 345 000 Ft-ot, az idén majdnem 36 millió már a pénzünk, állományra 3 milliót terveztünk, de valószínűleg több lesz.

Bizonyára nehéz volt az adatokat megjegyezni. Ezért elmondom, hogy először 10 év után duplázódtak a költségek, majd 5, majd 3 év és 2 év után. Nagyon nehéz ezt követni. Megint csak adatok nélkül hadd mondjam el, hogy ez a szédületes szétszakítottság, amiben vagyunk, ennyi helyen, amiért sok olyan munkaerőt kell alkalmazni duplán, triplán, akiket - ha ideális lenne a könyvtár elhelyezése - nem kellene, végül is oda vezet, hogy az összes költségvetésnek körülbelül a fele munkabér. És nem azért ennyi, mert olyan nagyon meg lennének a könyvtárosok meg a többiek fizetve, hanem csak így működik a könyvtár.

Állomány, új dokumentumtípusok

Ha nem is sikertörténet ez a negyven év sem, mint ahogyan Kéglí Feri az első hatvanról mondta, azért óhatatlan, hogy az összes kín és szenvedés ellenére, fantasztikus fejlődésnek voltunk tanúi.

Például, hogy hogyan alakult az állomány, vagy hogy milyen új dokumentumtípusok léptek be:

- 1967-től gyűjti a könyvtár a **hanglemezeket**. 1969-ben a Művelődési Minisztérium 12 könyvtárt ajándékozott meg 300-300 hanglemezzel, mi is kaptunk ebből, s így vált lehetővé, hogy saját gyűjtésünkből és az ajándékból 1970. május 1-jén megnyílhatott a zeneszoba. (Az a kis pici lyuk a raktár sarkában a földszinten.) Mindenesetre akkor már volt 5 sztereo lemezjátszó, 1 magnetofon, s egyidejűleg 6 féle programot lehetett hallgatni. Igaz a kölcsönzést csak '81-ben tudtuk megkezdeni. Az elv az volt, hogy előbb gyűjtsünk igazi állományt, persze féltettük is a lemezeket a kölcsönzéstől. Később a helyzet megváltozott. Amikor a videokazettákra került a sor, azokat már eleve kölcsönöztük.
- Új dokumentumtípus volt - a '68-hoz köthető - **mikrofilm** állományunk létrehozása. Elsősorban a Tanácsköztársaság évfordulójához kapcsolódott, készült fel a könyvtár a Fejér megye területén megjelent helyismereti kiadványok

mikrofilmesítésével. 1969-ben pedig a II. világháborúra emlékezve a Fejér megyei napilapok 1944, 1945, 1946. évi még fellelhető évfolyamait vetette mikrofilmre. Így szinte hiánytalanul a kutatók rendelkezésére áll e két korszak helyi irodalma, ami 1968-69. óta természetesen gyarapodott.

- 1983-ban a hangoskönyvek beszerzését kezdtük meg. 1984-ben nagyobb ajándékot, illetve támogatást kaptunk az Országos Közművelődési Tanácstól, majd a Soros Alapítványtól. 1987-ben a Megyei Művelődési Központ mintegy ezer hangkazettát adott át a Diákkönyvtár hangszalagon sorozatból. Ezzel is a hangoskönyv állomány gyarapodott.
- 1985-ben kezdtük meg a videokazetták vásárlását. Ennek előzménye az volt, hogy az Országos Oktatástechnikai Központból, Veszprémből kaptunk 25 kazettát letétbe, amit aztán meg is kaptunk. A kölcsönzést 1987-ben kezdtük el.
- 1991-től a könyvtár előfizeti az Országgyűlési Könyvtár PRESSDOK sajtófigyelő floppy-újságát. S így eljutottunk a számítógépes dokumentumokhoz.

Azt már nem sorolom el, hogy mi van meg számítógépen, mert ez már a feltáráshoz tartozik. De azt mégis megemlítem, hogy a helyismereti feltárás 1992. májusától számítógépen történik.

Az olvasókról

Az olvasók és a látogatók adatait nagyon nehéz összehasonlítani, mert hiszen a város többi könyvtárába beiratkozottakat is számba kellene venni. Ennek ellenére azt kell mondjam, hogy a beiratkozott olvasók száma meg négy-ötszöröződött ez alatt az idő alatt. A látogatók számát korábban nem mértük, de az utóbbi tíz évben megduplázódott. A múlt évben a megyei könyvtárat mintegy 130 ezren látogatták. Valószínű, hogy ez a szám az idén sokkal magasabb lesz, mert látjuk nap mint nap a forgalmat, s az eddigi mérésekből erre következtethetünk!

Gépesítés

1965-69-ben volt nekünk diavetítőnk, lemezjátszónk, magnetofonunk, mikrofilm-leolvasónk. 1965-ben Rominor sokszorosítót vettünk, s volt akkor még fotólaboratóriumunk is.

Nagy változás volt, amikor az ún. gyorsmásoló berendezést vásároltuk. Ha erre visszagondolok, magamban kuncogok. 1970-ben vettük, úgy hívták, hogy DOKUFO. Ez egy vegyszeres eljárással működő valami volt, egy példányt csinált egyszerre, csak sötétben lehetett működtetni, legfeljebb ketten értettünk hozzá, a kollégákat nem lehetett rávenni a használatára. 1974-ben vettük a NASHUA SAVIN 240 típusú, folyadékkal működő gyorsmásolót; 1985-ben színes televíziót és videomagnót; 1986-ban lett telefonközpontunk 15 állomással; 1988-ban lett az első kis számítógépünk, a COMMODORE-64, amin bizony csak a megyei statisztikát csináltuk; 1989-ben már új gyorsmásolót vettünk: CANON NP 1215 típusút, s a SHARP Z-30 típusú katalóguscédula sokszorosítót. Egyébként, hogy mégis van kedvező fejlődés, hadd mondjam, hogy a CANON gyorsmásolót 1989-ben 605 ezer forintért vettük, 1991-ben a két SHARP típusú fénymásoló darabja már csak 237 ezer Ft volt. Tehát kettőt vettünk annyiért, mint két éve. Ugy látszik a műszaki dolgoknál van igazi fejlődés. 1990-ben lett fax készülékünk, akkor vettük az első IBM PC AT típusú számítógépet, amit 1991-ben és 1993-ban újabbak követtek. Nem sorolom el, mert nagyon megy az idő.

Rendezvények

Csak néhány dolgot említek. A legfontosabb, a legérdekesebb, az egyetlen és megismételhetetlen az író-könyvtáros találkozó Badacsonyan, 1954-ben. Páldy Róbert itt van a körünkben, ő 1977-ben megírta emlékezését erről, mert ők voltak azok Könczöl Imrével, akik ezt az egyedülálló vállalkozást megcsinálták. Olyan írók vettek rajta részt, mint Tatay Sándor, Jankovich Ferenc, Veres Péter, Erdei Sándor, Szabó Pál, Sarkadi Imre, Mesterházi Lajos, Csoóri Sándor, Sipos Gyula, Fekete Gyula, Csorba Győző, Kuczka Péter, Galsai Pongrác, Káldi János stb. és

a könyvtárosok. Ez tényleg fantasztikus. Bizonyára nagyszerű dolog lehetett - én csak elképzelni tudom, - hogy 2 napon keresztül könyvtárosok együtt lehettek írókkal, és megfogalmazhatták egymásnak a kívánságaikat. Nagyon sok és érdekes dolgot lehet erről olvasni. Azt hiszem a baráti beszélgetésen még szót ejthetünk róla.

1961 óta van a Könyvtári esték sorozatunk. 1965-től vezettük be a 14 éves fiatalok ünnepélyes átiratkozását a felnőtt részlegbe, s ez azóta is megvan. Beszélhetnénk a gyermekkönyvtárosok konferenciáiról, amik 3 évenként visszatértek. Sajnos ma már nincsenek. (Az utolsó 1987-ben volt.) Beszélhetnénk a német nyelvklubról, az orosz nyelvklubról.

Az országos rendezvények közül nagyon jelentős volt 1984-ben az ünnepi könyvhét országos vidéki megnyitója Székesfehérváron, amivel elindítottunk egy kiadványsorozatot is: a Fejér megyei irodalmi füzeteket, amiben szépirodalmat adtunk ki. Korábban szakmunkákat jelentettünk meg - sokféle - , sajnos arra már nincs időm, hogy elsoroljam. Ha nem is olyan sok, mint némely más megyében, de azért nekünk is több jelentős kiadványunk volt.

1987-ben tartottuk meg Gárdonyiban a megyei könyvtári híradók szerkesztőinek tanácskozását.

1990-ben itt volt Székesfehérváron a Magyar Könyvtárosok Egyesülete XXII. vándorgyűlése. Ugyancsak 1990-ben itt volt az országos gyermekkönyvhét megnyitója stb., stb. Ezt sem sorolom tovább.

Könyvtárosokról

Most már csak néhány szó. Sajnálom, hogy elmentek vagy nincsenek már köztünk azok a bizonyos '52-esek, akik 4-en voltak, s róluk Könczöl Imre megírta a visszaemlékezéseit, azt, hogy hogyan, miképp kereste meg a munkatársait. Ő már 1951-ben szeretett volna létszámot, de a minisztérium azt mondta, hogy ha lemond a meglévő kettőről, akkor jövőre adnak neki 4-et. Megadták a négyet. Érdekes, ahogy leírja, hogy hogyan szerezte meg Fekets Gábort, aki korábban a megyei tanács oktatási osztályán

dolgozott és tanár volt; hogyan talált rá Somkuti Agira, (mostani Dr. Farkas Józsefnére), hogyan találta meg Kalocsa Irénnét, aki Mezőszentgyörgyön dolgozott könyvtárosként. Egyébként nagyon érdekes, amikor elmondja, hogy a sok-sok jelentkező között mennyi "úriasszony" volt, akik nagyon sikkes dolognak találták volna azt, hogy olyan helyen dolgozzanak, ahol egész nap olvasni lehet és még fizetnek is érte. [Nevetés.] Könczöl Imre ennek ellenállt. S ha jött ilyen jelentkező, akkor hosszasan ecsetelte a teendőket. Jellemző volt az időszakra, hogy azt mondták XV elvtárs nevének, hogy dolgozzon. Könczöl az ilyen jelentkezőnek elmondta, hogy joga nem lesz több, mint a többinek, legfeljebb kötelessége, mert X, vagy Y elvtárs hozzátartozója. Másnap nem jött vissza az ilyen jelentkező. Így sikerült Könczöl Imrének mégiscsak kedvére való könyvtárosokat választani, akik fantasztikus módon tudtak teljesíteni, s nagy-nagy összefogás volt bennük.

Itt kell megemlítenem, hogy az első könyvtáros szakember a megyei könyvtárban Tóth Gyurka volt. Telt-múlt az idő. Az itteni emberek iskolába jártak, de jártak ide is a megyei könyvtárba tanulni. Bizonyára emlékeznek rá néhányan, hogy a Vasvári Pál Gimnáziumból politechnikai oktatás keretében 1963-ban jártak ide diákok, aztán fakultációs oktatás volt. Olyan is volt, hogy mi magunk szerveztünk és tartottunk könyvtárkezelői tanfolyamot, ami középfokú könyvtárosi végzettséget adott. Ez 1979-ben, majd 1983/84-ben volt. Alapfokú könyvtárosi vizsgákat is szerveztünk. Sok mindenkit javasoltunk iskolára és tanultunk mi magunk is. Egyetlen számot hadd mondjak, mert áttekinteni ezt az időszakot - a nagy létszámmozgás miatt - úgysem tudtam volna. De talán érdekes lehet, hogy most, 1993. december 6-án, a könyvtárosként működő (ha gyeseen van, ha éppen helyettesít) státuszban 39-en vagyunk. Ebből 8 végzett egyetemet, 14 főiskolát, 17-nek középfokú könyvtárosi végzettsége van, ill. most szerzik azt meg. Végignéztem, hogy a 39-ből (durván 40-ből) 10 nem itt szerezte meg a diplomáját. A többi 30 vagy 29 az innen tanult, vagy tanul.

Azt akartam érzékeltetni, hogy nagyon kevés "kész ember" érkezett ehhez a könyvtárhoz, különösen kevés olyan, aki

egyetemet végzett, vagy ha érkezett, akkor egy-két évig, vagy addig sem volt itt. Igazából azok maradtak meg jórészt, akik innen tanultak - becsületből vagy ragaszkodásból-e? - de a helyzet ez.

*

Nagyon elment az idő. Nem szólok a kiállításokról, a kiadványokról. Semmiről sem szólok már.

Az egyébek között csak megemlítem, hogy voltak bizonyos korszakos vagy jelentős évek a könyvtár életében. Pl. 1969-ben alapítottuk meg a törzsgárdát, akkor még a megyében 10, 15, 20 éve dolgozó könyvtárosokat is számba vettük.

Beszélhetnék arról, hogy hogy s mint birkóztunk meg az 5 napos munkahétre való áttéréssel (1982), mit jelentett a bérbruttósítás (1988). Visszatérve a könyvkötészetre, ahol azonos létszámmal dolgoznak, mint 1956-ban, az ötszörösét teljesítik az akkorinak. Nyilvánvalóan a technika, a technológia változása eredményeként is.

Felemlégethetném, hogy ez időszakban 4 igazgatója volt az intézménynek: öt évig Könczöl Imre, jó három évig Kiss Andor, húsz évig Csongor Endréné, Escher Ilona tizenegy évig. Az ő működésük nagyon meghatározó volt. Beszélhetnék azokról is, akik nehéz, átmeneti helyzetben segítettek minket, mint például Lébényi Pál (1957), vagy az előbb emlegetett Páldy Róbert, vagy Kerekes Bandi bácsi, aki már nincs közöttünk. Átmeneti helyzetben helytállt Tóth Gyurka és így tovább.

Ezek mind olyan dolgok, amiket meg kellene írni, legalábbis pontosan és aprólékosan - s meg is lehetne - ahogy Kéqli Feri a most megjelent könyvében az első 60 évről megtette.

Hogy még mit lehetne mondani? Például illet: hogy a költözések alkalmával mit bírtak ki a könyvtárosok? Ne haragudjanak, ne haragudjatok hogy ezt még elmondom. Igen, a sok-sok költözés! Volt idő, amikor azt mondták, hogy elég, nem cipekedünk, nem fogjuk tovább a kosarat. S akkor azt mondták, jó, tényleg rendeljünk ide férfiakat, fogd meg legényeket, s fizessük meg őket. Igenám, de a mi derék szállítómunkásaink

néhány óra múlva megszöktek, még a fizetéséről is lemondva, s folytathattuk mi a költöztetést, mint már annyiszor előtte és utána is.

Aki dolgozott itt kicsit is huzamosabb ideig, annak biztosan van ilyen költöztető-szállító élménye, s biztosan van egy kulcshistóriája. De erről majd a baráti beszélgetésen essék szó.

Köszönöm a türelmüket.

H e g e d ű s É v a

A baráti beszélgetés kitartó résztvevői

Fejér megye településeinek közművelődési könyvtári ellátása 1993-ban

1993 végén a megye önkormányzati könyvtárhálózatában 129 könyvtárat regisztráltunk, 102 önálló intézményt és 27 fiókkönyvtárat. A 129 intézmény közül 27 városban, 102 községben működik. Az év folyamán Bicskén szűnt meg két városi fiókkönyvtár. Sajnálatos, hogy 7 községi könyvtár szüneteltette működését. /Bodmér, Gánt, Moha, Pettend, Ráckeresztúr, Sárkeszi, Válg/

Az év során új helyre költözött, jobb körülmények közé került a bicskei Vajda János Városi Könyvtár és a pusztaszabolcsi községi könyvtár.

A megye önkormányzati könyvtárhálózatában az állomány gyarapítására 13 323 253 Ft-ot fordítottak. 1 238 662 Ft-tal többet, mint előző évben. Az állománygyarapításra fordított összeg növekedése ellenére is 1993-ban 8 193 db dokumentummal kevesebb került a könyvtárak állományába, mint 1992-ben. A gyarapításra fordított összeg növekedése nem tart lépést a könyvek áremelkedésével. Míg 1992-ben a beszerzett dokumentumok átlagára 255,56 Ft volt, addig 1993-ban 340,80 Ft. Az áremelkedés 33,35 %-os volt, a beszerzésre fordított összeg emelkedése csupán 10,24 % volt. A 7 szünetelő könyvtáron kívül állománygyarapításra nem fordított összeget Soponya, Felcsut, Alcsutdoboz, Úrhida, Alsószentiván. 10.000 Ft alatti összeget fordított állománygyarapításra 11 település könyvtára. /20-30 db könyvet lehet ebből az összegből vásárolni./

Az önkormányzati könyvtárakba 53 448 olvasó iratkozott be, a látogatók száma 583 349 fő, a kikölcsönzött dokumentumok száma 1 223 567 db volt. A beiratkozott olvasók száma 2 385 fővel, a látogatók száma 15 767 fővel, a kölcsönzött dokumentumok száma 67 336-tól nőtt az év folyamán. Az olvasók 57,69 %-a a hat város önkormányzati könyvtáraiba iratkozott be és az összes könyvtári látogató 58,89 %-át regisztrálták ezekben a könyvtárakban.

Sajnálatos, hogy csak négy önkormányzati könyvtár rendelkezik számítógéppel. A Megyei Könyvtár 6, a székesfehérvári Városi Könyvtár 4, a móri Városi Könyvtár 2, a sárbogárdi Városi Könyvtár 1 géppel. A videoval rendelkező könyvtárak száma 12.

E s c h e r I l o n a

FEJÉR MEGYE TELEPÜLÉSEINEK KÖZMOVELŐDÉSI KÖNYVTARI ELLÁTÁSA 1993-BAN

SOR- SZÁM	VÁROS, KÖZSÉG	NÉ- PES- SÉG	MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK				FORGALMI ADATOK								VISZONYSZÁMOK																				
			A KÖNYV- TÁRHELYI- SÉBÉK ALAPTER. #	FOFOGL. KÖNYV- TÁROSDOK SZÁMA	LELTAR- BA VETT ALL. EGYS. SZÁMA	HELYBEN LÉVO ALLOMÁNY	AZ ALL. GYAR. FORDÍTOTT Ft.		BEÍRAT- KOZOTT OLVASOK SZÁMA	LATOGA- TOK SZÁMA	KOL- CSONZOK SZÁMA	KOLCS. ALL. EGYS. SZÁMA	A 14 ÉVES ÉS FIATALABB				ELLA- TOTTS. LAKOS	OLVASO ELL. OLVASO	OLVASO ARANY LAKOS	OLVASO #RDEKL LAKOS	LAKOS #RDEKL LAKOS	LATOG. INTENZ OLVASO	FORGAS SEB. KOLCS. EGYS./ HELYE. LÉVO	BESZER KVOTA KIEG LAKOS	ÁTLAG- AR FT/ BESZER ALL. EGYS. #	TAROL INDEX									
							EREDETI KÖLT- SÁRVET.	ÖSSZE- SEN					BEÍRAT- KOZOTT OLVASOK SZÁMA	LATOGA- TOK SZÁMA	KOL- CSONZOK SZÁMA	KOLCS. ALL. EGYS. SZÁMA											ALL. EGYS./ LAKOS	ALL. EGYS./ OLVASO	OLV./ LAKOS	KOLCS. ALL. EGYS./ OLVASO	KOLCS. ALL. EGYS./ LAKOS	LATOG. OLVASO	KOLCS. EGYS./ HELYE. LÉVO	KIEG LAKOS	FT/ BESZER ALL. EGYS. #
							5.	6.					7.	8.	9.	10.											11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.
VÁROSDOK																																			
1	Székesfehérvár	106958	3549	57	14546	494312	4336000	5625209	21713	245233	131813	442008	5678	67945	32117	93811	4.5	22.8	19.9	20.4	4.1	11.3	0.9	51.6	386.7	139.3									
2	Mór	14838	524	13	2699	83060	598305	779152	2493	24129	14325	50668	919	6736	5210	20280	5.6	32.3	16.8	20.3	3.4	9.7	0.6	52.5	288.7	158.5									
3	Sárbogárd	13115	502	8	946	64895	250000	279867	2191	27139	18857	59400	1252	16828	11383	28270	4.9	29.8	16.6	27.2	4.5	12.4	0.9	21.3	295.8	129.3									
4	Bicske	11291	603	7	1370	61735	385197	415181	1976	20513	9692	33851	680	7059	2926	8897	5.5	31.2	17.5	17.1	3.0	10.4	0.5	36.8	303.1	102.4									
5	Bárdony	8273	428	2	1488	31667	360000	470448	1525	12834	8018	31417	552	5551	3148	9419	3.8	20.8	18.4	20.6	3.8	8.4	1.0	56.9	316.2	74.0									
6	Enying	7150	326	3	812	27318	239068	239068	946	13635	6448	22617	415	7225	3249	8730	3.8	28.9	13.2	23.9	3.2	14.4	0.8	33.4	294.4	83.9									
ÖSSZESEN		163625	5932	90	21861	762987	6168570	7808925	30834	343483	189153	639961	5496	111344	58033	169407	4.7	24.7	18.8	20.8	3.9	11.1	0.8	47.7	357.2	128.6									
KÖZSÉGEK																																			
7	Ercsi	7507	152	2	545	21555	193586	193586	924	9716	8342	30986	437	5628	4550	14383	2.9	23.3	12.3	33.5	4.1	10.5	1.4	25.8	355.2	141.8									
8	Pusztaszabolcs	5860	131	1	610	12504	174407	179895	480	3334	2667	8584	230	1843	1378	3333	2.1	26.1	8.2	17.9	1.5	6.9	0.7	30.7	294.9	95.5									
9	Polgárdi	5838	142	2	431	17139	158607	158607	744	6399	4468	15915	323	2925	2003	5898	2.9	23.0	12.7	21.4	2.7	8.6	0.9	27.2	368.0	129.7									
10	Csákvár	4898	200	2	306	22973	107898	117865	636	6982	5038	18453	251	3664	2301	7874	4.7	36.1	13.0	29.0	3.8	11.0	0.8	24.1	385.2	114.9									
11	Mezőfalva	4616	130	2	567	21792	237657	237657	816	10466	6685	24311	336	4337	3502	8853	4.7	26.7	17.7	29.8	5.3	12.8	1.1	51.5	419.1	167.6									
12	Seregélyes	4549	185	1	566	15571	169748	169748	622	7310	7091	25737	307	4777	4589	16361	3.4	25.0	13.7	41.4	5.7	11.8	1.7	32.3	298.9	84.2									
13	Narutonvásár	4360	115	1	559	17026	204740	204740	666	10323	5835	13842	345	5251	2933	6623	3.9	25.6	15.3	20.8	3.2	15.5	0.8	47.0	366.3	148.1									
14	Velence	4254	205	2	547	16168	257314	257314	726	4636	3931	14500	322	2587	2047	6761	3.8	22.3	17.1	20.0	3.4	6.4	0.9	60.5	470.4	78.9									
15	Rácalmás	4052	72	1	481	12774	60300	169602	302	4176	2287	8978	212	2431	1715	5907	3.2	42.3	7.5	29.7	2.2	13.8	0.7	41.9	352.6	177.4									
16	Ábra	3941	99	0	287	10174	73334	73334	310	3960	3452	10361	193	2720	2263	5818	2.6	32.8	7.9	33.4	2.6	12.8	1.0	18.6	255.5	102.8									
17	Szabadbattyán	3931	88	1	244	10714	113000	113000	991	9697	7697	26198	351	5091	3867	14105	2.7	10.8	25.2	26.4	6.7	9.8	2.4	28.7	463.1	121.9									
18	Bondák	3831	150	1	82	13677	44740	44740	450	2642	1814	5715	176	1116	762	2139	3.6	30.4	11.7	12.7	1.5	5.9	0.4	11.7	545.6	91.2									
19	Pérkáta	3738	260	1	371	15692	177342	177342	657	14236	8709	20290	268	6621	3964	8004	4.2	23.9	17.6	30.9	5.4	21.7	1.3	47.4	478.0	50.4									
20	Előszállás	3631	173	1	254	15086	107664	107664	445	4086	2991	9475	157	2827	1410	3361	4.2	33.9	12.3	21.3	2.6	9.2	0.6	29.7	423.9	37.2									
21	Ádony	3459	102	1	225	12559	60000	85001	331	3500	1774	5476	150	1683	919	2569	3.6	37.9	9.6	16.5	1.6	10.6	0.4	24.6	377.8	122.1									
22	Nagyvenyim	3367	83	1	334	12288	85896	85896	645	2418	2345	12564	176	1732	1662	9347	3.6	19.1	19.2	19.5	3.7	3.7	1.0	25.5	257.2	148.0									
23	Sársod	3233	92	1	296	10176	81143	81143	443	5409	3947	13812	163	2378	1827	6387	3.1	23.0	13.7	31.2	4.3	12.2	1.4	25.1	274.1	110.6									

S O R S Z Á M	VÁROS, NYISÉG	NÉ- PES- SÉG	MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK					FORGALMI ADATOK								VÍZSZÁMOK																				
			A KÖNYV- TÁRHELYI- SÉGEK ALAPTER.	FŐFÜGL- KÖNYV- TÁRSOK SZÁMA	LELTAR- BA VETT ALL. EGYS. SZÁMA	HELYBEN LÉVO ALLOMÁNY	AZ ALL.GYAR. FORDÍTOTT Ft.		BEIRAT- KÖZÖTT OLVASOK SZÁMA	LATOGA- TOK SZÁMA	KOL- CSONZÓV SZÁMA	POLCS. ALL. EGYS. SZÁMA	A 14 ÉVES ÉS FIATALABB				ELLA- TOTIS.	OLVASO ELL.	OLVASO ARANY	OLVASO ERDEKL	LAKOS ERDEKL	LATOG. INTENZ	FORGÁS SEB.	BESTER KVOTA	ÁTLAG- AR	TAROL INDEX										
							EPEDETI KÖLT- SÉGVET.	OSSZE- SEN					BEIRAT- KÖZÖTT OLVASOK SZÁMA	LATOGA- TOK SZÁMA	KOL- CSONZÓV SZÁMA	POLCS. ALL. EGYS. SZÁMA											ALL. EGYS./ LAVOS	ALL. EGYS./ OLVASO	OLV./ LAKOS %	POLCS. ALL. EGYS./ OLVASO	POLCS. ALL. EGYS./ LAKOS	LATOG/ OLVASO	KOLCS/ EGYS./ HELYB. LÉVO	YIEG FT/ LAKOS	FT/ BESTER ALL. EGYS.	ALL. EGYS./ #
24	Bakonycsérnye	3156	107	1	308	11395	131988	131988	366	4868	3885	13968	222	3433	2589	6802	3.6	31.1	11.6	38.2	4.4	13.3	1.2	41.8	428.5	106.5										
25	Etyek	3144	158	1	1034	16420	151979	163198	635	13308	6853	28354	252	5570	2966	11232	5.2	25.9	20.2	44.7	9.6	21.0	1.7	51.9	157.8	103.9										
26	Lepsény	2963	125	1	134	8554	41914	43081	369	2925	1548	4808	161	1300	726	2032	2.9	27.7	16.4	15.6	1.6	9.5	0.6	14.5	321.5	88.4										
27	Xápolnásnév	2959	85	0	262	9723	82945	82945	196	1321	1212	3564	54	486	434	1002	3.3	49.6	6.6	18.2	1.1	6.7	0.4	28.0	316.6	114.4										
28	Cece	2829	78	1	94	9529	32769	32769	311	2668	1436	3157	156	1532	844	1573	3.4	30.6	11.0	10.2	1.1	5.6	0.3	11.6	346.6	122.2										
29	Ráckeresztúr	2691	66	0	0	5169	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	36.2										
30	Baracs	2681	141	1	413	14566	85000	148065	351	4094	2402	7229	170	2490	1203	2942	5.4	41.5	13.1	20.6	2.7	11.7	0.5	58.2	358.5	103.3										
31	Lovacserény	2608	114	1	232	7632	102795	102795	337	2921	2378	6662	170	1728	1443	3191	2.9	22.6	12.9	19.8	2.6	8.7	0.7	39.4	443.1	86.9										
32	Kálóz	2587	60	1	114	11536	34275	34275	247	2499	2358	8171	150	1659	1528	5158	4.5	46.7	9.5	33.1	3.2	10.1	0.7	13.2	300.7	192.3										
33	Dég	2520	100	0	91	11559	30569	30569	117	955	481	1152	74	670	358	798	4.6	98.8	4.6	9.8	0.5	8.2	0.1	12.1	335.9	115.6										
34	Sárszentahály	2475	48	0	154	7037	48838	48838	136	704	706	1317	65	554	554	942	2.8	51.7	5.5	9.7	0.5	5.2	0.2	19.7	317.1	148.6										
35	Baracska	2471	83	0	16	6090	0	3491	97	702	485	1597	56	575	377	1180	2.5	62.8	3.9	16.5	0.6	7.2	0.3	1.4	218.2	73.4										
36	Ivánca	2435	72	1	101	9431	60510	60510	217	3287	2590	7714	118	2130	1921	5157	3.9	43.5	8.9	35.5	3.2	15.1	0.8	24.9	599.1	121.0										
37	Lajosménfő	2430	60	1	88	9956	32119	32119	262	3781	3087	10174	113	2097	1763	5147	4.1	38.0	10.8	38.8	4.2	14.4	1.0	13.2	365.9	165.9										
38	Kisláng	2421	91	1	343	11319	106789	157225	330	2748	1601	4532	215	2398	1253	2814	4.7	34.3	13.6	13.7	1.9	8.3	0.4	64.9	458.4	124.4										
39	Pusztaványa	2352	92	0	195	12796	55122	60502	212	1765	1428	4188	98	977	775	1935	5.4	60.4	9.0	19.8	1.8	8.3	0.3	25.7	310.3	139.1										
40	Pákoz	2309	56	0	72	8881	33932	33932	264	2694	2384	7978	164	1663	1454	4159	3.8	33.6	11.4	30.2	3.5	10.2	0.9	14.7	471.3	158.6										
41	Mezőszilas	2270	268	1	367	12995	80000	138785	641	3409	1764	10078	243	2311	1038	4368	5.7	20.3	28.2	15.7	4.4	5.3	0.8	61.1	378.1	49.5										
42	Sárkeresztúr	2158	37	0	20	4721	7615	7615	47	993	969	5456	20	525	501	2752	2.2	100.4	2.2	116.1	2.5	21.1	1.2	3.5	380.8	127.6										
43	Álaj	2116	45	0	277	5872	95000	100573	207	1959	1329	5498	125	1480	1038	4025	2.8	28.4	9.8	26.6	2.5	9.6	0.9	47.5	363.1	120.5										
44	Szabadegyháza	2097	52	0	17	5085	17442	17442	185	1230	1011	4704	112	972	813	3600	2.4	27.5	8.8	25.4	2.2	6.6	0.9	3.3	1026.0	97.9										
45	Vál	2086	50	0	0	9251	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	185.0										
46	Soponya	2054	64	0	0	5924	0	0	73	1070	1070	4803	53	650	650	3273	2.9	81.2	3.6	65.8	2.3	14.7	0.6	0.0	0.0	480.1										
47	Pázmány	2022	64	0	264	7166	60000	64700	199	3285	1809	5878	92	2384	1315	3643	3.6	35.7	9.8	29.5	2.9	16.5	0.8	31.8	289.2	111.0										
48	Mány	1982	41	0	181	7624	55538	55538	210	2350	1968	5862	108	1314	1040	2701	3.8	36.3	10.6	27.9	3.0	11.2	0.2	28.0	366.8	186.0										
49	Iáoely	1949	40	0	304	9133	90772	96772	203	1381	1337	6480	81	722	700	2753	4.7	45.0	10.4	31.9	3.5	6.8	0.7	49.7	318.3	228.3										
50	Fehérvárcsurgó	1811	102	0	109	7600	33830	33830	71	702	684	2089	45	474	465	1474	4.2	107.0	3.9	29.4	1.2	9.9	0.2	19.7	310.4	74.5										
51	Szilágy	1776	25	0	199	4680	19995	19995	342	893	432	1255	110	395	187	617	2.6	13.7	19.3	3.7	0.7	2.6	0.3	11.3	100.5	167.2										
52	Besenyő	1719	48	0	146	6574	47755	47755	101	715	662	2206	57	499	480	1635	3.8	65.1	5.9	21.8	1.3	7.1	0.2	27.3	327.1	137.0										

S O R S Z Á M	VÁROS, KÖLSE	NÉ- PES- SÉG	MOKODÁSI FELTÉTELEK				FORGALMI ADATOK										VISZONYSZÁMOK																			
			A KONYV- TÁRHELY- SÉGEK ALAPTER.	FOFOGL- KONYV- TÁRÁSOK SZÁMA	LELTAR- BA VEIT ALL. EGYS. SZÁMA	HELYGEN LEVO ALLOMANY	AZ ALL.GYAR. FORDITOTT FR.		BEIRAT- KOZOTT OLVASOK SZÁMA	LATOGA- TOG SZÁMA	KOL- CSOMZOK SZÁMA	KOLCS. ALL. EGYS. SZÁMA	A 14 ÉVES ÉS FIATALABB				ELLA- TOTTS. LAKOS EGYS./ LAKOS	OLVASO ELL. EGYS./ OLVASO	OLVASO ARANY OLV./ LAKOS %	OLVASO ÉRDEK. KOLCS. ALL. EGYS./ LAKOS	LAKOS ÉRDEK. KOLCS. ALL. EGYS./ LAKOS	LATOG/ OLVASO INTENZ	FORGAS SÉB. KOLCS. HELYB./ EGYS./ LEVO	BESZER KVOTA FT/ LAKOS	ATLAG- ÁR FT/ BESZER EGYS.	TÁROL INDEI ALL. EGYS./ #										
							EREDETI YOLT- SÉGVET	OSSZE- SEN					BEIRAT- KOZOTT OLVASOK SZÁMA	LATOGA- TOK SZÁMA	KOL- CSOMZOK SZÁMA	KOLCS. ALL. EGYS. SZÁMA											ALL. EGYS./ LAKOS	ALL. EGYS./ OLVASO	OLV./ LAKOS	KOLCS. ALL. EGYS./ OLVASO	KOLCS. ALL. EGYS./ LAKOS	LATOG/ OLVASO HELYB.	KOLCS. HELYB./ EGYS./ LEVO	KIEG FT/ LAKOS	FT/ BESZER EGYS.	ALL. EGYS./ #

53	Nádassladány	1690	70	0	176	8650	71467	71487	228	5436	4521	12112	89	2126	1875	6274	5.1	37.7	13.4	57.5	7.7	23.0	1.5	47.2	406.1	123.6
54	Szár	1666	36	0	134	7773	33656	36729	216	3085	2630	6497	91	1387	1326	3275	4.7	76.0	13.0	20.1	3.9	14.3	3.8	22.0	274.1	215.9
55	Vértessacska	1641	76	0	105	6760	19327	22743	120	1816	864	3474	46	606	509	1736	4.1	56.3	7.2	29.0	2.1	9.5	0.5	13.9	216.6	88.9
56	Pátka	1629	32	0	259	6817	72306	82515	116	1442	1197	5791	62	849	674	3249	4.2	58.8	7.1	49.9	3.6	12.4	0.8	50.7	318.6	213.0
57	Felcsút	1509	42	0	0	7568	0	0	35	143	174	312	30	63	54	147	5.0	216.2	2.3	6.9	0.2	4.1	0.0	0.0	0.0	160.2
58	Nagykarácsony	1453	28	0	42	5708	9930	9930	280	1159	1110	2740	110	650	630	1636	3.9	20.4	19.3	9.8	1.9	4.1	0.5	6.8	236.4	203.9
59	Magyaralmás	1416	80	0	61	6770	14677	14677	68	641	438	1051	47	519	345	876	4.8	99.6	4.0	15.5	0.7	9.4	0.2	10.4	240.6	84.5
60	Tác	1413	53	0	67	4847	17646	17646	58	392	376	1582	29	200	192	655	3.4	83.6	4.1	27.3	1.1	6.6	1.3	12.5	263.4	91.5
61	Csór	1413	42	0	108	6890	25006	25915	132	1416	1416	6365	51	938	938	5825	4.9	52.2	9.3	47.8	4.5	10.7	0.9	20.7	240.0	184.0
62	Alcsútdobó	1411	50	0	0	8062	0	0	149	797	558	1609	111	735	504	1474	5.7	54.2	10.6	10.8	1.1	5.3	0.2	0.0	0.0	161.6
63	Izszakszentgy.	1383	70	0	185	7900	49198	49399	185	1050	1001	3695	101	741	792	1845	5.7	42.7	13.4	20.0	2.7	5.7	0.5	25.7	267.0	112.9
64	Tordas	1355	105	0	329	5854	70000	73961	231	2581	2198	6579	116	1324	1003	2104	4.3	25.3	17.0	28.5	4.9	11.2	1.1	54.6	224.8	55.8
65	Sárszentágotya	1347	25	0	15	6060	3852	3852	85	477	402	769	73	401	318	692	4.5	68.1	6.6	8.6	0.6	5.4	0.1	2.9	256.8	242.4
66	Mezőszentgyörgy	1306	100	0	163	6617	13374	22425	192	2618	1186	5184	85	1152	887	2451	5.1	34.5	14.7	28.6	4.2	13.6	0.8	17.2	137.6	66.2
67	Égar	1254	40	0	301	6980	49924	49924	102	1329	1326	3192	48	868	865	1817	5.6	68.4	8.1	31.3	2.5	13.0	0.5	39.3	165.9	174.5
68	Cajkberény	1244	38	0	111	6034	34302	35830	299	2953	2671	12876	99	1571	1425	6722	4.9	20.2	24.0	43.1	10.4	9.9	2.1	28.8	322.8	159.3
69	Nagyföld	1194	12	0	32	6030	7686	7686	141	1830	1830	5891	87	1423	1423	4354	5.1	42.8	11.8	41.8	4.9	13.0	1.0	6.4	240.2	502.5
70	Sárkeresztés	1182	35	0	94	3927	18064	18064	114	1331	1312	3850	49	899	886	2446	3.3	34.4	9.6	33.8	5.3	11.7	1.0	15.3	192.2	112.2
71	Jendr	1152	48	0	95	2993	18565	18565	81	1665	1665	3045	81	1212	1212	2111	2.6	37.0	7.0	37.6	2.6	20.6	1.0	16.1	195.4	62.4
72	Mezőkomárom	1108	90	0	33	6348	8919	8919	70	649	649	3026	27	521	521	1802	5.7	90.7	6.3	43.2	2.7	9.3	0.5	8.0	270.3	70.5
73	Büvöd	1095	48	0	46	5044	18105	18105	58	1209	773	1422	62	836	553	965	4.6	51.5	8.9	14.5	1.3	12.3	0.3	16.5	393.6	105.1
74	Beloiannisz	1087	80	0	338	7876	0	46073	215	712	657	2797	59	330	298	772	7.2	36.6	19.8	13.0	2.6	3.3	0.4	42.4	136.3	98.5
75	Kincsesbánya	1087	142	1	204	15844	101914	101914	223	2740	1276	4509	97	1219	537	1617	14.6	71.0	20.5	20.2	4.1	12.3	0.3	93.8	499.6	111.6
76	Orhida	1034	8	0	0	2215	0	0	45	434	433	1327	12	223	222	589	2.1	49.2	4.4	29.5	1.3	9.6	0.6	0.0	0.0	276.9
77	Vajta	1024	60	0	46	5821	18602	18602	142	2427	2067	3867	107	1612	1654	3108	5.7	41.0	13.9	27.2	3.8	17.1	0.7	18.2	404.4	97.0
78	Szabadszédő	1021	60	0	97	5562	23571	23571	74	397	384	873	42	215	210	492	5.4	75.2	7.2	11.8	0.9	5.4	0.2	23.1	243.0	92.7
79	Csabdi	1014	48	0	299	8649	60000	75694	207	3118	1343	4208	136	2478	1015	2873	8.5	41.8	20.4	20.3	4.1	15.1	0.5	74.6	253.2	180.2
80	Hantos	1011	27	0	11	4246	2313	2313	87	652	569	2061	52	413	346	1077	4.2	48.8	8.6	23.7	2.0	7.5	0.5	2.3	210.3	157.3
81	Balinka	1000	32	0	11	6267	1440	1440	94	180	189	1065	15	86	80	480	6.3	66.7	9.4	11.3	1.1	1.9	0.2	1.4	130.9	195.8
82	Csókab	998	36	0	175	5366	35000	49795	178	860	752	2326	91	498	451	1430	5.4	30.1	17.8	13.1	2.5	4.8	0.4	49.9	319.2	149.1

S O R S Z A M	VÁROS, KÖZSÉG	Ne- PES- SÉG	MOKDÉSI FELTÉTELEK				FÖRGALMI ADATOK								V I S Z O N Y S Z Á M O K																				
			A KÖNYV- TÁRHELYI- SÉGEK ALAPTEK.	FŐFÜG- GÖNYV- TÁRSOY SZÁMA	LELTÁR- BA VETT ALL. SZÁMA	HELYBEN LÉVO ALLOMÁNY	AZ ALL. ÉVÁR. FÖRDÍTÖTT FT.		BEIRAT- KOZOTT OLYASOK SZÁMA	LATOGA- TOK SZÁMA	KOL- CSONZOK SZÁMA	KOLCS. ALL. EGYS. SZÁMA	A 14 ÉVES ÉS FIATALABB				ELLA- TÖTTÖS.	OLVASO ELL.	OLVASO ARANY	OLVASO ÉRDEKL	LAKOS ÉRDEKL	LATOQ. INTENZ	FÖRGAŠ SEB.	BESZER KVOTA	ATLÁG- ÁR	TÁROL INDEX									
							EREDETI KÖL- SÉGVET.	ÖSSZE- SEN					BEIRAT- KOZOTT OLYASOK SZÁMA	LATOGA- TOK SZÁMA	KOL- CSONZOK SZÁMA	KOLCS. ALL. EGYS. SZÁMA											ALL. EGYS./ LAKOS	ALL. EGYS./ OLVASO	OLV./ LAKOS	KOLCS. ALL. EGYS./ OLVASO	KOLCS. ALL. EGYS./ LAKOS	LATOQ. EGYS./ HELYB. LÉVO	KIEG FT/ LAKOS	F1/ BESZER ALL. EGYS.	ALL. EGYS./

13 Csösz	997	60	0	16	4925	3340	3340	128	992	984	3319	76	612	604	1803	4.9	38.5	12.8	25.9	3.3	7.8	0.7	3.4	208.8	32.1	
34 Kőszárhegy	948	20	0	100	2000	34000	34000	115	315	311	1006	38	168	168	542	2.1	17.4	12.1	8.7	1.1	2.7	0.5	25.9	340.0	100.0	
87 Kisapostol	934	32	0	74	3641	19191	19191	62	425	237	622	33	208	105	242	3.9	58.7	6.6	10.0	0.7	6.9	0.2	20.5	259.3	113.9	
96 Kájász	930	54	0	90	4325	30000	33433	177	1761	1448	2322	82	992	787	1219	4.7	24.4	19.0	13.1	2.5	9.9	0.5	35.9	371.5	90.1	
13 Isztimér	920	50	0	369	8298	40000	59193	156	4650	2221	7225	69	2727	1471	4731	9.0	53.2	17.0	46.3	7.9	29.8	0.9	64.3	152.2	166.0	
21 Vértesszőlős	918	16	0	110	4754	25000	28041	76	366	276	744	51	265	207	530	5.2	62.6	8.3	9.8	0.8	4.8	0.2	30.5	254.9	297.1	
24 Tabajd	910	50	0	156	4454	38644	38644	99	302	256	303	46	126	110	138	4.9	45.0	10.7	3.1	0.3	1.1	0.1	42.5	247.7	39.5	
90 Füle	900	70	0	102	5084	41688	41688	118	1623	1552	3916	73	871	851	2190	5.6	63.1	13.1	33.2	4.4	13.8	0.8	46.3	408.7	72.5	
94 Mátysjárdó	843	36	0	16	3319	7884	7884	34	34	34	322	25	25	25	149	3.9	97.6	4.0	9.5	0.4	1.0	0.1	9.4	492.8	92.2	
92 Seregres	839	60	0	137	5378	30000	49400	86	997	921	3202	48	525	510	1340	6.4	62.5	10.3	37.2	3.8	11.6	0.6	58.9	360.6	89.6	
95 Bánt	827	60	0	0	5454	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
94 Vereb	790	94	0	10	4646	1834	1834	39	1338	865	2358	23	1232	774	1965	5.9	119.1	4.9	65.6	3.2	34.3	0.6	2.3	193.4	49.4	
95 Alsószentiván	749	43	0	0	5657	0	0	56	774	386	1149	43	583	257	618	7.6	97.5	7.7	19.8	1.5	13.3	0.2	0.0	0.0	0.0	131.5
96 Süköd	696	28	0	62	4082	20052	23052	129	834	805	3380	47	456	431	1127	5.9	31.6	18.5	26.2	4.9	6.5	0.8	33.1	281.1	145.8	
93 Nagyveleg	632	26	0	79	5327	20000	23614	72	796	671	1839	45	527	461	1327	8.4	74.0	11.4	25.5	2.9	11.1	0.3	27.4	298.9	204.9	
92 Sárkeszi	473	12	0	0	1708	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	142.3
99 Nadap	415	25	0	49	3229	16927	16927	52	335	292	753	23	156	135	332	7.8	62.1	12.5	14.5	1.8	6.4	0.2	40.8	345.4	129.2	
100 Sörd	399	26	0	35	2251	9000	10392	50	849	600	1199	34	608	453	902	5.6	45.0	12.5	24.0	3.0	17.0	0.5	26.0	296.9	86.6	
104 Meha	331	20	0	10	1602	10000	10000	18	99	94	310	10	48	48	163	4.8	89.0	5.4	17.2	0.9	5.5	0.2	30.2	1000.0	80.1	
98 Bodmér	267	0	0	0	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
103 Bakonykúti	112	39	0	0	108	0	0	22	115	22	29	1	45	7	11	1.0	4.9	19.6	1.3	0.3	5.2	0.3	0.0	0.0	0.0	2.8

MEGYE ÖSSZ. 360736 13087 123 39093 1555277 11161555 13323253 53448 583349 365987 1223567 20023 245748 156989 466009 4.3 29.1 14.8 22.9 3.4 10.9 0.8 36.9 341.3 118.8

MUTATÓ AZ 1993. ÉVI STATISZTIKAHOZ

Aba.....	16	Mány.....	48
Adony.....	21	Martonvásár.....	13
Alap.....	43	Mátyásdomb.....	91
Alcsútdoboz.....	62	Mezőfalva.....	11
Alsószentiván.....	95	Mezőkomárom.....	72
Bakonycsernye.....	24	Mezőszentgyörgy.....	66
Bakonykúti.....	103	Mezőszilas.....	41
Balinka.....	81	Moha.....	101
Baracs.....	30	Mór.....	2
Baracska.....	35	Nadap.....	99
Beloianisz.....	74	Nádasdladány.....	53
Besnyő.....	52	Nagykarácsony.....	58
Bicske.....	4	Nagylók.....	69
Bodajk.....	18	Nagyveleg.....	97
Bodmér.....	102	Nagyvenyim.....	22
Cece.....	28	Pákozd.....	40
Csabdi.....	79	Pátka.....	56
Csákberény.....	68	Pázmánd.....	47
Csákvár.....	10	Perkáta.....	19
Csókakó.....	82	Polgárdi.....	9
Csór.....	61	Pusztaszabolcs.....	8
Csösz.....	83	Pusztavám.....	39
Dég.....	33	Rácalmás-Kulcs.....	15
Dunaújváros		Ráckeresztúr.....	29
ld. munkahelyi.....		Sárbogárd.....	3
Előszállítás.....	20	Sáregres.....	92
Enying.....	6	Sárkeresztés.....	70
Ercsi.....	7	Sárkeresztúr.....	42
Etyek.....	25	Sárkeszi.....	98
Fehérvárcsurgó.....	50	Sárosd.....	23
Felcsut.....	57	Sárszentágota.....	65
Füle.....	90	Sárszentmihály.....	34
Gánt.....	93	Seregélyes.....	12
Gárdonyi.....	5	Soponya.....	46
Gyúró.....	73	Söréd.....	100
Hantos.....	80	Sukoró.....	96
Igar-Vámszőlőhegy.....	67	Szabadbattyán.....	17
Iszkaszentgyörgy.....	63	Szabadegyháza.....	44
Isztimér.....	87	Szabadhidvég.....	78
Ivánca.....	36	Szár.....	54
Jenő.....	71	Szárliget.....	51
Kajászó.....	86	Székesfehérvár.....	1
Káloz.....	32	Tabajd.....	89
Kápolnásnyék.....	27	Tác.....	60
Kincsesbánya.....	75	Tordas.....	64
Kisapostag.....	85	Urhida.....	76
Kisláng.....	38	Vajta.....	77
Köszárnegy.....	84	Vál.....	45
Lajoskomárom.....	37	Velence.....	14
Lepsény.....	26	Vereb.....	94
Lovasberény.....	31	Vértésacsa.....	55
Magyaralmás.....	59	Vértésboglár.....	88
Zámoly.....	49		

FEJÉR MEGYE MUNKAHELYI KÖZMŰVELŐDÉSI KÖNYVTARAI 1993-BAN

SORSZÁM	TELEPÜLÉS	VÁLLALAT, INTÉZMÉNY	DOLGOSOK SZÁMA	KÖZADÁSI FELTÉTELEI				FORGALMI ADATOK				VISZONYSZÁMOK											
				A KÖNYV- TÁRHELYI- SEGÉY- ALAPTER.	POPUL- KÖNYV- TÁRSASÁG SZÁMA	LELTÁR- BA VÉST ALL.	HELYESEN LEVO ALLOWAN- Y	AZ ALL. STAR. FORBITOTT P. EREDETI KÖT- SŐK SZÁMA	BEIRAT- KÖZÖTT OLVASÓ- SZÁMA	LÁTOGA- TÓK SZÁMA	KÖL- CSONZÉKI SZÁMA	KÖLCS. ALL. EGYS. SZÁMA	ELLA- TOTT SZÁMA	OLVASO ELL. SZÁMA	OLVASO ARANY SZÁMA	OLVASO ERDEK SZÁMA	DOLG. ERDEK SZÁMA	LÁTOG/ INTENZ SZÁMA	FORGAS/ SZERB. SZÁMA	BESZER/ LEVOTA SZÁMA	ÁTLAG/ AR SZÁMA	TÁROL/ INDEX SZÁMA	
								EREDETI KÖT- SŐK SZÁMA	ÖSSZE- SEN SZÁMA				ALL. EGYS. DOLGO- ZÓ	ALL. EGYS. DOLGO- ZÓ	OLV./ DOLG. %	KÖLCS. EGYS./ OLVASO DOLG.	KÖLCS. EGYS./ OLVASO DOLG.	LÁTOG/ OLVASO DOLG.	KÖLCS/ EGYS./ HELYE/ LEVO	HELY/ DOLG.	PT/ BESZER/ EGYS.	ALL. EGYS. -	
				1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
1	Székesfehérvár	VIDEOTON Művelődési	8000	719	4	506	91516	0	470000	2766	27553	10611	76289	15.3	33.1	46.1	27.6	12.7	10.9	0.8	78.3	422.9	127.3
2	Székesfehérvár	ILIASZUS Művelődési	3890	197	2	374	47271	192469	102469	792	5066	3374	15340	12.4	59.6	20.8	19.4	4.0	6.4	0.3	27.0	274.0	239.4
3	Székesfehérvár	ALCOA - KÖRÖK	2600	160	2	363	24372	192582	192592	633	5615	3586	17025	9.4	38.5	24.3	26.9	6.5	8.9	0.7	74.1	635.8	152.3
4	Székesfehérvár	MIBA VOLAS RT.	250	72	0	237	23663	67358	67358	271	1767	1234	6502	19.1	88.1	21.7	24.0	5.2	6.5	0.3	53.9	284.2	331.4
5	Székesfehérvár	MÁV Művelődési Báz	609	62	0	128	15323	86900	86900	240	1788	1556	4844	17.2	43.0	40.0	20.8	8.2	7.5	0.5	143.3	457.4	166.3
6	Balinka	Balinkai Szabónya	1268	95	1	275	14239	50794	50794	170	2774	1836	5966	11.2	63.8	13.4	35.1	4.7	16.3	0.4	40.1	247.9	149.3
7	Dunaújváros	26-os Építőipari RT.	579	69	0	136	15158	13142	44295	147	632	500	2186	28.3	109.9	25.3	14.9	3.8	3.6	0.1	77.8	325.0	181.6
8	Gárdonyi	Agárdi Mezőgazdasági	650	80	1	175	13005	44472	44472	284	2685	2676	7946	20.0	45.0	43.7	28.0	12.2	9.6	0.8	88.4	248.4	162.6
9	Csárvár	Szent György Kórház	0	76	1	537	9245	30917	75116	740	5470	4110	9625	0.0	12.5	0.0	13.0	0.0	7.4	1.0	0.0	125.3	121.6
10	Székesfehérvár	MSZOSZ	0	227	4	1255	85770	427377	427377	459	5685	2590	10909	0.0	186.9	0.0	23.8	0.0	12.4	0.1	0.0	340.5	377.3
11	Székesfehérvár	Főpartii Gimnázium	900	150	1	0	5253	0	0	633	9150	1870	8248	6.6	8.3	79.1	9.8	7.9	14.5	1.2	0.0	0.0	35.0
12	Székesfehérvár	SZIM RT.	0	12	0	0	5181	0	0	144	775	415	817	0.0	36.0	0.0	5.7	0.0	5.4	0.2	0.0	0.0	431.8
13	Székesfehérvár	SZÉPHO RT.	80	40	0	0	1617	0	0	22	96	96	150	20.2	73.5	27.5	8.8	1.9	4.4	0.1	0.0	0.0	40.4
14	Székesfehérvár	GARZON MOTOR RT.	353	0	0	0	611	0	0	18	67	59	221	2.3	45.1	5.1	12.3	0.6	3.7	0.3	0.0	0.0	0.0
15	Székesfehérvár	ALJIFE Gyártó V.	0	0	0	0	0	0	0	18	42	42	96	0.0	0.0	0.0	5.3	0.0	2.3	0.0	0.0	0.0	0.0
16	Székesfehérvár	Középönkénti Vízgy.	267	37	1	30	6736	20000	20000	150	1590	1250	3750	25.2	44.9	56.2	25.0	14.0	10.0	0.8	74.9	865.7	182.1
17	Székesfehérvár	ELIT Ruhagyár	0	0	0	0	0	0	0	22	84	84	196	0.0	0.0	0.0	8.5	0.0	3.8	0.0	0.0	0.0	0.0
18	Székesfehérvár	Fejér Megyei Gyógyász.	120	40	0	0	1415	0	0	60	297	277	748	11.8	23.8	50.0	12.4	5.2	5.0	0.5	0.0	0.0	35.4
19	Székesfehérvár	AGROKER RT.	140	0	0	0	755	0	0	27	107	85	240	5.4	28.0	19.3	8.9	1.7	4.0	0.3	0.0	0.0	0.0
20	Székesfehérvár	Szent György Kórház	0	0	0	0	289	0	0	19	167	167	214	0.0	14.2	0.0	11.3	0.0	8.8	0.9	0.0	0.0	0.0
21	Székesfehérvár	Szent György Kórház	0	0	0	0	216	0	0	71	183	183	462	0.0	3.0	0.0	6.5	0.0	2.3	2.1	0.0	0.0	0.0
22	Székesfehérvár	Szent György Kórház	0	0	0	0	449	0	0	116	163	163	292	0.0	3.9	0.0	2.5	0.0	1.4	0.7	0.0	0.0	0.0
23	Székesfehérvár	Szent György Kórház	0	0	0	0	216	0	0	68	173	173	382	0.0	3.2	0.0	5.6	0.0	2.5	1.8	0.0	0.0	0.0
24	Székesfehérvár	Szent György Kórház	0	0	0	0	338	0	0	150	160	160	434	0.0	2.1	0.0	2.7	0.0	1.0	1.3	0.0	0.0	0.0
25	Székesfehérvár	Szent György Kórház	0	0	0	0	162	0	0	19	19	19	86	0.0	8.5	0.0	4.5	0.0	1.0	0.5	0.0	0.0	0.0
26	Mór	Allami Gardaság	200	30	0	0	2852	0	0	38	190	190	570	14.3	75.1	19.0	15.0	2.9	5.0	0.2	0.0	0.0	95.1
27	Mór	Városi Kórház - Bend	290	53	1	186	7145	218811	218811	210	1761	953	2851	24.6	34.0	72.4	12.8	9.1	8.4	0.4	754.5	1178.4	134.8
28	Baracska	Annamajori Célgazd.	120	25	0	0	2688	0	0	62	228	127	397	22.4	43.4	51.7	6.4	3.3	3.8	0.1	0.0	0.0	107.5

S Z S T A M	TELEFON	VALLALAT, INTÉZMÉNY	DOL- GO- ZÁS	MUNKÁSOK				FELTARTÁS				FORGALMI ADATOK				VIGYORNYISZÁMOK								
				1. KÖMVE- TÁRSASÁG	2. KÖMVE- TÁRSASÁG	3. KÖMVE- TÁRSASÁG	4. KÖMVE- TÁRSASÁG	5. KÖMVE- TÁRSASÁG	6. KÖMVE- TÁRSASÁG	7. KÖMVE- TÁRSASÁG	8. KÖMVE- TÁRSASÁG	9. KÖMVE- TÁRSASÁG	10. KÖMVE- TÁRSASÁG	11. KÖMVE- TÁRSASÁG	12. KÖMVE- TÁRSASÁG	13. KÖMVE- TÁRSASÁG	14. KÖMVE- TÁRSASÁG	15. KÖMVE- TÁRSASÁG	16. KÖMVE- TÁRSASÁG	17. KÖMVE- TÁRSASÁG	18. KÖMVE- TÁRSASÁG	19. KÖMVE- TÁRSASÁG	20. KÖMVE- TÁRSASÁG	21. KÖMVE- TÁRSASÁG
				1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.
20	Martonvásár	KT. Zsírtel. Gazd.	250	40	0	0	1367	0	0	42	58	45	17	5.5	32.5	15.8	1.8	0.3	1.4	0.1	0.0	1.0	30.4	
20	Hévízcsanak	MOL Rt. Gáz- és Olaj	90	0	0	0	587	0	0	13	79	56	168	3.2	42.9	14.4	12.9	1.9	5.4	0.0	1.0	1.0	1.9	
21	Sárvár	Cékvíz- Társ. Gazd.	9	0	0	0	0	0	0	6	23	22	28	0.0	0.0	0.3	4.5	0.0	2.9	0.0	0.0	0.0	0.0	
22	Lajosváros	Kajong. Társ. Gazd.	387	36	0	0	1394	0	0	24	183	161	242	1.1	69.6	15.8	12.3	1.4	0.0	0.1	1.0	0.0	46.5	
22	Felgőre	Kajong. Társ. Gazd.	140	25	0	0	1000	0	0	40	377	317	573	0.3	31.0	30.0	15.1	4.0	0.0	0.0	0.0	0.0	54.0	
24	Kajong. Társ.	Kajong. Társ. Gazd.	80	0	0	0	0	0	0	26	82	0	77	7.8	17.3	43.0	0.7	2.2	3.2	0.0	0.0	0.0	0.0	
25	Jász - Vár	Áll. Társ. Gazd.	190	0	0	0	1000	0	0	35	865	865	1254	15.0	24.2	60.0	18.0	10.4	10.1	0.0	0.0	0.0	123.0	
27	Kécsk.	Fr. Társ. Gazd.	308	42	0	0	1700	0	0	18	281	263	405	19.1	27.0	6.0	21.4	1.1	10.6	0.1	0.0	0.0	31.0	
27	Szécsény	Kajong. Társ. Gazd.	308	80	0	0	680	0	0	65	1221	666	250	10.0	69.5	27.4	31.1	0.0	14.0	0.4	0.0	0.0	71.0	
28	Mátészalka	Mészárosi Gazd.	0	0	0	0	305	0	0	13	75	0	240	0.1	31.2	26.0	19.8	4.8	5.8	0.6	0.0	0.0	0.0	
28	Sárvár	I. István Árt. és Ért.	0	0	0	0	1274	0	0	0	0	0	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
28	Sárvár	RTT Rt.	0	0	0	0	1506	0	0	0	0	0	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
41	Sárvár	F. m. Szövetst.	0	0	0	0	546	0	0	0	0	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
42	Sárvár	OTK. Szövetst.	0	0	0	0	601	0	0	0	0	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
42	Sárvár	Posta Rt.	0	0	0	0	210	0	0	0	0	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
44	Sárvár	Posta Rt.	0	0	0	0	244	0	0	0	0	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
45	Sárvár	Kereki. és Szövetst.	0	0	0	0	172	0	0	0	0	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
46	Budaörs	Munk. Hiv. Társ. N. Szövetst.	3602	264	20	0	4774	185377	120390	1385076	8382	80332	48881	232651	1.1	23.1	14.2	27.7	0.9	0.8	1.2	11.3	290.0	74.0
47	Budaörs	PKI Rt.	0	0	0	0	2303	0	0	0	0	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
48	Pálaföld	Pálaföldi Gazd.	0	20	0	0	5995	0	0	0	0	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	190.0
Hozza:			79626	5069	38	3472	59365	2453932	3054270	17100	157502	37447	413245	7.5	35.0	21.5	24.2	5.2	9.2	0.7	39.4	363.6	118.2	

AZ ÜNNEPI KÖNYVHETI
SZÉKESFEHÉRVÁRI SZERVEZŐBIZOTTSÁGA
ÉS A
VÖRÖSMARTY MIHÁLY MECSEI KÖNYVTÁR

tisztelettel meghívja Ont
1994. június 1-jén, szerdán 18 órára
a könyvtár olvasótermébe
(Székesfehérvár, Oskola u. 7.)

AZ ÜNNEPI KÖNYVHETI VÁROSI MEGNYITÓJÁRA

Könyvheti köszöntőt mond:

BALSAY ISTVÁN
Székesfehérvár polgármestere

KÖNYVHETI PIKNIK

1994. június 3. péntek
10-17 óráig
Székesfehérvár, Bartók Béla tér

**KÖNYVHETI ÚJDONSAGOK
ÉS
HELYI KIADÓK KIADVÁNYAINAK
ÁRUSÍTÁSA**

**BEMUTATKOZIK
AZ ÖREGHEGYI KÉZMŰVESEK
TÁRSASÁGA**

14-17 óráig
ZENEI, IRODALMI MŰSOROK

A **SENECA** KIADÓT és az Iróvendégeket
bemutatja

KÉRI PIROSKA
a Seneca Kiadó igazgatója

Íróvendégeink.

BEREMÉNYI GÉZA
író, filmrendező

SOMLYÓ GYÖRGY
költő, író

**DUDÁS ATTILA, FICSKU PÁL
ZILAHY PÉTER**
írók

Közreműködik:

DÓCZY PÉTER LŐRINCZY ATTILA
színművész bűbögművész

AZ ÜNNEPI KÖNYVHETI
SZÉKESFEHÉRVÁRI SZERVEZŐBIZOTTSÁGA
ÉS A
VÖRÖSMARTY MIHÁLY MECSEI KÖNYVTÁR

tisztelettel meghívja Ont
és kedves családját

FERY ANYAL
fémetszetű ex libriseinek
kiállítására

1994. június 3-án, pénteken 17 órára
a könyvtár olvasótermébe
(Székesfehérvár, Oskola u. 7.)

A kiállítást megnyitja:

Dr. B. SUPKA MAGDOLNA
Széchenyi-díjas művészettörténész

Minden érdeklődőt szeretettel várunk

LATTUK OLVASTUK

Kisiskolások könyvbarát tábora Lovasberényben

Könyvtárunk adott otthont 1993. június 21-től annak az 51 kisdíáknak, akik részt vettek a könyvtár által szervezett táboron. Tulajdonképpen napközis tábor volt ez, a gyerekek reggel nyolctól délutánig tartózkodtak a könyvtárban. Olvasótermünk e célra megfelelőnek bizonyult. Változatos, gazdag programmal vártuk a gyerekeket. Hogy annyiféle színes eseménynek voltak részesei, ez néhány pedagógus érdeme is. Mindennap más-más tanító néni, -bácsi hozott valamit a tarsolyában. Játékosan ismerték meg és sajátították el a könyv- és könyvtárhasználati ismereteket. Ennek eredménye is született. Azóta olyan gyermekek is beiratkoznak könyvtárunkba, akik korábban még nem jártak itt. A tábor három hete alatt megismerkedtek a batikolás, gipszöntés, papírhajtogatás, sárkánykészítés titkaival, valamint nyelvi és népi játékokkal.

Sokat tartózkodtunk a szabadban, felfedeztük lakóhelyünket és környékét. Rossz időben dia- és videofilmeket vetítettünk. A sikeres táncdélutánra anyukák és nagymamák száz palacsintával leptek meg bennünket.

A programok nem kötelező jelleggel folytak. /Talán ennek köszönhetően voltak oly aktívak a gyerekek?/ A hét utolsó napjára kirándulásokat terveztünk. Első megállónk a közeli Csákváron volt. Betekintést nyertünk az ottani könyvtár munkájába. Köszönet érte az ott dolgozó kolléganőknek, akik szívesen rendelkezésünkre álltak, feleltek kérdéseinkre. Utunk a gánti bányamúzeumhoz vezetett, amely izgalmasnak tűnt.

Másik kirándulásunk alkalmával Velence felé vettük az irányt. A sukorói néprajzi ház megnézése után, megpihentünk a pákozdi arborétum csendjében. Utunk végeztével hajóra

szálltunk és átkeltünk a sekély Velencei-tavon.

E kezdeményezésnek jó visszhangja volt. Segítettünk ezzel a dolgozó szülőknek és azoknak a 7-10 éves kisgyerekeknek, akik lehet hogy a nap nagy részét az utcán, felügyelet nélkül töltöték volna el. Mindehhez - hogy megvalósult - csak egy ötlet kellett, melyet összefogással, türelemmel és szeretettel könnyedén véghez lehetett vinni.

Horváthné
Elbert Mária

Fery Antal ex libriseiből

**Válaszlevél Hegedűs Évának,
a Fejér Megyei Könyvtáros főszer-
kesztőjének**

Kedves Éva!

Igazgató-választás előtti egyik utolsó ténykedésem kritikáját olvastam a lapotokban. "Mehalt a király, éljen a király" szlogen alapján, megpróbáltam a kiadványt újból értékelni. A Móri Könyvtáros Hírmondó - ezt megelőzően - kétszer jelent meg, 1992. húsvétján és 1992. év karácsonykor. A 2. szám olyan jól sikerült, tk. kibővített karácsonyi képeslap volt; hogy egyik pályázatunk mellékleteként szép pénzt is nyertünk vele. Kézbe vettem az 1993. évi húsvéti különszámot. Forgattam, forgatom. Azóta sem látok rajta mást, mint aminek szántuk. Húsvéti képeslap helyett küldtük el 50 helyre. A címlapon: vázában tavaszi barkák, festett tojások a váza alatt, húsvétra utal. Az utolsó oldalon pedig konkrét ünnepi jókívánság a címzeteknek. Két húsvéti csirke hintázik a tavaszi mezőn. Elöl hóvirág, és a fű között tojások. Az egyik csirke fent a hintán, a másik lent... Van, mikor nem közhely: "Egyszer fent, egyszer lent..." A "mérlegről lecsúszott csirke" válaszol...

Kedves Éva!

Te olyan 50 példányban másolt kiadványt tartottál kezvedben, amiről azt hitted, hogy nyomdai kiadvány! De nem az volt!

Igy a Nyomdatitkok... c. kézikönyv intelmei - jogos szakmai mércék a nyomdai kiadványok megjelentetésében vétőknek, de nem a képeslap íróknak!

Kedves Éva!

Te egy helyi jellegű, "kibővített" húsvéti lapot kaptál

tőlem postán, a Megyei Könyvtár helyismereti gyűjteményébe, ahol - most e cikkváltás után, - ha negatív példaként -, is talán helyet kap, a jövőnek tanulságaival! A húsvéti számot a móri képviselőknek és a könyvtárat szponzoráló feleknek küldtük el. Célunk volt a helyi képviselők figyelmét felkelteni: egy városi könyvtárnak hiába van számítógépe, ha nincs szövegszerkesztő programja, nyomtatója stb. Második éve húzzák ki a költségvetésünkből mint "nem a legfontosabb beruházást". Escher Ilona, a Megyei Könyvtár volt igazgatója is segített levelével kérni a móriakat: egy nyomtató vásárlása nem luxusigény ma egy könyvtár életében!

Egy 6 éves fénymásoló, és egy 6 éves Robotron írógép-technikától a nyomdai kézikönyv normáihoz képest teljesíteni "formailag" azt lehet, amit Te is láttál!

Meglepő, de a móri vállalkozói körben sikeres volt az a pár fénymásolt hirdetés is a lapunkban, mert azóta újabb vállalkozók szponzorálták a könyvtárunk egyes rendezvényeit.

Az 50 "Húsvéti szám" előállítási költsége nem múlta felül az 50 borítékos, szép küllemű húsvéti képeslap árát és postai bélyegköltségét!

Kedves éva!

Ha e kiadvánnyal hibát is vétettünk, de korábbi fénymásolt kiadványainkban számos érték is van! Sajnáljuk, hogy az "ügyetlennek" felfogott "lapunk" ekkora hangsúlyt kapott, míg sok más (szebb) kiadványunk tartalma, formai elemzése nem köszön(t) vissza a Fejér Megyei Könyvtárosban! Akkor talán könnyebben nyeljük le a szakmai biztatásodat.

Kedves éva!

Az üresjáratú tartalmat, ma már büszkén látom: e két levélváltás, tanulságaival, pótolja.

Optimista lelkem üzen: a csirke lassan, de emelkedik a mérleg magasabb polcán. Nemcsak azért, mert "tollasodik", hanem mert most, 1993. év végén, szövegszerkesztő programot vásároltunk,

színes nyomtatót stb. vettünk a könyvtárnak.

Reméljük, a legközelebbi Móri "kiadvány" mind formájában, mind tartalmában megfelel majd olvasóinknak.

Kérem irásomat a Fejér m. Könyvtáros következő számában leközölni szíveskedjél!

Téged és munkádat figyelően, jó egészséget kívánok

tisztelettel:

Kleinné

a Móri Városi Könyvtár igazgatója

Kelt: Mórton, 1993. november 30-án.

Kedves Magdi! Kár, hogy olvasóink nem látják a vitatott "kibővített" húsvéti lapot, s nem valószínű, hogy újra elolvassák az előző számban leírt észrevételeimet. (Fejér Megyei Könyvtáros, 1993. 1. sz. 30. oldal)

Színes, szellemes válaszd és magyarázatod - a szándékot illetően - most már érthetővé teszi számomra, hogy mit akartál elérni a füzetkével. Ugy látszik nekem kellett ennyi magyarázat, hogy a hintázó csirkék és a szponzorok között rájöjjenek az összfüggésekre.

Változatlan szeretettel köszöntelek Téged és a lelkes csapatot, a kellő optimizmussal nyugdíjba készülő felelős szerkesztő (és nem főszerkesztő!) Hegedűs Éva

Uj színfolt a KÖNYVHÉTEN 1994

Gazdag, változatos programot ígért az 1994. évi ünnepi könyvhét meghívója Székesfehérváron.

Az országos megnyitó előtti nap estéjén - jún. 1-jén - a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár olvasótermében Balsay István Székesfehérvár polgármestere nyitotta meg a könyvhétet. Köszöntötte az íróvendégeket, a könyvterjesztőket, könyvtárosokat, könyvkiadókat és az OLVASÓ-t.

Az est vendégei voltak Kéri Piroska, a Seneca Kiadó igazgatója, Bereményi Géza író, filmrendező, Somlyó György költő, író, a fiatal írónemzedék képviselői közül Dudás Attila, Ficsku Pál, Zilahy Péter. Az esten közreműködött Ócsy Péter színművész, Lőrinszky Attila bőgőművész.

Június 1-jén 16.³⁰ órakor a Keresztyén értelmiségiek Szövetsége szervezésében a Megyei Művelődési Központ Zöld Szalonjában a Xénia Könyvkiadó Szent művészet című tanulmánykötetét mutatta be Cs. Varga István, a kötet szerkesztője. A könyvbemutató vendége volt Bánhegyi Miksa a címadó tanulmány szerzője.

Június 2-án gyermekzsivajtól volt hangos a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár gyermekkönyvtára, száznál többen várták Janikovszky Évát. Meglepetés volt az István Király Általános Iskola III/A. osztályos tanulóinak bemutatója, az írónő *Ha én felnőtt volnék* című művét dramatizálták. Ugyanezen a napon a Helyőrségi Klub könyvtárának ifjú olvasói faggatták az írónőt életéről, műveiről. Sohonyai Edit íróval találkoztak ezen a napon a Széchenyi utcai könyvtár gyermekolvasói. Szintén 2-án, a Vörösmarty Teremben Dippold Pál íróval beszélgetett Péntek Imre, az író ünnepi könyvhétre megjelent *Schwarzenegger el volt utazva* című művéről.

Az Argus Szerkesztősége és a Vörösmarty Társaság vendége volt jún. 3-án este Kabdebó Tamás Irországból élő költő, író, akit Sobor Antal mutatott be a fehérvári közönségnek. A móri Városi Könyvtár szervezésében ugyanebben az időben

Könyvheti piknik a Bartók Béla téren

Az ex libris-kiállítás
megnyitóján
Dr. B. Supka Magdolna
és Dr. Arató Antal

köszönthették a móri érdeklődők *Eszterházy Péter* író *Hell István* társaságában.

Június 3-án 10 órától zenétől volt hangos a Megyei Könyvtár előtti *Bartók Béla* tér, az arkádok alatt pedig három könyvkereskedés, és a helyi kiadók kínálták könyveiket, valamint az *Öreghegyi Kézművesek Társasága* mutatkozott be saját készítésű tárgyaikkal. Az ideiglenes színpadon - 14 órától 17 óráig folyamatosan - műsor szórakoztatta a könyvek között böngészőket. A *General Pausa* együttes, a *Hermann László Ifjúsági Fúvószenekar* hangulatos zenével csábította a sétálókat a helyszínre, a *Vasvári Pál Általános Iskola* bábcsoportjájának műsora gyermekeket és felnőtteket egyaránt vonzott. *Cserta Gábor* saját megzenésítésű versek előadásával zárta a műsort. A műsor közben 15 óra körül dedikálásra gyülekeztek a téren a Fejér megyében élő írók, költők, tudományos munkák szerzői. A dedikálás mellett jutott idő beszélgetésre, ismerkedésre is. Igazi "piknik hangulat" teremtődött a Könyvheti Pikniken. Az időjárás is méltányolta törekvéseinket, a reggeli viharos szél, felhős ég délutánra ragyogó napsütéses, szélmentes idővé változott. A téren 17 órakor fejeződött be a könyvheti piknik és ekkor nyitotta meg az olvasóteremben *Dr. B. Supka Magdolna* művészettörténész *Fery Antal* grafikus ex libris kiállítását. *Fery Antal* kiállítása számos érdeklődőt vonzott nemcsak a megnyitóra, hanem az azóta is látható kiállításra.

Június 6-án három találkozó is volt a város könyvtáraiban: 10³⁰-kor *Sohonyai Edit* írónővel találkoztak a gyermekek a Zsolt utcai könyvtárban, délután 17 órakor a Mészöly Géza úti könyvtárban *Dr. Vadász Géza* tudományos kutató *Janus Pannonius* kódexcsalád címmel számolt be itáliai könyvtárakban végzett kutatásairól, 19 órakor pedig *Serfőző Simon* költővel beszélgett *Bakonyi István* az Öreghegyi Közösségi Házban. Az utóbbi két rendezvényen közreműködött *Bobory Zoltán* előadóművész.

A Királykút Könyvtár vendége volt június 7-én *Saitos Lajos*. *Elvétett ünnepeink* című - nemrég megjelent - verseskötetét *Dienes Ottó* mutatta be, *Horváth Zsuzsa* közreműködésével.

Június 8-án 18 órakor a Széna téri könyvtárban köszönthették a Dunaújvárosban élő *Kálnay Adél* írónőt, akinek

Szindbád újra elindul című novelláskötetét Bakonyi István mutatta be, Horváth Zsuzsa közreműködésével. A kötet az Argus Kiadó és a Széphalom Könyvműhely közös kiadásában jelent meg.

A könyvhét ideje alatt - jún. 2-8-ig - a Jókai Utca Négy könyvkereskedésben a Pécsi Pannónia Kiadó kiadványait mutatták be, 8-án pedig Tüskés Tiborral találkozhattak az olvasók a Könyvkereskedésben, majd délután a Vörösmarty Teremben.

Igazi kuriózumként - számozott példányban -, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár megjelentette a könyvhétre Fery Antal könyvtáraknak készített ex libriseit.

A gazdag, változatos székesfehérvári program mellett sajnálatos, hogy - Mór kivételével - megyénk városaiban, községeiben a KÖNYV, A MAGYAR KÖNYV ünnepét mély hallgatás kísérte. Igaz az is, hogy az országos szervezetektől igen későn kaptuk meg az ünnepi könyvheti listát, propaganda anyagot; plakátot egyáltalán nem kaptunk. Az írók nagy része Budapesten volt foglalt. A helyi sajtó csak tőlünk tudott előzetes információt szerezni. A könyvterjesztés rejtelmes útjain a könyvek nagy része nem jutott el a rendezvények színhelyére, vagy nem készültek el. Pl. a Bicskén élő Moser Zoltán a könyvheti piknikre - jún. 3-ra - "nyomdamelegen" saját maga szállította Jelek és ünnepek című könyvheti újdonságnak számító könyvét Kecskemétre Székesfehérvárra. Dippold Pál Schwarzenegger el volt utazva című könyve pedig úgy "elutazott", hogy nyomára se lehetett bukkanni a könyvhét ideje alatt Székesfehérváron.

E s c h e r I l o n a

KÖNYVJELZŐ

1993. július - december

1.sz. Általános Iskola (Bicske)

A bicskei 1. sz. Általános Iskola jubileumi "értésítője" az iskola fennállásának 75. évében / kiad. az iskola igazgatósága ; [szerk. Borbély Józsefné et al.]. - Bicske : [1. sz. Ált. Isk.], 1993. - 40 p. ; 20 cm

26-os Építőipari Részvénytársaság (Dunaújváros)

... kollektív szerződés ... módosítása / 26-os Építőipari Rt. - 1991-1993. évi, 4. sz. - Dunaújváros : 26-os Építőipari Rt., 1993. - 10- p. ; 21 cm

Hatályos: 1993. júl. 1-től

Adatok a Velencei Református Egyház történetéhez / [kiad. a Velencei Református Egyházközség ...]. - [Velence] : Somhegyi K. és Ny., 1993. - 19 p. ; 21 cm

Ambrózy Béla

A méh / ... Ambrózy Béla. - 4. utánnv. - [Székesfehérvár] : Sitam, 1992. - 882 p. : ill. ; 25 cm

Az 1914-ben Budapesten, a Pátria kiadónál megjelent 3. kiad. hasonmása. - Bibliogr.: p. 799-807.

ISBN 963 04 1833 9

Ambrus Kamill

Örök szerelem : Szonettkoszorú / Ambrus Kamill. - [Dunaújváros] : [Ambrus K.], 1993. - [19] p. ; 11 cm

Ars Alba Regalis / [... szerk. Ecsedi Mária] ; [kiad. Székesfehérvár Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal]. - [Székesfehérvár] : [Polgármesteri Hiv.], 1993. - [28] p. : ill.

; 29 cm

Címváltozat: A Székesfehérvári Művészek Társasága

Bajor Andor

1 arany tálentom / Bajor Andor ; [... kiad. a Vörösmarty Társaság]. - Székesfehérvár : Vörösmarty Társ., 1993. - 285 p. ; 21 cm

Elbeszélések, regénytörödékek

ISBN 963 04 3693 0

Balajthy Ferenc

Allati dolgok : [Gyermekversek] / Balajthy Ferenc. - [Székesfehérvár] : Mátrix Kft., cop. 1993. - 82 p. : ill. ; 20 cm

ISBN 963 04 3721 X

Bakos Zoltán

Tudnivalók ... / [írta és szerk. Bakos Zoltán ..., Mihályi László ..., Szöke József ...] ; [kiad. Molnár István]. - Dunaújváros : [ME DFK], 1993. - [4], 25 p. ; 25 cm

* Miskolci Egyetem. Dunaújvárosi Főiskolai Kar

Bicske / [... szerk. Mohainé Fejes Agnes et al.] ; [a fotókat kész. Bartha Lajos et al.] - [Bicske] : [Orbán A.], 1993. - 80 p. : ill. ; 21 cm. - (Tájak, városok [!] utikalauz. ; 1.)

Cvált.: Bicske [!] utikalauz. - Bibliogr.: p. 40-46.

ISBN 963 450 299 7

Borsy Gábor

Pályaválasztási döntés előtt : Pályaválasztási munkafüzet általános iskolásoknak / [szerzők Borsy Gábor, Regőczy Miklós, Salamon Sándor] ; [szerk. Regőczy Miklós] ; [kiad. a Magyarországi Pályaválasztási Tanácsadók Egyesülete és a Fejér Megyei Pedagógiai Szolgáltató Intézet]. - 2. kiad. - [Bp.] : Mo-i Pályaválasztási Tanácsadók Egyes., ; [Székesfehérvár] : Fejér M. Pedag. Szolg. Int., [1993]. - 86 p. : ill. ; 17x25 cm

Dunaferr Dunai Vasmű (Dunaújváros)

A Dunaferr vállalatcsoport kollektív szerződése. -
[Dunaújváros] : Dunaferr, [1993]. - [60] p.var. ; 21 cm
Hatályos: 1993. júl. 1-től

Ekker Csaba

Szemben a szennyes árral / Ekker Csaba. - [Dunaújváros] :
[Ekker Cs.], cop. 1993. - 329 p. : ill. ; 20 cm + mell. (8 p.)

Mell.: hibajegyzék

* Dunaferr Dunai Vasmű(Dunaújváros)

Eötvös József, a művelődéspolitikus / [előadók Köpeczi Béla et
al.] ; [kiad. az Ercsi önkormányzat és az Országos Pedagógiai
Könyvtár és Múzeum ...]. - Bp. : OPKM ; Ercsi : Önkormányzat,
1993. - 47 p. : ill. ; 20 cm. - (Ercsi Eötvös füzetek, ISSN
1217- 4289 ; 1.)

ISBN 963 7644 22 9

Az 1992-ben Ercsiben, az Ercsi önkormányzat és az Országos
Pedagógiai Könyvtár és Múzeum által rendezett tudományos
tanácskozássorozat előadásainak szövege. - Bibliogr. a
jegyzetekben

Enying. [Enying. 1992, K.n., ny.n.] 22x63 cm. öh. 22 cm. - 2
mtrk.

Fejér megye. - Várostérkép. - Színes. - Utcák, terek,
városrészek névvel. - Fontosabb középületek alaprajzban,
névírással. - Városcímer. - Melléktérkép: 1. Enying belvárosa. -
2. Sárpuszta és környéke.

Ercsi. Térkép. Plan. Map. Készítette a Térkép Stúdió. Térkép-
grafika Tóth Tamás. Kiad. az Armanca önkormányzati Kommunális
Ellátó Kft. M 1 : 10 000. Ercsi, 1993. 41,5x29,5 cm. 0h. 15 cm.
- 1 mtrk.

Fejér megye. - Idegenforgalmi és reklámtérkép. - Színes. -
Domborzat szintvonallal. - Utcák, terek névvel. - Reklámozott
cégek számmal, hátoldalon hirdetések és a község rövid
története. - Utcanévjegyzék. - Szám- és jelmagyarázat. - Keret

nélkül. - Melléktérkép (a hátoldalon): Ercsi és környéke.

Erdős Ferenc

Isztimér története : 1193-1993 / Erdős Ferenc. - Isztimér : [Önkormányzat], 1993. - 128 p. : ill. ; 20 cm.

Bibliogr. a jegyzetekben: p. 71-75.

ISBN 963 03 3604 9

Német nyelvű összefoglalóval

Fejér megyei gyermekvédelem, 1963-1993 / [szerk. Treiber Ottóné ...] ; [mjelent a MAGYIK Fejér Megyei Szervezetének gondozásában]. - [Székesfehérvár : [MAGYIK Fejér M. Szerv.], [1993]. - 16 p. : ill. ; 20 cm

Fejér megye statisztikai évkönyve / Központi Statisztikai Hivatal Fejér Megyei Igazgatósága. - 1991. - Székesfehérvár : KSH Fejér M. Ig., [1992]. - 260, 19 X p. ; 25 cm

Indulás: 1965. - Megjelenés: 1966.

ISSN 0441-4937

Fejér megye statisztikai évkönyve / Központi Statisztikai Hivatal Fejér Megyei Igazgatósága. - 1992. - Székesfehérvár : KSH Fejér M. Ig., [1993]. - 241 p. ; 24 cm

Indulás: 1965. - Megjelenés: 1966.

ISSN 0441-4937

Fejér megyei üzleti-vállalkozói névsor / megjelent a Fejér Megyei Hírlap és a dunaújvárosi A Hírlap ... mellékleteként. - 1993. - [Székesfehérvár] : Király [1993]. - 79 p. : ill. ; 30 cm

évenként. - Indulás: 1992. - Megjelenés: 1992.

Fitz Jenő

Tác, Gorsium, Herculia / Fitz Jenő. - 3. jav., bőv. kiad. - [Bp.] : TKM Egyes., 1992. - 16 p. : ill. ; 17 cm. - (Tájak, korok, múzeumok kiskönyvtára, ISSN 0139-245 X ; 267.)

ISBN 963 555 851 1

Fülöp Gyula

Sárkeszi története : 1254-1993 / Fülöp Gyula, Siklósi Gyula ;
[kiad. Sárkeszi Község Önkormányzata]. - [Sárkeszi] :
[Önkormányzat], [1993]. - 56 p. : ill. ; 29 cm
ISBN 963 03 3641 3

Halas István

Halas / [a kiállítást rend. ... Márta Kovalovszky and István
Halas] ; [tanulm. ... György Petri] ; [ford. ... Simon Molnár].
- [Székesfehérvár] : [Szt. István Kir. Múz.], [1993]. - [122] p.
ill. ; 21x21 cm. - (A Szent István Király Múzeum közleményei. D.
sor., ISSN 1216-1697 ; 215.)
Kiállítási katalógus. - Magyar és angol nyelven
ISBN 963 7390 24 3

Hornyák Mária

Beethoven. Brunszvikok, Martonvásár / Hornyák Mária. -
Martonvásár : MTA Mezőgazd. Kutatóint., 1993. - 143 p. : ill. ;
20 cm
Bibliogr.: p. 116-119.

Hőkezelő Országos Konferencia (15.) (Dunaújváros)

XV. Hőkezelő Országos Konferencia : Dunaújváros : 1993.
október 19-21. / [rend., közr. a Gépipari Tudományos Egyesület,
Miskolci Egyetem Dunaújvárosi Főiskolai Kar, Műszaki és
Természettudományi Egyesületek Szövetségi Kamarája Fejér Megyei
Szervezete] ; [összeáll. Tóth Tamás] = 15th Heat Treatment
National Conference / Scientific Society of Mechanical
Engineering, the Dunaújváros Polytechnic of Miskolc University,
the Fejér County Organization of the Federative Chamber of
Technical and Scientific Societies. - Dunaújváros : ME DFK,
1993. - 297 p. : ill. ; 25 cm
Bibliogr. a tanulmányok végén

Horváth Emil

Csókakő / írta Horváth Emil ; kiad. Székesfehérvári Hegymászó
Sport Klub. - Székesfehérvár : Székesfehérvári Hegymászó

Sportklub, 1993. - 17, [19] p. : ill. ; 21 cm. - (Magyarország sziklamászó iskolái)

Horváth Mihály

Patkolástan / írta Horváth Mihály ... - Repr. kiad. - Székesfehérvár : Lapu BT, 1993. - III, 7 p. : ill. ; 21 cm. - (Lovas szakkönyvtár, ISSN 1217-5765)

Eredeti kiadása: Bp. : Pátria, 1937

ISBN 963 04 3356 7

Így írtunk mi..., : Válogatás az Ercsi Eötvös József Általános Iskola tanulóinak legsikeresebb írásaiból / [kiad. Ercsi Nagyközségi Önkormányzat Polgármesteri Hivatala] ; szerk. Egyedi Zoltánné, Rappai Jánosné, Keszthelyi Dániel]. -1992-93-ban - [Ercsi] : [Polgármesteri Hiv.], [1993]. - 88 p. : ill. ; 28 cm évenként. - Indulás: 1992-93. - Megjelenés: 1993.

Kégli Ferenc

100 éves könyvtár Székesfehérváron : A Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár elődje, a városi könyvtár, 1893-1952 / Kégli Ferenc. - Székesfehérvár : Vörösmarty M. Kvt., 1993. - 241 p. : ill. ; 24 cm

Közzr. a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár. - Bibliogr. a jegyzetekben

ISBN 963 7591 14 1

Kovács Péter

Der Barock in Székesfehérvár / [Textabfassung ..., Zsstellung ..., Red. ...] Péter Kovács ; [Fotos] Károly Szelényi ; [Hrsg. ... der Bürgermeisteramtes der Stadt Székesfehérvár]. ; [Übers. Gotlind B. Thurmann]. - Bp. : M. Képek ; Veszprém : F. Szelényi Haus, [1993]. - 32 p., [56] t. : ill. ; 25 cm

Eredeti cím: A barokk Székesfehérvárott. - Bibliogr. : p. 31-32.

ISBN 963 8210 12 5

Kovács Péter

A barokk Székesfehérvárott / [... írta, ... összeáll., ... szerk.] Kovács Péter ; [a fotókat kész.] Szelényi Károly ; [kiad. Székesfehérvár Polgármesteri Hivatal ...]. - Bp. : M. Képek ; Veszprém : F. Szelényi Ház, [1993]. - 28 p., [56] t. : ill. ; 25 cm

Bibliogr.: p. 27-28

ISBN 963 8210 11 7

Baroque in Székesfehérvár / [written, ed. ... and chosen by] Péter Kovács ; [phot. by] Károly Szelényi ; publ. for the Office of the Mayor of Székesfehérvár ; [transl. by Brian McLean]. - Bp. : Képek ; Veszprém : F. Szelényi House, [1993]. - 28 p., [56] t. : ill. ; 25 cm

Eredeti cím: A barokk Székesfehérvárott. - Bibliogr. : p. 27-28.

ISBN 963 8210 11 7

Kovácsy Béla

A ló tenyésztése : kézikönyv lótenyésztők, lókedvelők, állatorvosok és mezőgazdák számára / írták Kovácsy Béla ... és Monostori Károly ... ; [kiad. a Lapu BT]. - Hasonmás kiad. - [Székesfehérvár] : Lapu BT, 1992. - [12], 704, 8 p., [1] t.fol. : ill. ; 25 cm

Eredeti kiadása: Kassa : Koczányi és Vitéz, 1892

ISBN 963 04 2234 4

Lánczos Kornél : 1893-1993 / [szerk. Marx György és Ronyecz József] ; [kiad. a Fejér Megyei Levéltár és az Eötvös Loránd Fizikai Társulat]. - [Székesfehérvár] : [Fejér M. Lvt.], [1993]. - 122 p., [2] t. : ill. ; 20 cm. - Fejér Megyei Levéltár közleményei, ISSN 0238-4116 ; 15.)

A cikkek részben az 1993. febr. 2-án Székesfehérvárott tartott emlékülés előadásain alapulnak. - Bibliogr.: p. 119-122. és a tanulmányok végén

ISBN 963 7233 17 2

Martonvásár. Térkép. Plan. Map. Készítette a Térkép Stúdió. Térképgrafika Erdélyi Tibor. Kiad. Martonvásár önkormányzata. M. l:11 000. Martonvásár, 1992. 26x29 cm. öh. 15 cm

Fejér megye. - Idegenforgalmi és reklámtérkép. - Színes. - Utcák, terek névvel. - épületek alaprajzban, fontosabb középületek színnel kiemelve. - Utca- és intézményjegyzék. - Háttoldalon hirdetések. - A község címere. - Szín- és jelmagyarázat. - Keret nélkül.

McCagg, Louise

Louise McCagg : Szent István Király Múzeum, Székesfehérvár ..., 1993. október 9 - november 7. = Louise McCagg : King St. Stephen Museum, Székesfehérvár ..., 9 th October - 7 th November / [a kiállítást rend. ... Kovács Péter, Kovalovszky Márta] ; [tanulm. ... Kovalovszky Márta] ; [ford. ... Agi Clark]. - [Székesfehérvár] : [Szt. István Kir. Múz.], [1993]. - [16] p. : ill. ; 25 cm. - (A Szent István Király Múzeum közleményei, D. sor., ISSN 1216-1697 ; 219.)

Kiállítási katalógus

ISBN 963 7390 29 4

Metallurgus mérnöktovábbképző : Acélgyártás . [közr. az] OMBKE, MTESZ Fejér Megyei Szervezete, Dunaferr Acélművek Kft. ; [szerzők Bollobás József et al.]. - Dunaújváros : [Dunaferr Acélművek Kft.], 1993. - 330 p. : ill. ; 21 cm

Az 1993. novemberében, Dunaújvárosban elhangzott előadások szövege

Miskolci Egyetem. Dunaújvárosi Főiskolai kar

Tájékoztató főiskolai hallgatók részére / [szerk. Dér Tünde, Szentirmai Béla] ; [közread. a] Miskolci Egyetem Dunaújvárosi Főiskolai Kar. - Dunaújváros : [ME DFK], 1993. - 76 p. : ill. ; 21 cm + mell. (1 t.)

Mór környéki vállalkozói szaknévsor / kiad. a BæB Ügynökség. - 3. kiad. - Mór : B æ B Ügynökség, [1993]. - 30 p. : ill. ; 21 cm
Címváltozat és a korábbi kiadások címe: Mór környéki

szaknévsor

Félévenként. - Indulás: 1992. első félév. - Megjelenés: 1992.

Nagy Sándor

Fejér megye éghajlata ... évi időjárási adatokkal / szerk. Nagy Sándor és Nagy Bálint ... ; kiad. a Magyar Agrártudományi Egyesület Fejér Megyei Szervezete. - 26. évf., 1992. Székesfehérvár : MAE Fejér M. Szerv., 1993 - 35 p. : ill. ; 29 cm

Pályaválasztási útmutató : a Fejér Megyei Pedagógiai Szolgáltató Intézet tájékoztatója / [összeáll. Fialla Marianna, Nagy Mihály, Semjénné Szabó Irén]. - 1994. - [Székesfehérvár] : Fejér M. Ped. Szolgáltató Int., [1993]. - 96 p. ; 20 cm

Indulás: 1982. - Megjelenés: 1981. - A közreadó neve korábban : Fejér Megyei Pedagógiai Intézet
ISSN 0864-7240

Saitos Lajos

Elvétett ünnepeink : Versek, versfordítások / Saitos Lajos ; [kiad. a Vörösmarty Társaság]. - Székesfehérvár : Vörösmarty Társ., 1993. - 68 p. ; 21 cm
ISBN 963 04 3694 9

Székesfehérvár autós információs térképe. Map. Plan. Karta. Kiad. Well 392 Reklámügynökség. Készítette Cartographia Kft. M. 1:16 000. Miskolc, 1993. 67x47 cm. öh. 16 cm. - 2 mt.

Fejér megye. - Információs és reklámtérkép. - Színes. - Utcák, terek, városrészek névírással. - Vasútvonalak jelezve. - Jelmagyarázat. - Utcajegyzék. - Hátdoldalon hirdetések, a cégek számmal jelölve. Keret nélkül. - Melléktérk.: 1. Városközpont. Town centre. Stadtzentrum. Centr. goroda. - 2. (a hátdoldalon): Fejér megye

Székesfehérvár - Velencei-tó = Gastfreundliches Székesfehérvár - Velencei-tó = The hospitable Székesfehérvár - Velencei-tó / [kiad. az eXTV Kft.] [bev. Balsay István ...] ; [ford.

Janusik Tamás, Janusik Szabolcs]. - Székesfehérvár : eXTV Kft., [1993]. - 47 p. : ill. ; 20 cm

Címváltozat a kolofonban: Vendégváros Székesfehérvár - Velencei-tó

Székesfehérvári vállalkozók reklámtérképe, 1993. Kiad. a Kompakt Terv- és Reklámiroda. - M. n. Cegléd, [1993]. 48x34 cm. öh. 24 cm

Fejér megye. - Reklámtérkép. - Utcák névirással. - Vállalkozók számmal jelezve. - Kereten kívül és a hátoldalon hirdetések. - A vállalkozások tevékenységei a hátoldalon. - Keret nélkül

Szent István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Középiskola (Székesfehérvár)

A Szent István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Középiskola évkönyve / szerk. Zeke Sándor, Varga Zsuzsa, Kremnitzky Gábor. - Székesfehérvár : [Szt. István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Középisk.], 1993. - [44] p. ; 21 cm

Közzr. a Szent István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Középiskola

Szikora Tamás

Boites = Dobozok : Institut Hongrois, Paris, június : Szent István Király Múzeum, Székesfehérvár, ... szeptember : Institut Franceais en Hongrie, Budapest, október : Dovin Galéria, Budapest, ... november-december 1993 / Tamás Szikora ; [a székesfehérvári kiállítást rend. ... Kovalovszky Márta] ; [tanulm. ... Passuth Krisztina] ; [ford. ... Ródy Krisztina]. - [Székesfehérvár] : [Szt. István Kir. Múz.], 1993. - 27 p. : ill. ; 30 cm. - (A Szent István Király Múzeum közleményei. D. sor., ISSN 1216-1697 ; 218.)

Kiállítási katalógus

ISBN 963 7390 27 8

Szikoráné Kovács Eszter

Seregélyes földrajzi nevei : A község nevekben élő hagyománya / Szikoráné Kovács Eszter ; a XIX. század második felének

történeti-földrajzi neveit összeáll. Kovács Emma. - Seregélyes :
[Önkormányzat], 1993. - 80 p. : ill. ; 24 cm

Bibliogr.: p. 63-64

ISBN 963 03 3603 0

Vier = Négy : Kiss Péter, Nemes Csaba, Szűcs Attila, Veress
Zsolt : Kunstverein Horn, ... 1993. március 6 - április 4. :
Szent István Király Múzeum, Székesfehérvár, 1993. április 17 -
május 16. ... / [a kiállítást rend. ... Zwickl András] ;
[tanulm. ... Zwickl András] ; [ford. ... Zwickl Ottó]. -
[Székesfehérvár] : [Szt. István Kir. Múz.], [1993]. - [24] p. :
ill. ; 30 cm. - (A Szent István király Múzeum közleményei. D.
sor., ISSN 1216-1697 ; 216.)

Kiállítási katalógus

ISBN 963 7390 25 1

Weiner István

Valami megérint / Weiner István ; [... az illusztrációkat
Kosztolányi György kész.] ; [kiad. Pantaleon Kulturális
Egyesület ... és az Argus szerkesztősége]... - [Dunaújváros] :
Pantaleon Kulturális Egyes., [1993]. - 90 p. : ill. ; 18 cm. -
(Argus könyvek, ISSN 0865-6312)

ISBN 963 04 3108 4

Összeállította:

H a r m a t J ó z s e f

TÁJÉKOZÓDÁS

IRODALOMKUTATÁSOK, BIBLIOGRAFIÁK
a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban
1993. augusztustól 1994. június 15-ig

- 1./ Az olimpiák Fejér megyei vonatkozásai. /Egyéni kutatáshoz./
29 tétel.
Összeállította: Kovács Piroska
- 2./ A környezet hatása a kisiskolás gyermekek nyelvi fejlődésére 4 éves korig. /Szakdolgozathoz./ 36 tétel.
Összeállította: Kiri Angéla
- 3./ Nyelvi játékok adaptálása az óvodáskorú gyermekek számára.
/Szakdolgozathoz./ 37 tétel.
Összeállította: Tománé Bán Katalin
- 4./ A képességfejlesztés módszerei a szem-kéz koordináció fejlesztésére a dyslexia prevenciójához. /Szakdolgozathoz./
12 tétel.
Összeállította: Magony Imre
- 5./ Hogyan tanuljak. /Tanári segédanyaghoz./ 8 tétel.
Összeállította: Kovács Piroska
- 6./ Vál község története 1867-1945. /Egyéni érdeklődés./ 40
tétel.
Összeállította: Kneifel András
- 7./ Vértesszőlős község története német nemzetiségi viszonylatban.
/Szakdolgozathoz./ 8 tétel.
Összeállította: Horváth Rózsa
- 8./ Az ipari szakoktatás fejlődése Székesfehérváron a 19.
századtól napjainkig. /Szakdolgozathoz./ 54 tétel.
Összeállította: Kiri Angéla

- 9./ Az 1898-90-es magyarországi rendszerváltás politológiai és szociológiai irodalma. /Szakdolgozathoz./ 23 tétel.
Összeállította: Magony Imre
- 10./ A napraforgó kisipari feldolgozása. /Egyéni érdeklődés./ 33 tétel.
Összeállította: Kneifel András

Könyvtárak és információs intézmények szerepe a demokratikus tájékoztatás szolgálatában / [fel. szerk. Kovács Emőke]; [szerk. Kovács Katalin, Rácz Agnes]; [közr. az] Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központ. - Bp.: OSZK-KMK, 1993. - 169 p. - (A Könyvtári Figyelő Könyvsorozata ; 1.)

A kiadvány a könyvtártudomány és határterületeinek szakirodalma alapján kíván körképet adni az állampolgárok információhoz jutási lehetőségeiről, a külföldi és hazai gyakorlatról.

A közhasznú információs szolgáltatás hazai tapasztalatai azt mutatják, hogy a szolgáltatók között alacsony színvonalú az együttműködés. Ezen kíván segíteni a kérdést átfogó összefoglalás. Megpróbál teljes képet adni a magyarországi helyzetről, ugyanakkor a több eredményt tükröző és nagyobb tapasztalattal rendelkező külföldi gyakorlatot is bemutatja. Tartalmát tekintve a gyűjteményből megtudhatjuk a közhasznú információ fogalmát, fajtáit, megismerhetjük a könyvtáraktól független információs központokat, a könyvtárak szerepét a közhasznú tájékoztatásban. Módszertani útmutatót kapunk az ilyen központok létrehozására, valamint áttekinthetjük a közhasznú információ közvetítő eszközeit.

A mű egyben bibliográfia is, mert a szakirodalmi ismertetéseken kívül bőven tartalmaz ajánlásokat is a további tájékozódásra.

Az irodalomjegyzékeket - kérésre, másolatban - rendelkezésre bocsájtjuk.

Magony Imre

Hegedűs Éva köszöntése

Nyugdíjba vonult Hegedűs Éva, aki 32 esztendő telt a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár - s nyugodtan mondhatjuk: Fejér megye minden könyvtárának, a magyar könyvtárügy egészének - szolgálatában. Ez utóbbit annál is inkább állíthatjuk, mert a hazai könyvtárügy megújulásának azokban az évtizedekben tevékenykedett, amikor a "hálózati elv", a könyvtárak közötti együttműködés megvalósítása, nem elsősorban a különböző típusú, nagyságrendű könyvtárak szolgáltatásainak összehangolásában, fejlesztésében merült ki, hanem első és legfontosabb lépéseként abban, hogy először is meg kellett teremteni a megyei hálózati /községi stb./ tagkönyvtárakat. S ha meg is voltak ezek, folyamatosan kezdeményezni kellett a fenntartók körében a működési feltételek biztosítását, a könyvtárakban pedig - a legtöbbször szakképzetlen, tiszteletdíjas munkatársakat biztatgatva - az igényes szakmai munkát. Mindenhez kellett érteni, s Hegedűs Éva kitartó szorgalommal meg is szerezte a szükséges ismereteket: a könyvtárba kerülve először elvégezte a középfokú szaktanfolyamot majd az egyetemet. Volt tájékoztató könyvtáros, a helyismereti gyűjtemény kezelője, módszertanos, 1974-től a módszertani osztály vezetője, igazgatóhelyettes, majd megbízott igazgató. Az a több mint húsz esztendő, amit a vidéki könyvtárak gondozásával töltött, ma is kamatozik ezeknek a könyvtáraknak a munkájában, ám hogy munkássága mennyire elválaszthatatlan a megyei könyvtár történetétől, mi sem bizonyítja látványosabban, mint e lapban közölt visszaemlékezése. No és persze maga a Fejér Megyei Könyvtáros, amelyet 1980-tól szerkeszt - ezt a lapszámunkat immár szabadsága idején - változatlan hittel, lelkesüléssel. Ha fellapozzuk a régebbi (vagy újabb) évfolyamokat, publikációi nyomán is számos dokumentumát leljük annak, hogy milyen folyamatosan kutatta, kereste a könyvtári munka megújításának lehetőségeit, módszereit: ám nemcsak saját magának, hanem munkatársainak is megteremtve ezzel az alkotó munka örömét.

Mindez persze elválaszthatatlan attól, hogy Hegedűs Éva amellet, hogy a könyvtári munkát élethivatásnak tekinti - izig-vérig közösségi ember. A tágabb, a könyvtárhasználók által megszemélyesített közösség mellett, mindig nagy figyelmet fordított a könyvtárosi, munkahelyi közösségre is. (Persze nem is kellett erre figyelmet fordítania: mindez a személyiségéből adódik, sugárzik ma is.) Mit is kívánhatnánk hát neki a nyugdíjas évek kezdetén? Csakis azt, hogy ez a közösségi tevékenység továbbra is töltsen el bizakodással, kamatozzék jó egészséggel, hittel, derével.

A r a t ó A n t a l

Kedves Éva!"

Búcsúztatásod napján alig talállok szavakat, amellyel elkenődésünk fokát megfelelően érzékeltetni tudnám. Itt állunk, mint Kund Abigél - "odakapván, hol fészkel az agy": - ki fogja eztán szerkeszteni a mi híradónkat? Kinek az arcához fog immár hasonulni, ha nem a Te vonásaid - tollvonásaid - tükröződnek a sorok között? Ki fogja vezényelni - Napóleonsként - győztes elszántsággal a III. műszakot szombatonként?

Most, hogy itt ülünk hajdani közös székhelyünk, a módszertani csoport cseppet sem balzsamillatú irodájában, itt ülünk szendvicsek és sütemények között Tyihonovval szólva "bor csillan színig telt pohárban" - s azt évára kell üritenünk.

Érdemeid megszámlálásához nem elég 10 ujjunk, ezért hát bogozzuk cipőinket...

Szellemi hagyatékok - számtalan cikked mellett - a Fejér Megyei Könyvtáros repertóriumát könnyezve fogjuk lapozni ezután, jómagam kicsit pironkodva, hiszen egy apró félreértés folytán ezt is az én nevemre cutterozta a feldolgozó osztály. Hát ilyen a Te szerencséd! Akaratom ellenére learattam előled a világhírt: Párizstól Londonig, ahová légitóstán elküldtük - és ők visszaküldték. (A borítéokra írt "INCONNUS" /ismeretlen/ nyilván az én személyemnek szólt.)

De búslakodásra azért nincs okod, hiszen nem egy kitüntetéssel elismert a SZAKMA. S mi hajdani négy módszertanosok büszkén viselhettük (viselhetjük?!) a "Síríg a Kultúráért" kitüntető címet. Am szívbeli kívánságod máig nem teljesülhetett, hiába idéztük farsangi bulikon Petőfi híres versét: "Egy gondolat bánt engemet"

Az új könyvtárban halni meg. (Lehetőleg nem munkahelyi balesetből kifolyólag.)

Hiányozni fogsz! Hiányozni fognak a közös vidéki kiszállások, a fölőspéldány laffantások, az egész napos trógerolás jóleső öröme - amikor holtfáradtan kiszédelegettünk este egy-egy "helyrevágott" községi könyvtárból.

Hálózati módszertani irányító munkád (sok-sok dörgedelmed) máris hiányzik. Tükrözik ezt a bezárt, pókhálós vidéki könyvtárak, a hiányzó munkanaplók, a félbemaradt raktári katalógusok. Tükrözik hiányod az általad oly buzgón szorgalmazott, alapfokú vizsgáig el sem jutó tiszteletdíjas könyvtárosok, akik ma már szemrebbetés nélkül kérdik: mi az,

* Elhangzott Hegedűs Éva utolsó munkanapján, 1994. május 2-án.

hogy raktári jelzet? Mi az, hogy csoportos leltár? (Azelőtt ilyenért minimum fővesztés járt...)

Emlékezetünk rozsdás kereke akadozik, amióta megszűntek a Módszertanos Munkacsoport "írásos emlékeztetői". Nem is emlékszünk már semmire, pedig egyre több Cavintont nyelünk titokban...

Mivel magam is jövőre a távozás hímes mezejére lépek, búcsúzóul eléneklek Neked (magunknak) egy vígaszdalt:

Mindenkit elfelednek egyszer
Örökké semmi se fáj,
A könyvtárt visszasírjuk,
MÖKÉBEN is kibírjuk
Hogyha nagyon muszáj...

C s a b a O r s o l y a

A "feledés" ellen - még együtt.

KRÓNIKA

1993. június 16 - 1994. június 15.

A MARTONVASARI NAPOK keretében július 19-én nyitották meg az Erdélyi magyar művészek című kiállítást, ami augusztus 8-ig volt megtekinthető. Kuti Dénes festőművész és Pavluk Gábor szobrász kiállítását Hann Ferenc művészettörténész nyitotta meg, közreműködött Vitai Ildikó előadóművész.

TÖRZSGARDA. Hagyományt folytatott a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár, amikor köszöntötte a kötettség két dolgozóját, 1993. augusztus 19-én. Tóth Józsefné 25 éve, Pákozdi Ferencné 20 éve dolgozik az intézménynél.

KÖNYVTARI GYERMEKFOGLALKOZÁSOKRA, már elkezdett és induló sorozatokra, tananyagra épülő programjaira hívta fel a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár az általános iskolák igazgatóinak, tanárainak a figyelmét 1993. szeptemberében, a tanév kezdetén.

A Radó Antal Városi Könyvtár és a Móri Városi Művelődési Központ közösen rendezte meg Sass Sylvia operaénekes festményeinek bemutatóját, s az azt követő hangversenyt. A kiállítást, amely 1993. október 4-től 30-ig volt megtekinthető a Lamberg kastélyban, Pogány Ö. Gábor művészettörténész nyitotta meg, majd a Zeneiskolában Sass Sylvia növendékei adtak hangversenyt.

JANUS PANNONIUS epigrammái című kötet bemutatóját 1993. október 11-én rendezték a Székesfehérvári Városi Könyvtár Mészöly Géza utcai fiókkönyvtárában. Dr. Vadász Géza - a könyv szerzője - egy évtizede foglalkozik elmélyülten a XV. századi latin nyelvű humanista költészet tanulmányozásával; ezért 1993-ban másodszer nyerte el a Római ösztöndíjat. E kutatómunka első jelentős összefoglalása a műelemzéseket és magyarázatokat tartalmazó mű.

GONDOLKODÓ KLUB. Merre tovább Magyarország 1994-ben? címmel kerekasztal-beszélgetést tartottak a székesfehérvári Városi

Könyvtár Budai úti könyvtárában 1993. október 18-án. Agh Attila, Csepeli György és Veress József egyetemi tanárok vettek részt a sorozat újabb rendezvényén.

KANYADI Sándor Kossuth-díjas költőt látták vendégül október 18-án Mórton, amit a Radó Antal Városi Könyvtár a református egyházzal közösen szervezett.

TOVÁBBKÉPZÉS. 1993. november 1-jén az állományalakítás kérdésével foglalkoztak a továbbképzés résztvevői. A gyarapítás problematikájáról Komlósi József, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár osztályvezetője tartott előadást; a kivonás szempontjait Szabó Józsefné osztályvezető vázolta; a nem hagyományos dokumentumok állományalakításával pedig dr. Kisteleki Gyözőné foglalkozott. A témákhoz korreferátummal csatlakozott Benczik Jánosné (Mór), Klausz Gábor (Gárdony) és Józsa Anna Borbála (Szabadbattyán).

AZ ÖSSZOROSZORSZAGI Idegennyelvű Könyvtár főmunkatársa, SZTEPACSOV LEV MIHAJLOVICS november 11-én a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárba látogatott, hogy ismerkedjen az intézmény munkájával, amit rövid városnézés követett.

TOTH FERENC 17 évig volt a sárbogárdi Madarász József Városi Könyvtár gépkocsivezetője. 1987-ben költözött el Pilisvörösvárra, s most 51 évesen örökre elköltözött. 1993. november 17-én temették Pilisvörösváron.

TINI KOZMETIKA címmel termékbemutató és előadás volt a sárbogárdi Madarász József Városi Könyvtárban 1993. november 11-én. A téma elsősorban a tinédzser lányokat vonzotta.

WEKERLE EMLÉKNAPOK címmel rendezvénysorozatot szervezett a Wekerle Sándor Egyesület, a Móri Városi Önkormányzat és a Radó Antal Városi Könyvtár 1993. november 12-13-ra. A 145 éve Mórton született, hazánk első polgári származású miniszterelnöke tiszteletére irodalmi és képzőművészeti pályázatot is hirdetett az egyesület és a könyvtár "Ezt láttam a Wekerle napokon" címmel. A pályázaton a móri iskolások vehettek részt.

AZ ABAI Nagyközségi Könyvtár író-olvasó találkozót rendezett

1993. november 16-án Bakonyi István irodalomtörténésszel. A beszélgetést Román Károly tanár vezette.

ÉLET ÉS IRODALOM szerkesztőségi estet rendezett 1993. november 25-én a dunaújvárosi Munkásművelődési Központ Könyvtára. Vendégek voltak: Kovács Zoltán főszerkesztő, Dippold Pál főszerkesztőhelyettes és Csajka Gábor Cyprián, az ÉS munkatársa.

ORSZAGOS ETO-értekezletet tartott 1993. november 26-án az Országos Széchényi Könyvtár és a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Budapesten. Az ETO egységes, országos szintű gondozása és nemzetközi fejlesztéséhez való kapcsolódás biztosításáról kialakítandó döntéshez a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár is elküldte előzetes állásfoglalását, s vezető munkatársai részt vettek az értekezleten is.

100 ÉVES KÖNYVTÁR Székesfehérváron Kégli Ferenc tanulmányát a centenáriumra jelentette meg a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár. A könyv bemutatójára 1993. november 29-én került sor. Sajnos a hóvihár miatt a meghívón szereplő Voit Krisztina lektort és Balsay István polgármestert az ünnepségen helyettesíteni kellett.

KÖNYVTARTÖRTÉNETI konferencia. 1993. december 6-án a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár előadásorozattal ünnepelte a jogelőd városi könyvtár alapításának 100. évfordulóját. (Az elhangzott előadásokat e számunkban közöljük.) E rendezvény a megye könyvtárosainak továbbképzési alkalom volt.

JANIKOVSZKY Éva a gyermekkönyvhét ünnepi vendége volt Sárbogárdon 1993. december 7-én. A nagysikerű író-olvasó találkozó vendége ezen a napon Alapra is ellátogatott és találkozott gyermekolvasóival.

KOVÁCS IMRE emlékülés társrendezője volt a megyei könyvtár 1993. december 10-én. A székesfehérvári városházán tartott programban 4 előadás hangzott el Kovács Imre életéről, emigrációjáról.

KÖNYVPREMIER. Bajor Andor I. arany találat című válogatott kötetét mutatták be a Székesfehérvári Városi Könyvtár Széna téri épületében az 1993. december 14-i rendezvényen. A Vörösmarty Társaság kiadásában megjelenő kötetet a könyv szerkesztője, a

Társaság alelnöke, Román Károly mutatta be. Közreműködött Kézdy György színművész.

ÚJ VÁROSI KÖNYVTÁRT avattak Bicskén 1993. december 20-án. A volt FÜTI épületben - amit korábban az önkormányzat megvásárolt - 603 m²-en, végre újra egy helyen működhet a városi könyvtár a gyermekrészlegével. Ünnepi köszöntőt mondott Katona Tamás államtitkár (a könyvtár egykori munkatársa) és Hegedüs Loránt református püspök, a Zsinat lelkes elnöke. Ugyanezen a napon a régi könyvtár épületét visszaadták a Református Olvasókörnek. Átvette Szénási Sándor református esperes.

VIDEOFILM vetítések voltak a sárbogárdi Madarász József Városi Könyvtár gyermekrészlegében 1993. decemberében. A gazdag program 15-től 30-ig tartott. Közülük is kiemelkedik az a 4 alkalom, melyet "szakértő" vezetőkkel beszélgetés követett. A Lukács evangéliuma című film után Agyagási István református lelkésszel, a Názáreti Jézus című film vetítése után Kispál György római katolikus plébánossal, az Afrika állatvilága, a Veszélyes játék és a Sárkányok című természetfilmek után pedig Szénási Csaba tanárral beszélgettek a gyerekek.

KARACSONYI MEGLEPETÉS című egyfelvonásos játékot mutatták be a Radó Antal Városi Könyvtár színjátszói 1993. december 19-én az Erzsébet téri művelődési házban. A darabot Klein Magda írta, rendezte Fodor Imréné.

A NYÍREGYHAZI "A Könyvtárosképzésért" Alapítványhoz benyújtott pályázaton - melyet a Magyar Könyvtárosok Egyesülete támogatott - két móri kolléga is nyert, mégpedig Saáry Krisztina és Vargáné Kocsis Mária 50000-50000 Ft-ot. Az összeg felhasználásáról 1994. január 31-ig kell a kuratóriumnak elszámolni.

NAGY KÁROLY Városi Könyvtár nevet vette fel 1994. március 1-től a bicskei Vajda János Városi Könyvtár. Nagy Károly (1797-1868) matematikus, csillagász, közgazda és publicista, a MTA tagja. Battyáni Kázmér bicskei birtokán csillagászati obszervatórium felépítését tervezte, majd saját költségén vizsgálótornyot épített, műszerekkel is felszerelte. Aritmológiai, algebrai, geometriai munkái jelentek meg.

SZÁMÍTÓGÉPES adatbázisairól tájékoztatót jelentett meg a

Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár, ami az 1994. március 1-jei állapotot tükrözi. A könyvtár 11 adatbázisáról nyújt gyors tájékoztatást az érdeklődőknek.

TOVÁBBKÉPZÉS. 1994. március 7-én Poprády Géza, az OSZK mb. főigazgatója adott tájékoztatást az Országos Széchényi Könyvtár és az országos feladatkörű könyvtárak számítógépes adatbázisairól. A Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban meglévő adatbázisokat Komlósi József osztályvezető és Tománé Bán Katalin osztályvezetőhelyettes mutatta be az érdeklődő kollégáknak.

PÉNTEK IMRE költőt, az Argus című folyóirat főszerkesztőjét, a Fejér Megyei Hírlap főmunkatársát köszöntötték abból az alkalomból, hogy 1994. márcus 15-én József Attila-díjat, 1994. március 31-én pedig a Magyar Köztársasági érdemrend Tisztikeresztje kitüntetését kapta. Az április 14-én tartott szerzői esten bevezetőt mondott Román Károly tanár, közreműködtek: Bobory Zoltán és Cserta Gábor előadóművészek. A könyvtár e rendezvénnyel ünnepelte a költészet napját, s 100 számozott példányban megjelentette Péntek Imre 4 versét a most induló Hasonmás kéziratok sorozat első tagjaként.

IGAZGATÓI PÁLYAZAT

A Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár igazgatói álláshelyére kiírt második pályázati fordulóra egyetlen pályázat sem érkezett. Mivel Escher Ilona meghosszabbított igazgatói megbízása 1993. október 31-én lejárt, Fejér Megye Közgyűlése október 28-án úgy döntött, hogy az intézmény igazgatóhelyettesét bízza meg átmenetileg a vezetői feladattal, s újabb pályázatot ír ki. Az újabb, immár harmadik pályázati kiírásra, két pályázat érkezett. Mindkét pályázóval találkozott a közgyűlés elnöke, a felkért szakértői bizottság, valamint a Fejér Megyei Közgyűlés Oktatási-Közművelődési-Sport Bizottsága, akik egyetelműen dr. Arató Antalt javasolták a közgyűlésnek elfogadásra. Az 1994. február 24-i közgyűlésen - nem kis huzavona után -

döntöttek a képviselők, hogy 1994. március 16-tól dr. Arató Antalt öt évre kinevezik a megyei könyvtár igazgatójának.

Escher Ilona 1982. február 1-től 1993. október 31-ig látta el a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár élén - igen nehéz időszakban - az igazgatói feladatokat. E munkát értékelve és megköszönve Fejér Megye Közgyűlése 1993. november 25-én címzetes igazgatói címet adományozott Escher Ilonának, aki továbbra is a megyei könyvtár munkatársa.

Hegedűs Éva igazgatóhelyettes 1993. november 1-től 1994. március 15-ig működött vezetőként, majd hivatalosan is átadta a posztot a kinevezett igazgatónak.

Eredményes, jó munkát kívánunk dr. Arató Antalnak!

*

AZ ENYINGI Vas Gereben Városi Könyvtár 1994. április 5-én nyitotta meg kapuit a Kossuth u. 45. sz. alatt a felújított régi helyén, 270 m²-en. Előző helyén - a Kossuth u. 26. sz. alatt - 2,5 évig működött a könyvtár. Ezt az épületet a rendőrség igényelte, ezért költözött újra a könyvtár. Reméljük, hogy mostani helyükön hosszabb távra rendezkedhetnek be!

FEJÉR MEGYE az országos sajtóban címmel cikkbibliográfiát készített a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár helyismereti csoportja, szerkesztette Komlósi József. Az 1994. első negyedévében írt cikkek leírása összesen 202 tételt, mutatóval ellátva, a Fejér Megyei Közlöny mellékleteként jelent meg 1994. májusában. A tervek szerint negyedévenként megjelenő irodalomjegyzék a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárba járó több mint 400 magyar nyelvű időszak kiadvány figyelése alapján készült. A cikkbibliográfia a közlöny mellékleteként először az önkormányzatokhoz, majd a helyi könyvtárakhoz kerül. A cikkekről kérésre, térítés ellenében, fénymásolatot is szolgáltat a könyvtár.

TOVABBKÉPZÉS. 1994. május 2-án A 12-14 éves gyermekek olvasmányélményeinek vizsgálata a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban címmel Harmat József az intézmény munkatársa tartott előadást a hasonló címmel készült szakdolgozata alapján. A korreferátumok a gyermekkönyvtári tájékoztató munka változásairól szóltak: dr. Varga Gyuláné (Vörösmarty Mihály

Megyei Könyvtár), Péter Éva (a Dunaujvárosi Munkásművelődési Központ és Könyvtár), Fodor Imréné (a móri Radó Antal Városi Könyvtár), Krasztina Zoltánné (csákvári Általános Iskola) és Borsos György (Mezőszentgyörgy, községi könyvtár) előadásában.

HARMAN tettek sikeres záróvizsgát az OSZK-KMK könyvtáros asszisztensképzőjén: Gombosné Kis Edit és Kiss Lászlóné, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár munkatársai és Horváthné Gógán Jolán, a mezőszilasi könyvtár vezetője.

Ketten főiskolai tanulmányaikat fejezték be könyvtár szakon és tettek sikeres államvizsgát. Arkovics Miklósné és Harmat József a megyei könyvtár dolgozói.

SZEMÉLYI HIREK

A Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár igazgatója 1994. márc. 16-tól Dr. ARATÓ Antal.

BENICZKY Péterné 1993. okt. 1-től dec. 15-ig a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban dolgozott, mint informatikus. 1993. dec. 16-tól a Kodolányi János Alapítványi Főiskola könyvtárának vezetője.

1993. jún. 30-tól ERDÉLYI Zsuzsa a 320. sz. Arpád Ipari Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet könyvtárának vezetője, MERÉNYI Katalin helyett, aki a tanári hivatást választotta.

A perkátaai községi könyvtár munkatársa 1993. dec. 29-től HÉGER Aranka.

IMRÉNÉ Szönyegi Hajnalka 1993. jún. 27-től a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtártól áthelyezéssel került a Fejér Megyei Levéltárba, ahol könyvtárosi feladatokat is ellát.

LAKATOS Ferencné, a székesfehérvári Tancsics Mihály Általános Iskola könyvtárosa 1993. dec. 30-tól a székesfehérvári Városi Könyvtár Mészöly Géza úti fiókkönyvtárának a könyvtárosa.

NÉDA Lászlóné a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár gyermekkönyvtárosa 1994. március 31-én megvált az intézménytől, s 1994. április 1-jétől a Kodolányi János Alapítványi Főiskola könyvtárának munkatársa lett.

A sárbogárdi Madarász József Városi Könyvtár 1993. szept. 1-től alkalmazza NÉMETH Anikót.

SOMLYAI Károlyné 1994. jan. 3-tól a Szakszervezetek Megyei Könyvtárából a székesfehérvári Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakmunkásképző Intézet könyvtárába került SOÓS Sándorné helyére, aki 1994. jan. 17-től új munkahelyén a Megyei Munkaügyi Központban dolgozik.

TÓTH Attiláné a II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola könyvtárosa 1993. aug. 31-vel a Regionális Munkaerőfejlesztő és Képző Központ munkatársa lett.

TÖLTÉSINÉ Hegyi Zsuzsa a Székesfehérvári Városi Könyvtár Zsolt utcai fiókkönyvtárának könyvtárosa 1993. dec. 30-tól a székesfehérvári Ybl Miklós Általános Iskolában szabadidő szervezőként dolgozik.

EGYESÜLETI HÍREK

1993.

Augusztus 11-14-én, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete 25. vándor-gyűlésén, Győrben szervezetünkől összesen 11 fő vett részt. Szabó Józsefné, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár osztályvezetője az állománykivonással kapcsolatban korreferátumot tartott.

Október 17-ére szerveztük meg a szeptemberre tervezett őszi tanulmányi kirándulásunkat. Ezúttal ellátogattunk a veszprémi megyei könyvtárba, ahol a könyvtár újfajta

információs szolgáltatásaival ismerkedtünk, majd Pápára látogattunk, ahol a Pápai Református Gyűjteménnyel, illetve a Dunántúli Református Egyházkerület Pápai Nagykönyvtárával ismerkedtünk.

1994.

Március 7. A szervezet taggyűlése. Program: 1. Beszámoló a szervezet 1993. évi munkájáról (Hegedűs Éva); 2. Gazdasági beszámoló (Bognár Zsuzsa); 3. Az ellenőrző bizottság jelentése (Somlyai Károlyné); 4. Tervek, javaslatok 1994-re. A beszámolókat és a vezetőség programjavaslatát a jelenlévő tagság elfogadta, s egyúttal úgy határozott, hogy szervezetünknel a tisztújítást május 2-re készítsük elő.

Március 10. Választási bizottságban való részvételre kérte fel a vezetőség Escher Ilonát, Mohácsi Erzsébetet és Szécsenfalviné Lukács Mária-t, akik a felkérést elfogadták.

Május 2. Tisztújító és küldöttválasztó taggyűlés. A jelölést a bizottság vezetője Escher Ilona terjesztette a tagság elé.

A választás eredménye: elnök Hegedűs Éva, a vezetőség tagjai: Ugrits Margit, Komlósi József, Zseli Klára, Bognár Zsuzsa, póttag: Péter Éva. Az ellenőrző bizottság elnöke: Molnár Istvánné, tagok: Fischer Jánosné és Fülöp Lászlóné. Az MKE Tanácsában az elnök képviseli a szervezetet. Küldöttek lettek: Fülöp Lászlóné, Gassiné Estélyi Katalin, Escher Ilona, Komlósi József, Katona Zsuzsa, Mohácsi Erzsébet.

A tisztújító taggyűlésen a szavazatszedő bizottságban Pálfalvi Mária, Kiss Jánosné és Vági Józsefné dolgozott. A jegyzőkönyvet Némethné Felföldy Magdolna készítette.

Május 24-27. A MKE Gyermekkönyvtáros Szekciója az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület Könyvtári Szakosztályával közös szakmai konferenciát szervezett Marosvásárhelyen és Székelyudvarhelyen.

A gazdag és hasznos szakmai programok mellett szép és kellemes szabadidős programokon vettek részt az ottlévők. A konferencia témája: "A szabadidőszervezés módszerei és

szervezése általános iskolásoknak”.

Fejér megyét dr. Varga Gyuláné, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár Gyermekkönyvtárának vezetője képviselte.

Tagság - tagdíj - támogatás. Az I. félévben 112 egyéni és 3 testületi tag tagdíjából részesült a szervezetünk. Három egyéni és egy testületi tag szervezetünkhöz való regisztrálása még nem intéződött el. Anyagi támogatást kaptunk három benyújtott pályázatra: a megyei önkormányzattól 20 000 Ft-ot, a székesfehérváritól 40 000 Ft-ot, az MKE elnökségétől 40 000 Ft-ot kaptunk ezévi programjaink megvalósítására.

Fery Antal ex libriseiből

